

ทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย
ศูนย์กลางและ
ภาคตะวันออก

จันทบุรี
Chanthaburi

ท ร ั พ ย า ก ร
การท่องเที่ยวไทย
ชุดภาคกลางและ
ภาคตะวันออก
จ ั น ท บ ุ ร ี

ดวงตราประจำจังหวัดจันทบุรี :

ดวงจันทร์และกระต่าย

ดวงจันทร์และแสงจันทร์หมายถึงความสวยงาม สงบเยือก และเย็นสบายของภูมิภาคนี้ รูปกระต่าย เป็นสัญลักษณ์ ส่วนหนึ่งของดวงจันทร์ ซึ่งชาวไทย โดยทั่วไป เชื่อว่ามีอยู่ เช่นนั้นมาแต่ดึกดำบรรพ์

ต้นไม้ประจำจังหวัด :

สำโรง

ชื่อสามัญ : Malva nut

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Scaphium macropodium* Beaum
จัน

ชื่อสามัญ: Gold Apple

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Diospyros decandra*

ดอกไม้ประจำจังหวัด :

ดอกเหลืองจันทบูร

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dendrobium friedericksianum*

คำขวัญประจำจังหวัด :

น้ำตกพลิ้ว เมืองผลไม้ พริกไทยพันธุ์ดี
อัญมณีมากเหลือ เสื่อจันทบูร สมบูรณ์ธรรมชาติ
สมเด็จพระเจ้าตากสิน ทรงกู้ชาติ รวมญาติที่จันทบุรี

คำนำ

เมื่อพุทธศักราช ๒๕๕๔ อันเป็นโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๗ รอบ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เห็นว่า จะจัดทำหนังสือทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย อันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติในโอกาสอันสำคัญยิ่งนี้

อนึ่งในโอกาส ๕๐ ปี แห่งการสถาปนาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๓ นับเป็นช่วงอันดีที่จะมีการรวบรวมสรรพความรู้ที่เกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทยอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นฐานข้อมูลต่อการพัฒนาศักยภาพการตลาดการท่องเที่ยวไทย การจัดทำหนังสือทรัพยากรการท่องเที่ยวไทยจึงเกิดขึ้นจากสองแนวคิดนี้

ทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทยนั้นแบ่งเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เช่น หาดทราย ชายทะเล เกาะแก่ง ป่า เขา น้ำตก ถ้ำ น้ำพุร้อน ทะเลสาบ รวมถึงสิ่งที่มีถิ่นกำเนิดขึ้นร่วมกาลสมัยกับประวัติศาสตร์ธรรมชาติ เช่น ชากตึกดำบรรพ์ เป็นต้น ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา รวมถึงพิพิธภัณฑ์สถาน ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม เช่น งานเทศกาล ประเพณี ศิลปะการแสดง ศิลปะหัตถกรรม หอศิลป์ วิถีชีวิต ตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้สำรวจรวบรวมข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวไทยมาโดยตลอด นับแต่ก่อตั้งองค์กรเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓ และได้ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้สู่สาธารณชน ด้วยวิธีการและสื่อต่าง ๆ ทุกประเภท เช่น นิตยสาร จุลสาร ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว หนังสือ หนังสือภาพ แผ่นพับ สารคดี ภาพยนตร์ ตลอดจนการศึกษาวิจัยด้านการท่องเที่ยว และจัดให้มีการรับรองมาตรฐานเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในนามของรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ซึ่งมีขึ้นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๙ ฯลฯ แต่การนำเสนอข้อมูลโดยรวมรวมถึงองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยเรียงลำดับอักษรจัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อสะดวกแก่การค้นคว้า เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในโอกาสนี้ องค์ความรู้ดังกล่าวจะเป็นฐานข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว นักศึกษา และบุคลากรด้านการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้นำไปใช้พัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยอย่างยั่งยืนต่อไปได้ ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่มีเป้าหมายให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการสร้างงานและกระจายรายได้ไปยังทุกภูมิภาค

ในช่วงรอยต่อของการเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการท้องถิ่นดังเช่นทุกวันนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับสิทธิและหน้าที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวมากขึ้นกว่าในอดีต การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีความตระหนักดีว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวหลายประเภทนั้นยังมิได้มีการบริหารจัดการที่ถูกต้องเหมาะสม เนื่องจากขาดฐานข้อมูลที่ถูกต้องรองรับพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงได้กำหนดภาระหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในการให้ความรู้แก่บุคลากรในหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ด้วย หนังสือทรัพยากรการท่องเที่ยวไทยจึงเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามในการให้ความรู้

การจัดทำทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย แบ่งเป็น ๔ ชุด เริ่มต้นที่ภาคอีสานใน พ.ศ. ๒๕๕๑ และจัดทำภาคกลาง-ภาคตะวันออก ภาคเหนือ และภาคใต้ในเวลาถัดมา แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏในหนังสือชุดนี้รวบรวมจากข้อเสนอแนะของท้องถิ่นและฐานข้อมูลส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยได้รับความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีประสบการณ์สาขาต่าง ๆ ผู้แทนหน่วยงานจากภาครัฐและเอกชน ร่วมเป็นที่ปรึกษา อำนาจการดำเนินงาน ทั้งได้มีการประชุมตรวจสอบเนื้อหาอย่างละเอียดเพื่อความถูกต้อง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า องค์ความรู้จากหนังสือชุดทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย จะเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจอันมีผลสืบเนื่องให้เกิดความสำนึกหวงแหนรักษามรดกที่ธรรมชาติและบรรพชนได้สร้างไว้เพื่อให้คนไทยสามารถเป็นเจ้าของผู้มีความรู้ มีศักดิ์ศรี และมีอิสรภาพไม่ตรีต่อผู้มาเยือน มีการจัดการการท่องเที่ยวอย่างถูกวิธี ทำให้ประเทศไทยสามารถเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแห่งหนึ่งของโลกได้

วิธีใช้

คำหลัก เรียงตามตัวอักษร ก - ช แยกประเภทตามลักษณะทรัพยากรการท่องเที่ยว

สัญลักษณ์ แสดงแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย

สัญลักษณ์ แสดงทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ได้แก่

ธรรมชาติ

ประวัติศาสตร์
โบราณวัตถุ
โบราณสถาน และศาสนา

ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี
และกิจกรรม

ความนำ แสดงภาพรวมหรือจุดเด่นของคำหลัก

ความรอง - ล้อมกรอบ แสดงเกร็ดความรู้หรือขั้นตอนกระบวนการ

หมวดอักษร และ เลขหน้า

พิกัดภูมิศาสตร์ แสดงตำแหน่งของสถานที่ประกอบด้วยละติจูด และลองจิจูด

ความหลัก ย่อหน้าที่ ๒ แสดงองค์ความรู้ของทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้นๆ เช่น ความเป็นมา ภูมิปัญญา

ดูที่ อ่านเพิ่มเติมเพื่อยังความรู้ความคิด

ทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย ชุมภาคกลางและภาคตะวันออก ประกอบด้วย **บทนำ** ได้แก่ ภูมิเนเวศ / ยุคดึกดำบรรพ์ ปุ่มบ้านปุ่มเมือง กลุ่มชาติพันธุ์ / ศิลปวัฒนธรรม **คำหลัก** เรียงลำดับตามอักษร ก-ช แยกประเภทตามลักษณะแหล่งท่องเที่ยว **ดัชนี** อยู่ต่อท้าย ช่วยในการสืบค้น **บรรณานุกรม** อยู่ท้ายเล่ม สำหรับผู้ประสงค์ค้นคว้าเพิ่มเติม ทั้งนี้ ได้กำหนดกรอบการเขียน เช่น

- หลีกเลี่ยงคำหรือความที่จะก่อความขัดแย้ง
- คำเฉพาะหรือภาษาท้องถิ่น คงไว้โดยวงเล็บภาษากลาง เช่น ฮูปแต้ม (จิตรกรรมฝาผนัง) หอแจก (ศาลาการเปรียญ)
- ยุค ในความหมายที่ใหญ่และกว้าง ยังไม่มีตัวอักษรใช้สื่อสาร/ สมัย ใช้กำหนดค่า เมื่อมีการประดิษฐ์อักษรใช้สื่อสาร กำหนดใช้คำว่า ยุค ในความหมายที่ใหญ่และกว้างกว่า สมัย
- พันธุ์ไม้ / พรรณไม้ ใช้ตามบริบท เช่น พันธุ์ไม้ ใช้ในกรณีเกี่ยวกับการสืบต่อพันธุ์ (สายพันธุ์) พรรณ หมายถึงชนิด (เน้นรูปร่างภายนอก)
- ภาพเขียนสี ใช้ในกรณีที่ เป็น ภาพเขียนสี โดยแท้จริง นอกนั้นใช้ว่า ศิลปะถ้ำ
- แม่น้ำ / ลำน้ำ ในหนังสือชุดนี้ กำหนดใช้คำว่า แม่น้ำ ในกรณีเอ่ยถึงเส้นทางน้ำตลอดสาย เช่น แม่น้ำโขง และใช้ ลำน้ำ ในกรณีเป็นส่วนหนึ่งของแม่น้ำ หรือเป็นคำเรียกอย่างท้องถิ่นอีสาน เช่น ลำน้ำมูล ลำน้ำชี
- สร้างบ้านแปงเมือง ในหนังสือชุดนี้ กำหนดใช้ แปงเมือง ตามการออกเสียงอย่างท้องถิ่นภาคเหนือและภาคอีสาน ซึ่งต่างจากราชบัณฑิตยสถานที่ใช้ว่า แปลงเมือง

สารบัญ

วิธีใช้	เกาะเปริด	๑๘	งานเปิดโลกอัญมณีและของดีเมืองจันท	๒๖
ภูมินิเวศ	ข		งานมหกรรมทุเรียนโลกจันทบุรี	๒๗
ยุคดึกดำบรรพ์	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว	๑๘	งานรักษะเหลียงจันทวันดอกไม้บาน	๒๗
ปุมบ้านปุมเมือง	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้งกระเบน	๑๙	จ	
กลุ่มชาติพันธุ์ และชุมชน	เขาคิชฌกูฏ	๒๐	จุดชมวิวนางพญา	๒๘
ศิลปวัฒนธรรม	เขาพลอยแหวน	๒๑	ช	
	เขาสอยดาว	๒๒	ชุมชนเก่าท่าหลวง (ถนนสุขาภิบาล)	๒๘
ทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย	เขาแหลมสิงห์	๒๓	ชุมชนเขาบายศรี	๒๙
ชุดภาคกลางและภาคตะวันออก	(วนอุทยานเขาแหลมสิงห์)		ด	
จังหวัดจันทบุรี	เขื่อนคิริธาร	๒๓	ตลาดจตุจักรจันทบุรี	๓๐
ก	ค		ตลาดชายแดนไทย-กัมพูชา	๓๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอ่าวคุ้งกระเบน	คุ้งขี้ไก่	๒๔	(ช่องผักกาด)	
กิจกรรมด่านน้ำอ่าวคุ้งกระเบน	ง		ตลาดชายแดนไทย-กัมพูชา	๓๑
(หินอายลอบ)	งานเทศกาลดูปูแป้น	๒๔	(บ้านแหลม)	
กิจกรรมล่องแก่งคลองโป่งน้ำร้อน	งานนมัสการรอยพระพุทธบาทพลวง	๒๕	ตลาดน้ำพุ	๓๑
เกาะจุฬา	งานประเพณีชักเย่เกวียนพระบาท	๒๕	ตลาดเนินสูง	๓๒
เกาะนมสาว	งานปิดทองพระพุทธไสยาสน์	๒๖	ตลาดเฟอร์นิเจอร์บ้านสวนส้ม	๓๒

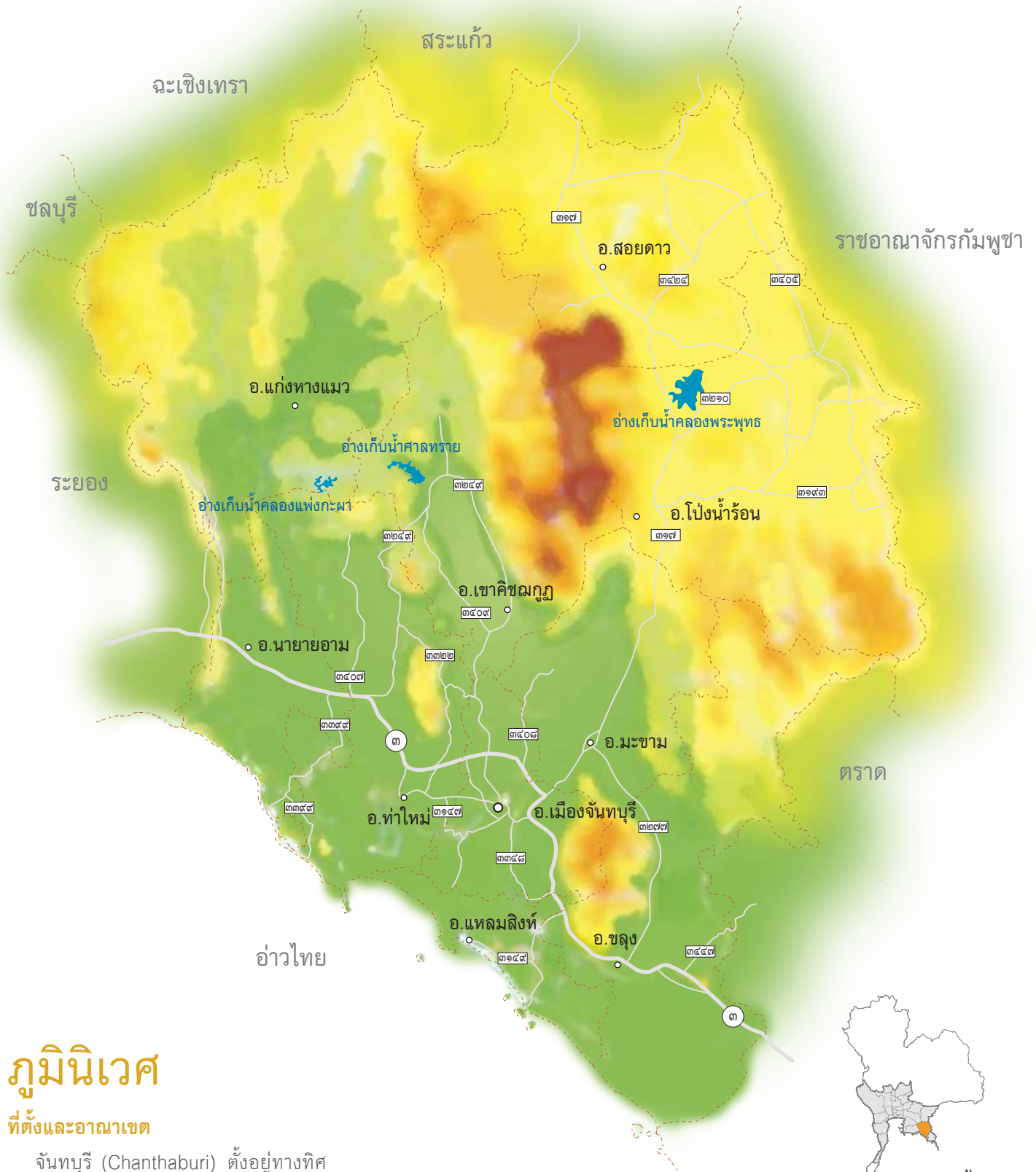
น้ำตกกระทิง

ตึกแดง	๓๓	ว	สวนรุกขชาติชายหาดแหลมเสด็จ	๖๙	
ถ		วังสวนบ้านแก้ว	๕๐	สวนสละวันชัย-สุมาลี ศรีจันทร์	๗๐
ถนนอัญมณี	๓๔	วัดเขาวงกตจุริวงศาราม	๕๑	สวนสาธารณะสมเด็จพระเจ้าตากสิน	๗๐
ถ้าเขาแก้ว	๓๔	วัดเขาสุกิม	๕๑	มหาราชหรือสวนสาธารณะทุ่งนาเซย	
ถ้าเขาวง	๓๕	วัดตะกาดเจ้า	๕๒	สวนสาวสุดใจ	๗๑
น		วัดทองทั่ว	๕๓	สะพานเฉลิมพระเกียรติ	๗๑
น้ำตกกระทิง	๓๕	วัดโบสถ์เมือง	๕๔	(สะพานปากน้ำแหลมหนู)	
น้ำตกเขาสอยดาว	๓๖	วัดไผ่ล้อม	๕๕	สะพานสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	๗๒
น้ำตกคลองไพบูลย์	๓๖	วัดพลับ	๕๖	ท	
น้ำตกคลองช้างเซ	๓๗	วัดมังกรบุปผาราม	๕๗	หมู่บ้านช่อง	๗๒
น้ำตกคลองนารายณ์	๓๗	ศ		หมู่บ้านทอเสื่อบางสระแก้ว	๗๓
น้ำตกตรอกนอง	๓๘	ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	๕๘	หาดคังวิมาน	๗๓
น้ำตกปถีว	๓๘	ศาลหลักเมืองจันทบุรี	๕๘	หาดเจ้าหลาว	๗๔
น้ำตกพลัว	๓๙	ศาลากลางหลังเก่า	๕๙	หาดแหลมสิงห์	๗๔
น้ำตกมะกอก	๓๙	ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติป่าปลาไหล	๖๐	แหล่งโบราณคดีเขาแก้ว	๗๕
น้ำตกเขาสิบห้าชั้น	๔๐	ศูนย์การเรียนรู้พื้นฟูภาษา	๖๐	แหล่งโบราณคดีบ้านขุนช่อง	๗๖
น้ำตกหินลาด	๔๐	และวัฒนธรรมของ		แหล่งโบราณคดีบ้านคลองบอน	๗๖
บ		ศูนย์พัฒนาไม้ผลตามพระราชดำริ	๖๑	แหลมเสด็จ-อ่าวคังกระเบน	๗๖
บ้านบางสระแก้ว	๔๑	จังหวัดจันทบุรี		อ	
บ้านเสม็ดงาม	๔๑	ศูนย์เรียนรู้เกษตรพอเพียงนายวิสิทธิ์	๖๒	อลงกรณ์เจดีย์	๗๗
โบราณสถานค่ายเนินวง	๔๒	ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดจันทบุรี	๖๓	อ่าวกระทิง	๗๗
โบราณสถานเมืองเพนียด	๔๓	ศูนย์วัฒนธรรมของ	๖๓	อ่าวยาง	๗๘
โบสถ์คาทอลิกจันทบุรี	๔๔	ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี	๖๔	อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ	๗๙
ป		ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคังกระเบน	๖๕	อุทยานแห่งชาติเขาสิบห้าชั้น	๘๐
ป่าชายเลนอ่าวคังกระเบน	๔๕	อันเนื่องมาจากพระราชดำริ		อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลัว	๘๑
พ		ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้าน	๖๖	อุต้อเรือพระเจ้าตากสิน	๘๒
พระบรมราชานุสาวรีย์	๔๖	การทอเสื่อจันทบูร หมู่บ้านเสม็ดงาม		โอเอซิส ซีเวิลด์	๘๓
สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช		ส			
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพนัสนิคมวี	๔๖	สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ	๖๖	ดัชนีคำ	๘๖
พุทธอุทยานวัดซากใหญ่	๔๗	เฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบพระชนมพรรษา		ดัชนีภาพ	๘๘
ม		สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ ๒	๖๗	แหล่งภาพ	๙๒
แม่น้ำจันทบุรี	๔๘	(ทำสอน จันทบุรี)		บรรณานุกรม	๙๖
ย		สถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าเขาสอยดาว	๖๗		
ยอดเขาพระบาท	๔๘	สถูปทรงปิรามิดพระนางเรือล่ม	๖๘		
(อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ)		(อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลัว)			
ร		สวนป่าแกลบ	๖๘		
รีสอร์ททะเลเตี้ย	๔๙	สวนมังคุด ๑๐๐ ปี	๖๙		

ภูมินิเวศ

ที่ตั้งและอาณาเขต

จันทบุรี (Chanthaburi) ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย มีพื้นที่ทั้งหมด ๖,๓๓๘ ตารางกิโลเมตร (๓,๙๖๑,๒๕๐ ไร่) อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ระยะทาง ๒๔๕ กิโลเมตร ทิศเหนือติดกับจังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดสระแก้ว ทิศใต้ติดกับอ่าวไทยและจังหวัดตราด ทิศตะวันออกติดกับราชอาณาจักร

กัมพูชาและจังหวัดตราด ส่วนทิศตะวันตกติดกับจังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และอ่าวไทย แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๐ อำเภอ คือ อำเภอเมืองจันทบุรี อำเภوتاใหม่ อำเภอขลุง อำเภอแหลมสิงห์ อำเภอมะขาม

อำเภอโป่งน้ำร้อน อำเภอสอยดาว อำเภอแก่งหางแมว อำเภอนายายอาม และอำเภอเขาคิชฌกูฏ

ภูมิประเทศ

จังหวัดจันทบุรีมีภูมิประเทศแบ่งได้เป็น ๓ ลักษณะ คือ

ภูเขาและเนินเขา ได้แก่ ด้านตะวันตกเฉียงเหนือติดกับจังหวัดระยองและจังหวัดฉะเชิงเทรา มีเขาชะมูล เขาชะอม และเขาลำปลายประเทศ ในพื้นที่อำเภอแก่งหางแมว ทางตอนเหนือและทางตะวันออกของจังหวัด มีทิวเขาจันทบุรี ประกอบด้วยเขาสอยดาว-เหนือ เขาตะเคียนทอง เขาพระบาทพลวง เขาปล้อง และเขาสอยดาวใต้ ทอดตัวจากเขตติดต่อจังหวัดสระแก้วลงมาตอนกลางของจังหวัด บรรจบกับเขาสามง่ามที่ยื่นออกจากทิวเขาบรรทัดมาทางตะวันตก ทิวเขาจันทบุรีครอบคลุมพื้นที่ด้านตะวันออกของอำเภอเขาฉกรรจ์ ด้านตะวันตกของอำเภอสอยดาวและอำเภอโป่งน้ำร้อน ส่วนเขาสามง่ามอยู่ทางใต้ของอำเภอโป่งน้ำร้อน ด้านตะวันออกของอำเภอมะขามและตอนเหนือของอำเภอขลุง นอกจากนี้ ยังมีภูเขาสูงคือภูเขาสระบาป อยู่ในพื้นที่ติดกับอำเภอเมืองจันทบุรี อำเภอมะขาม และอำเภอขลุง นอกเหนือจากนั้นเป็นเนินเขาที่อยู่กระจายทั่วไปในทุกอำเภอ

ที่ราบเชิงเขา ได้แก่ ด้านตะวันออกของทิวเขาสอยดาวคือ อำเภอสอยดาว และอำเภอโป่งน้ำร้อน ด้านใต้ของเขาสามง่ามคือ ตอนกลางของอำเภอขลุงและด้านตะวันออก

ของอำเภอมะขาม อีกบริเวณหนึ่งอยู่ระหว่างเขาสอยดาวกับเขาชะมูล ได้แก่ อำเภอแก่งหางแมว และอำเภอเขาฉกรรจ์ ส่วนทางตอนเหนือของอำเภอท่าใหม่ บริเวณนี้พื้นที่ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นที่ราบลูกคลื่น

ที่ราบลุ่มน้ำและชายฝั่งทะเล ได้แก่ ลุ่มน้ำจันทบุรีไหลผ่านทางตะวันตกของอำเภอมะขามและอำเภอเมืองจันทบุรี ลุ่มน้ำคลองโตนดไหลผ่านอำเภอแก่งหางแมวและอำเภอท่าใหม่ ลุ่มน้ำเวฬุไหลผ่านอำเภอขลุง ส่วนที่ราบชายฝั่งทะเล ได้แก่ พื้นที่ทางตอนใต้ของอำเภอนายายอาม อำเภอท่าใหม่ อำเภอแหลมสิงห์ และอำเภอขลุง รวมชายฝั่งทะเลยาว ๖๖ กิโลเมตร มีเกาะอยู่ ๑๙ เกาะ เช่น เกาะนมสาว เกาะเปริด เกาะนางรำ ฯลฯ

ป่าไม้ จังหวัดจันทบุรีมีพื้นที่ป่าไม้ ๔,๔๖๐.๑๗ ตารางกิโลเมตร(๒,๗๘๗,๖๐๘.๓๐ ไร่) หรือ ๔๔.๖๑ เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่จังหวัด ประกอบด้วยป่าสงวนแห่งชาติ ๑๘ แห่ง วนอุทยาน ๑ แห่ง คือ วนอุทยานเขาแหลมสิงห์ อุทยานแห่งชาติ ๔ แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิ้ว อุทยานแห่งชาติเขาศรีศักราช อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง

และอุทยานแห่งชาติเขาสิบห้าชั้น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ๓ แห่ง คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองเครือหวายเฉลิมพระเกียรติ และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ๑ แห่ง คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้งกระเบน

สัตว์ป่า สภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ จังหวัดจันทบุรีจึงมีสัตว์ป่าหลากหลายประเภท ได้แก่ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์ปีก สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ สัตว์เลื้อยคลานพบไม่น้อยกว่า ๑๒๒ ชนิด ที่สำคัญ เช่น ช้าง กระทิง สัตว์ปีกประเภทนกพบไม่น้อยกว่า ๒๗๖ ชนิด ที่สำคัญ เช่น ไก่ฟ้าหลังขาว จันทบูร ไก่ฟ้าพญาลอ และนกกระทาดงจันทบูร ฯลฯ สัตว์เลื้อยคลานพบไม่น้อยกว่า ๘๘ ชนิด ที่สำคัญ เช่น เต่าหวาย เต่าเหลือง และตุ๊กแกปลายพาดจันทบูร ฯลฯ สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกพบไม่น้อยกว่า ๒๙ ชนิด ที่สำคัญ เช่น กบอกหนาม ส่วนปลาน้ำจืดมี ๔๗ ชนิด ที่สำคัญ ได้แก่ ปลาบู่หิน ปลาพลวงหิน

ประเภทป่าที่พบในจังหวัดจันทบุรี

นอกจากนี้ จังหวัดจันทบุรียังมีแนวปะการังบริเวณหินอายลอบ หาดเจ้าหลาว เกาะส่ำบ้า เกาะนมสาว และเกาะจุฬา

แร่รัตนชาติ จังหวัดจันทบุรีเป็นแหล่งแร่รัตนชาติที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย เป็นแหล่งกำเนิดพลอยหลากสี ไม่ว่าจะเป็นพลอยสีแดง สีน้ำเงิน สีเหลือง และสีเขียว พบที่ตำบลบางกะจะ อำเภอเมืองจันทบุรี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พลอยสีแดงที่ได้รับการขนานนามว่า ทับทิมสยาม พบที่ตำบลเขาวัว อำเภอท่าใหม่ ตำบลบ่อเวฬุและตำบลตกรม อำเภอขลุง

แหล่งน้ำ จังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดชายฝั่งทะเล จึงทำให้มีแม่น้ำลำธารสายสั้นๆ หลายสาย มีทิศทางการไหลของน้ำจากทิศเหนือลงสู่ทิศใต้เป็นส่วนใหญ่

แม่น้ำพอง กั้นพรมแดนระหว่างจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดระยอง เป็นลำน้ำสายสั้นๆ มีความยาวจากต้นกำเนิดที่เขาวงจนถึงปากน้ำพอง ระยะทาง ๓๐.๕๐ กิโลเมตร

แม่น้ำวังโตนด มีต้นกำเนิดจากเนินเขาบริเวณเขตติดต่อระหว่างอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดสระแก้ว และอำเภอสนามไชยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วยลำน้ำที่สำคัญ คือ คลองโตนดและคลองประแกด

แม่น้ำจันทบุรี แม่น้ำจันทบุรีเป็นแม่น้ำสายสำคัญที่สุดของจังหวัด ประกอบด้วยสาขาที่สำคัญ คือ คลองตารอง คลองตาหลิว คลองทุ่งเพล มีความยาวทั้งสิ้น ๑๒๓ กิโลเมตร

แม่น้ำเวฬุ มีต้นกำเนิดจากคลองขวาง เกิดจากหุบเขาชะอมและเขาทุ่งสะพานหิน มีความยาวทั้งสิ้น ๘๗.๕ กิโลเมตร

ภูมิอากาศ

จังหวัดจันทบุรีอยู่ติดกับอ่าวไทย จึงได้รับอิทธิพลทั้งลมมรสุมจากทะเลจีนใต้ และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้มีฝนตกชุกในฤดูฝน โดยจะมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๒,๓๒๒.๔๐ มิลลิเมตร เพราะตั้งอยู่ด้านรับลมมรสุมของทิศตะวันออกและทิศตะวันตก ทิศใต้ ทั้งยังได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้มีอากาศหนาวเย็นในฤดูหนาว แต่ก็เพียงชั่วระยะเวลาสั้นๆ อุณหภูมิเฉลี่ย ๒๔.๗ องศาเซลเซียส

ลักษณะธรณีสัณฐาน

กรมทรัพยากรธรณีแบ่งสภาพทางธรณีวิทยาของจังหวัดจันทบุรีออกเป็น ๘ ยุคใหญ่ๆ คือ ยุคก่อนเพอร์เมียน (๓๒๕-๓๑๐ ล้านปี) พบทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอโป่งน้ำร้อน ใกล้ชายแดนไทย-กัมพูชา ยุคไทรแอสซิก (๒๓๐-๒๒๕ ล้านปี) พบใน

อำเภอขลุง ตามแนวเขาสะพานและเขามะกอก และอำเภอโป่งน้ำร้อน ส่วนอำเภอมะขาม ได้แก่ ทิวเขาซอยดาว สำหรับในอำเภอท่าใหม่พบบริเวณแนวทิวเขาลำปลายประแกดและทิวเขากระชาย ยุคครีเทเชียส (๑๔๑-๑๓๕ ล้านปี) พบในช่วงรอยต่อของอำเภอเมืองจันทบุรี และอำเภอท่าใหม่ ยุคเทอร์เชียรี (๗๐-๖๕ ล้านปี) พบกระจายเป็นหย่อมๆ ในอำเภอท่าใหม่ อำเภอขลุง และอำเภอโป่งน้ำร้อน ยุคคาร์บอนิเฟอรัส-ดีโวเนียน และไซลูเรียน (๔๔๐-๓๕๕ ล้านปี) พบเป็นบริเวณกว้างอยู่ในทุกอำเภอ ยุคคาร์บอนิเฟอรัสและเพอร์เมียน (๓๕๐-๒๘๐ ล้านปี) พบทางด้านตะวันตกของอำเภอนายายอาม เขตติดต่อกับอำเภอแกลง จังหวัดระยอง และพบอยู่เล็กน้อยในอำเภอโป่งน้ำร้อน ยุคจูแรสซิกและไทรแอสซิก (๒๒๕-๑๘๐ ล้านปี) พบมากในอำเภอมะขามและอำเภอโป่งน้ำร้อน รอยต่อระหว่างจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด ยุคควอเตอร์นารีถึงยุคปัจจุบัน (๒ ล้านปี-ปัจจุบัน) ครอบคลุมพื้นที่ทางด้านใต้ของตัวจังหวัด ซึ่งติดกับชายทะเล โดยอยู่ในอำเภอแหลมสิงห์ทั้งหมด นอกจากนี้ ยังมีที่อำเภอขลุง อำเภอเมืองจันทบุรี และอำเภอท่าใหม่

ยุคดึกดำบรรพ์

ประมาณ ๕ แสนปีก่อนมีการระเบิดของภูเขาไฟตามแนวรอยแตกลึกลงไปจากพื้นผิวโลก ลาวาเหลวแทรกดันขึ้นมาแข็งตัวเป็นหินบะซอลต์ ซึ่งหินบะซอลต์บางแห่งให้แร่พลอยไฟลิตและพลอยทับทิม โดยปรากฏชัดเจนที่อำเภอท่าใหม่และอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

ทรายแก้วยังเป็นแร่ที่มีกำเนิดจากชายหาดโบราณ ซึ่งคลื่นชะล้างหินบริเวณหน้าหาดทำให้ทรายสะอาด และขัดขึ้นมาสะสมตัวอยู่บริเวณที่น้ำทะเลท่วมในอดีต เมื่อทะเลถอยร่นออกไปในสมัยปัจจุบันจึงเผยให้เห็นเป็นแหล่งทรายแก้วของจังหวัดจันทบุรี

ปุมบ้านปุมเมือง

ยุคก่อนประวัติศาสตร์

เริ่มต้นตั้งแต่การพบหลักฐานทางโบราณคดี ที่เป็นร่องรอยของคนในอดีตที่อาศัยและดำรงชีวิตอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดจันทบุรี หลักฐานที่พบเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ของคนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ มีอายุระหว่าง ๑๐,๐๐๐-๖,๐๐๐ ปีมาแล้ว ต่อเนื่องถึงยุคหินใหม่ตอนปลาย มีอายุระหว่าง ๔,๐๐๐-๒,๐๐๐ ปี รวมถึงยุคโลหะที่ค้นรู้จักการทำสำริดและเหล็กคือ เมื่อ ๑,๕๐๐ ปีมาแล้ว เข้าสู่สมัยพุทธศตวรรษที่ ๑๒ ได้พบจารึกเพนียด (หลักที่ ๕๒) ถือว่าสมัยก่อนประวัติศาสตร์จันทบุรีได้สิ้นสุดลงและเริ่มเข้าสู่สมัยประวัติศาสตร์

สมัยประวัติศาสตร์

พุทธศตวรรษที่ ๑๑-๑๘

มีการพบหลักฐานชุมชนสมัยประวัติศาสตร์ในจังหวัดจันทบุรีเป็นเมืองโบราณเก่าแก่สันนิษฐานว่า มีอายุถึงปลายสมัยพูนัน เป็นชุมชนที่ได้รับอิทธิพลทางศิลปวัฒนธรรมและศาสนาจากขอมโบราณ โดยปรากฏหลักฐานในหนังสือฝรั่งเศส ชื่อ Le Cambodge ว่ามีบาทหลวงคนหนึ่งได้พบศิลาจารึกภาษาสันสกฤตที่ตำบลเขาสระบาบมีข้อความว่า เมื่อพันปีล่วงมาแล้ว มีเมืองหนึ่งชื่อว่า ควน-ครานุรี มีอาณาเขตกว้างขวาง ตั้งอยู่บริเวณบ้านเพนียดและบ้านสระบาบ ตำบลคลองนารายณ์ อำเภอเมืองจันทบุรี ฝั่งเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๑ กิโลเมตร ยาว ๒ กิโลเมตร

ร่องรอยด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีของชุมชนโบราณ จังหวัดจันทบุรีในยุคประวัติศาสตร์ได้ปรากฏชัดเจนตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๑๑ แต่ก็อาจมีชุมชนตั้งหลัก

แหล่งอยู่ก่อนแล้ว และขยายตัวขึ้นเป็นชุมชนขนาดใหญ่ระดับเมือง โดยหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่ามีการตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณวัดทองทั่ว และพื้นที่ใกล้เคียงในตำบลคลองนารายณ์ อำเภอเมืองจันทบุรี โดยได้พบแหล่งโบราณสถาน ๔ แห่ง คือ เนินโบราณสถานวัดเพนียด (ร้าง) โบราณสถานเมืองเพนียด เนินโบราณสถานใกล้วัดทองทั่ว และเนินโบราณสถานวัดสมภาร (ร้าง)

สมัยอยุธยา

เมื่อจันทบุรีเป็นอิสระจากขอมแล้ว ไม่มีหลักฐานยืนยันว่าจันทบุรีขึ้นกับสุโขทัยหรือไม่ แต่เมื่อสมเด็จพระเจ้าอู่ทองหรือสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาเมื่อ พ.ศ. ๑๘๙๓ ได้ปรากฏชื่อเมืองจันทบุรีเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรอยุธยา เรียกว่า จันตะบูร หรือจันทบูร สมัยอยุธยาตอนต้นจันทบุรีมีฐานะเป็นประเทศราชที่มีความสำคัญทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ จากที่ตั้งอันเหมาะสมสำหรับเป็นเมืองท่าและเมืองที่คอยควบคุมเขมร สำหรับที่ตั้งของตัวเมืองสันนิษฐานว่าน่าจะย้ายจากเมืองเพนียดมาตั้งถิ่นฐานบริเวณบ้านหัววัง ตำบลพุงทะลาย ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำจันทบุรี ต่อมาได้มีการขยายตัวกระจายไปตามลุ่มแม่น้ำจันทบุรีจนถึงปากอ่าว หลังจากนั้นได้มีการย้ายตัวเมืองจากพุงทะลายมายังบ้านลุ่ม ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจันทบุรี

ในคราวกบฏสุรภาพงศ์หรืออยุธยาครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๓๑๐ นั้น จันทบุรีขณะนั้นเป็นเมืองใหญ่ที่สุดในหัวเมืองตะวันออก เหมาะที่จะยึดเป็นที่ตั้งมั่นและรวบรวมกำลังของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช หลังจากทรงเรียกประชุมแม่ทัพ พระองค์มีพระบัญชาให้ทหารเทอหารทั้งและทัพหม้อข้าวหม้อแกงให้หมด

คืนนี้ตีเอาเมืองจันทบุรีให้ได้ ไปหาข้าวเข้ากินในเมือง ถ้าตีเมืองไม่ได้ก็ให้ตายด้วยกัน

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงยึดเมืองจันทบุรีได้สำเร็จและรวบรวมไพร่พลกอบกู้เอกราชสำเร็จ ทรงใช้เวลาเพียง ๗ เดือนเท่านั้น

สมัยธนบุรี

พ.ศ. ๒๓๑๐-๒๓๒๕

เมืองจันทบุรียังคงตั้งอยู่ที่บ้านลุ่ม เป็นเมืองที่สงบ ไม่มีศึกสงคราม เป็นเพียงเมืองท่าหลักขายฝั่งทะเลตะวันออก และเป็นเมืองยุทธศาสตร์ที่มีชัยภูมิเหมาะสมแก่การตั้งรับข้าศึกทางด้านญวนและเขมร

สมัยรัตนโกสินทร์

พ.ศ. ๒๓๒๕-๒๓๖๗

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ และพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ เมืองจันทบุรียังคงอยู่ที่บ้านลุ่ม ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจันทบุรี

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ (พ.ศ. ๒๓๖๗-๒๔๑๑) เกิดกรณีพิพาทระหว่างราชอาณาจักรไทยกับญวน เนื่องจากเจ้าอนุวงศ์ผู้ครองเมืองเวียงจันทน์หันไปสวามิภักดิ์กับญวน และเมืองจันทบุรีเป็นเมืองชายฝั่งทะเลทางทิศตะวันออก ซึ่งอยู่ใกล้กับญวน จึงสุ่มเสี่ยงที่จะถูกฝ่ายญวนยึดเป็นที่มั่น พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ (ดิศบุนนาค) เป็นแม่กองออกมาสร้างป้อมค่ายและเมืองใหม่ที่บ้านเนินวง ตำบลบางกะจะ และสร้างวัดโยธานิมิตขึ้นภายในเมืองใหม่ด้วย ทว่าเมืองใหม่แห่งนี้สูงจากระดับทะเลปานกลาง ๓๐ เมตร และอยู่ห่างจากคลอง

น้ำจืด จึงไม่สะดวกในเรื่องน้ำ ประชาชนจึงไม่สมัครใจที่จะย้ายมาอยู่ ต่อมาเมื่อญวนตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส กรณีพิพาทดังกล่าวจึงได้ยุติลง ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ได้โปรดเกล้าฯ ให้ประชาชนเลือกอยู่เมืองเก่าหรือเมืองใหม่ได้ตามความสมัครใจ

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๑๑-๒๔๕๓) โปรดเกล้าฯ ให้ย้ายตัวเมืองกลับไปตั้งอยู่ที่บ้านลุ่มตามเดิม ในสมัยนี้ราชอาณาจักรไทยได้เกิดกรณีพิพาทกับฝรั่งเศส จนทำให้เมืองจันทบุรีต้องตกเป็นเมืองประกันของฝรั่งเศส มีทั้งทหารญวนและฝรั่งเศสเข้ามาอยู่ที่ป้อมปากน้ำแหลมสิงห์ ทหารฝรั่งเศสได้รื้อป้อมพิฆาตปัจจามิตร แล้วสร้างที่พักและกอง

บัญชาการทหารเรียกว่า ดึกแดง ทั้งยังได้สร้างที่คุ้มขังนักโทษไทย ซึ่งเรียกกันว่า คุกซีโก่ ส่วนอีกพวกหนึ่งอยู่ที่ตัวเมืองจันทบุรีบริเวณพื้นที่ค่ายตากสินในปัจจุบัน ต่อมาในปี ๒๔๔๖ ฝ่ายไทยก็ยินยอมยกดินแดนเมืองตราด ตลอดจนถึงเมืองประจันตคีรีเขตให้แก่ฝรั่งเศส ฝรั่งเศสจึงยอมถอนทหารออกไปจากเมืองจันทบุรี ด้านการปกครอง ในปี ๒๔๔๙ ได้มีการจัดตั้งมณฑลจันทบุรีขึ้น โดยมีเมืองจันทบุรี ระยอง และตราด อยู่ในเขตปกครอง

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ (พ.ศ. ๒๔๖๘-๒๔๗๗) ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ได้มีการยกเลิกมณฑลเทศาภิบาลและจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคออกเป็นจังหวัด

เมื่อพ.ศ. ๒๔๗๖ เมืองจันทบุรีได้ขยายจากบ้านลุ่มเข้ามาบริเวณที่เป็นที่ราบลอนลูกคลื่น แต่บริเวณบ้านลุ่มก็ยังคงเป็นแหล่งที่มีผู้คนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นมาจนถึงปัจจุบัน

กลุ่มชาติพันธุ์ และชุมชน

คนไทยเชื้อสายชอง เชื่อกันว่าชาวชองเป็นชนพื้นเมืองเดิมในดินแดนแถบนี้ ส่วนใหญ่รวมกลุ่มกันอยู่บริเวณเชิงเขาสอยดาวและเขาคิชฌกูฏ ในพื้นที่อำเภอโป่งน้ำร้อน อำเภอมะขาม และอำเภอเขาคิชฌกูฏ ชาวชองมีรูปร่างสันทนต์ ผมหยิกขอด ตาโต ริมฝีปากหนา มีภาษาพูดและวัฒนธรรมเป็นของตนเอง นับถือผีบรรพบุรุษ แต่เดิมจะปลูกบ้านเรือนอยู่อย่างง่าย ๆ และจะย้ายหากมีคนตายในบ้าน นอกจากจะปลูกข้าวไร่แล้ว ยังหาของป่าและเป็นพรานที่ชำนาญ

คนไทยเชื้อสายจีน ด้วยความที่เมืองแถบชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งอยู่ในเส้นทางการค้าระหว่างไทยกับจีนมาแต่โบราณ จึงมีชุมชนชาวจีนอยู่ในเมืองจันทบุรีตามชายฝั่งทะเลหลายแห่ง ทั้งในเขตอำเภอขลุง อำเภอแหลมสิงห์ และอำเภอท่าใหม่ ส่วนใหญ่ทำอาชีพค้าขาย บุกเบิกกิจการต่อเรือสำเภา รวมทั้งเป็นนายอากรเก็บส่วยด้วย ในเขตอำเภอเมืองจันทบุรี มีชุมชนชาวจีนอยู่ริมแม่น้ำจันทบุรีเรียกว่า ย่านท่าหลวง ไปจนถึงชุมชนชาวญวนที่เรียกว่า ตลาดล่าง โดยมีศาลเจ้าเป็นหมายเขต

คนไทยเชื้อสายญวน ชาวญวนเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองจันทบุรีตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลาย โดยเป็นการอพยพหนีภัยการบีบคั้นทางศาสนาเข้ามา หลังจากนั้นได้สร้างโบสถ์คาทอลิกเป็นศูนย์รวมจิตใจ และชุมชนชาวญวนคริสต์ก็ได้มีการขยายตัวขึ้นเรื่อย ๆ มีการแยกไปตั้งถิ่นฐานใน อำเภอขลุง อำเภอท่าใหม่ และที่บ้านท่าฉลวยด้วย

คนไทยเชื้อสายเขมร เนื่องจากเมืองจันทบุรีมีอาณาเขตติดต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชา จึงมีหมู่บ้านชาวเขมรอยู่ตามแนวชายแดนหลายแห่ง เช่น บ้านแหลม บ้านโหล่าเจียก และบ้านผักกาด อำเภอโป่งน้ำร้อน

คนไทยเชื้อสายกุหล่า ชาวกุหล่าเป็นชนกลุ่มน้อยจากพม่าที่เข้ามาเมืองจันทบุรีช่วงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ชาวกุหล่าเรียกตนเองว่า ไต โดยอพยพเข้ามาทำพลอยที่ตำบลบางกะจะ ต่อมาได้อพยพไปทำพลอยที่บ่อไร่ ข้ามไปถึงบ่อไพลิน บ่อเวฬุ ก่อนจะกลับมามาตั้งถิ่นฐานในเมืองจันทบุรีหลัง พ.ศ. ๒๔๙๘

น้ำตกพลิว

ศิลปวัฒนธรรม

สถาปัตยกรรม

ย่านท่าหลวงและตลาดล่าง ในอดีต ย่านท่าหลวงและตลาดล่างเคยเป็นย่านการค้าที่สำคัญและเป็นศูนย์กลางความเจริญของเมืองจันทบุรี ด้วยตั้งอยู่ติดแม่น้ำจันทบุรี เส้นทางการค้าและการสัญจรในสมัยก่อนใช้แม่น้ำเป็นหลัก ชุมชนเก่าแก่ทั้งสองแห่งนี้มีถนนสุขาภิบาลความยาวราว ๑ กิโลเมตรกว่าพาดผ่าน โดยทั้งสองย่านมีจุดแบ่งอยู่ที่ถนนประชานิยม ตลอดสองฝั่งถนนเรียงรายไปด้วยเรือนแถวไม้โบราณอายุไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ ปี มีลวดลายอันอ่อนช้อยงดงามตามประตุ หน้าต่าง ช่องลม และมุมต่างๆ ของตัวบ้าน การจำหลักไม้เป็นลวดลายต่างๆ เหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นฝีมือช่างชาวจีนไหหลำ จะมีศิลปะการเข้าหน้าไม้และการแกะสลักที่ละเอียดชัดเจน นอกจากนี้ ฝั่งตรงข้ามกับย่านท่าหลวงและตลาดล่างยังเป็นที่ตั้งของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล หรือโบสถ์วัดโรมันคาทอลิกที่งดงามด้วยสถาปัตยกรรมแบบโกธิค

จิตรกรรม

จิตรกรรมฝาผนัง

วัดเขาน้อย ตำบลคมบาง อำเภอเมืองจันทบุรี มีจิตรกรรมฝาผนังเป็นภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติ และดอกไม้ร่วง บานแพและเป็นภาพทหารฝรั่งวาดในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๐

วัดเนินสูง ตำบลคลองนารายณ์ อำเภอเมืองจันทบุรี ในโบสถ์ตกแต่งด้วยภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติ ทศชาติชาดก และต้นมกกะลีสพลวาดในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐

วัดเกาะขวาง ตำบลเกาะขวาง อำเภอเมืองจันทบุรี ในโบสถ์วาดภาพจิตรกรรมลายพาดเป็นลายกระบวนจีน

วัดคลองน้ำเค็ม ตำบลคลองน้ำเค็ม อำเภอแหลมสิงห์ ในโบสถ์ภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังเป็นภาพเล่าเรื่องพุทธประวัติ มีลายประดับพาดเป็นรูปครุฑ นกยูง นาคเกี้ยว ดวงดารา รามสูร และเมขลา

วัดบางสระแก้ว ตำบลบางสระแก้ว อำเภอแหลมสิงห์ ในกุฏิมีจิตรกรรมเป็นลายพาดรูปพญานาค นอกจากนี้ ยังมีจิตรกรรมฝาผนังที่วัดตะปอนน้อย ตำบลตะปอน อำเภอขลุง ซึ่งเก่าแก่และน่าชม

หัตถกรรม

เสื้อจันทบูร หรือเสื้อแดง ชาวจันทบูรวิธีทอเสื้อจากกกมาไม่ต่ำกว่า ๑๒๐ ปีแล้ว ผู้ริเริ่มคือชาวญวน สมัยก่อนต้องซื้อกกและปอจากชาวบ้านในตำบลต่างๆ นำมาจักเป็นเส้นเล็กๆ ผึ่งให้แห้งสนิท จากนั้นจึงลงมือย้อมด้วยสีจากธรรมชาติ คือ สีแดงได้จากเปลือกยาง สีดำได้จากลูกมะเกลือและจากการนำไปหมักโคลน ส่วนสีเหลืองได้จากหัวขมิ้น ชาวญวนมีความสามารถในการประดิษฐ์ลวดลายต่างๆ เช่น ลายดอกกุหลาบ และลายไทย ฯลฯ ทั้งนี้ เอกลักษณ์ของเสื้อจันทบูรคือ ต้องมี สีดำ สีแดง และใช้ปอเป็นเส้นยืน ซึ่งจะทนกว่าเส้นยืนที่เป็นพลาสติก หลังจากที่มีการค้าพลอยรุ่งเรือง การทอเสื้อก็กลับซบเซา และเฟื่องฟูอีกครั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๓ โดยสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ทรงส่งเสริมให้ข้าราชการบริพารในวังสวนบ้านแก้ว ทอเสื้อกกและนำไปประดิษฐ์เป็นเครื่องใช้แบบต่างๆ หมู่บ้านที่ปลูกกกและทอได้เอง เช่น บ้านขอม บ้านลาว บ้านบางสระเก้า บ้านเสม็ดงาม บ้านตะกาดเจ้า และบ้านหนองคัน

แหวนปู แหวนปลา แหวนปู แหวนปลา ถือเป็นสัญลักษณ์ของเมืองจันทบุรีอีกอย่างหนึ่ง ลักษณะเป็นแหวนกล ตัวเรือนเป็นรูปปูทะเล พญานาค ปลา กุ้ง ท้องวงเป็นวงเรียงกัน เมื่อถอดกัน ๔ วงจะคล้องกันอยู่ไม่แยกจากกัน ครั้นเมื่อประกอบเข้าด้วยกันอย่างถูกต้อง แหวนก็จะมี ๔ ก้านเรียงชิดกัน โดยผู้ประดิษฐ์แหวนปูเป็นคนแรก คือ นายหิย เจียรระโน ชาวบ้านบางกะจะ ที่เคยไปเป็นช่างทองอยู่กรุงเทพฯ และได้เห็นแหวนกลของฝรั่ง เมื่อกลับมาจึงประดิษฐ์แหวนปูเป็นแหวนกลจนเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

วัฒนธรรม

วัฒนธรรม ชาวจังหวัดจันทบุรีมีประเพณีของท้องถิ่นที่สืบทอดกันมายาวนาน ได้แก่

ประเพณีตักบาตรเทโว ของชาวตำบลบางกะจะ อำเภอเมืองจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพิ่มขึ้นเพื่อให้แตกต่างจากท้องถิ่นอื่น นั่นคือ เป็นการตักบาตรเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชและไพร่พลที่มาหยุดพักบริเวณบ้านบางกะจะ เมื่อคราวที่ทรงยกทัพมาตั้งมั่นที่เมืองจันทบุรี เพื่อเตรียมกอบกู้อิสรภาพเมื่อคราวเสียกรุงครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๓๑๐

งานนมัสการรอยพระพุทธบาทพลวง เป็นเทศกาลเดือน ๓ ที่ปฏิบัติกันมาช้านานในตำบลพลวง อำเภอเขาคิชฌกูฏ ประเพณีชักพระบาท ชาวบ้านตะปอน อำเภอขลุง ร่วมกันจัดขึ้นในช่วงเทศกาลสงกรานต์

ประเพณีทำบุญส่งทุ่ง บ้านตะปอนน้อย อำเภอขลุง จัดขึ้นหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จแล้ว ประมาณกลางเดือนมกราคม เพื่อขอบคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่บันดาลความอุดมสมบูรณ์ให้ เพื่อเป็นสิริมงคล และเป็นการอุทิศส่วนกุศลให้ผู้มีพระคุณที่ล่วงลับไปแล้ว

ประเพณีทำบุญกลางทุ่ง ของบ้านพลูยาง ตำบลสิพยา อำเภอท่าใหม่ ซึ่งก็คือประเพณีเดียวกันกับประเพณีทำบุญส่งทุ่งของชาวบ้านตะปอนน้อยและ **ทำบุญส่งเปรต** ของบ้านสามผาน ตำบลท่าใหม่นั้นเอง

ประเพณีทอดผ้าป่าโจร บ้านสามผาน อำเภอท่าใหม่ ทำได้ไม่จำกัดเวลาทั้งในพรรษาและนอกพรรษา เพื่อถวายเครื่องใช้สำหรับพระที่ขาดผ้าบังสุกุล โดยจะทำกันในช่วงเวลาใกล้รุ่งก่อนที่พระจะออกบิณฑบาต

ปากแม่น้ำแหลมสิงห์

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอ่าวคุ้งกระเบน

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอ่าวคุ้งกระเบน ตำบลคลองขุด อำเภอกาโหม จังหวัดจันทบุรี กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอ่าวคุ้งกระเบน ตั้งขึ้น โดยศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน

อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยงานส่งเสริม การเกษตร ได้จัดตั้งและพัฒนา กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกรอ่าวคุ้งกระเบน ให้แปรรูปผลผลิต ทางการเกษตรและการประมง มีผลิตภัณฑ์

ที่ขึ้นชื่อ ได้แก่ กะปิแท้เคียวตาแดงและน้ำมัน เหลืองสูตรโบราณ นอกจากนี้ ที่นี่ยังเป็น ศูนย์รวมผลิตภัณฑ์จากตำบลคลองขุด เช่น น้ำปลาแท้ ผลไม้อบแห้ง พริกไทย ข้าวแต่น ข้าวเกรียบหอยนางรม น้ำพริกหอยนางรม และผลิตภัณฑ์เครื่องหอมจากศูนย์ศึกษา การพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ตลอดจนข้าวกล้อง ปลอดภัยพิช ข้าวกล้องงอก และน้ำข้าว กล้องงอก

กิจกรรมดำน้ำอ่าวคุ้งกระเบน (หินอายลอบ)

กิจกรรมดำน้ำอ่าวคุ้งกระเบน(หินอายลอบ) ที่ได้รับความนิยมคือ บริเวณหินอายลอบ เป็นกองหินที่ตั้งอยู่ระหว่างเกาะมันนอกกับ อ่าวคุ้งกระเบน ทั้งนี้ จุดดำน้ำลึกจะอยู่ บริเวณที่เรียกว่า กองนอก ซึ่งเป็นกองหิน ได้น้ำที่สวยงามด้วยปะการังอ่อน ดอกไม้ทะเล และฝูงปลา ส่วนจุดดำน้ำตื้นอยู่บริเวณกองใน ซึ่งเป็นกองหินโผล่พ้นน้ำ อดีตเคยเป็นจุดที่มีเรือจมหลายลำ มีการพบเศษถ้วยชาม ตกกระจัดกระจาย ปัจจุบันไม่เหลือร่องรอย

ให้เห็นแล้ว บริเวณกองในสามารถพบ ปะการังอ่อน ดอกไม้ทะเล และฝูงปลาได้ เช่นเดียวกัน

ช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับกิจกรรมดำน้ำ ที่หินอายลอบนี้คือ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน จนถึงเดือนเมษายน โดยต้องติดต่อ The Pier Resort & Restaurant ซึ่งเป็นรีสอร์ทเพียง แห่งเดียวที่มีการจัดกิจกรรมดำน้ำที่หินอายลอบ ตั้งอยู่ในเขตตำบลคลองขุด อำเภอกาโหม จังหวัดจันทบุรี

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 35.002 E101° 54.472

กิจกรรมล่องแก่งคลองโป่งน้ำร้อน

กิจกรรมล่องแก่งคลองโป่งน้ำร้อน ช่วงแรกเริ่มออกเดินทางสายน้ำจะยังคง ไหลเอื่อย จากนั้นจึงเริ่มไหลเชี่ยวขึ้นผ่าน แก่งสไลเดอร์ แก่งร้อยเมตร แก่งวังซอน แก่งวังยาว แก่งวังกะทะ แก่งวังวน แก่งหนองบน แก่งวังน้ำอุ่น และแก่งน้อยใหญ่อีกมากมาย

ระหว่างทางยังผ่านฝายทดน้ำที่ต้องยกเรือ ขึ้นฝั่งเพื่อข้ามฝาย ต่อด้วยสะพานวัดใจ ซึ่งเป็นสะพานแขวนสลิงสูงราว ๖ เมตร ให้ขึ้นไปกระโดดน้ำวัดใจอย่างสนุกสนาน ทั้งนี้ การล่องแก่งจะไปสิ้นสุดปลายทางที่เรียกว่า คลองใหญ่

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 55.462 E° 102 25.133

เกาะจุฬา

เกาะจุฬา อยู่ในเขตวนอุทยานเขาแหลมสิงห์ ตำบลบางกะไชย อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี เป็นเกาะขนาดเล็กมีพื้นที่ ๒๔,๐๐๐ ตารางเมตร (๑๕ ไร่) ตั้งอยู่บริเวณปากแม่น้ำจันทบุรี ล้อมรอบด้วยแนวหิน บนเกาะมีสภาพเป็นป่าชายหาด มีหาดทรายยาว ๕๐ เมตร นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จึงนิยมเช่าเรือเที่ยวชมรอบเกาะ ควบคู่ไปกับการชมเกาะนมสาว และปะการังน้ำตื้นที่สามารถดำน้ำชมได้ด้วย อีกทั้งสามารถเช่าเรือจากหาดแหลมสิงห์ไปยังเกาะจุฬาได้ ใช้เวลา ๓๐ นาที

ดูที่ เกาะนมสาว

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 27.899 E102° 39.402

เกาะนมสาว

เกาะนมสาว อยู่ในเขตวนอุทยานเขาแหลมสิงห์ ตำบลบางกะไชย อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ลักษณะของเกาะคล้ายกับหน้าอกผู้หญิง มีตำนานเกี่ยวข้องกับนิทานพื้นบ้านเรื่องตาม่องล่ายกับนางยม โดยเล่าว่าตาม่องล่ายและนางยมโดยต่างยกลูกสาวให้กับชายที่ตนพอใจ เมื่อถึงเวลาต่างฝ่ายต่างยกขันหมากมาขอ จึงไม่รู้จะยกลูกสาวให้ใคร

ตาม่องล่ายเกิดความโมโหจึงจับลูกสาวฉีกเป็น ๒ ซีก โยนไปในทะเล ซีกหนึ่งตกที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ส่วนอีกซีกหนึ่งตกที่บริเวณแหลมสิงห์ และกลายเป็นเกาะนมสาวที่มีเนื้อที่ ๐.๒๔ ตารางกิโลเมตร (๑๕๐ ไร่) ทางด้านใต้ของเกาะเป็นหน้าผาสูงชัน ส่วนทางด้านทิศเหนือเป็นชายหาด และมีแนวปะการังยาว ๕๐๐ เมตร โดยเป็นแนวปะการัง

แบบ Reef flat สามารถดำน้ำตื้นชมปะการังได้ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะเช่าเรือจากท่าเรือแหลมสิงห์ ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๔๕ นาที

ดูที่ เกาะจุฬา

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 27.876 E102° 01.413

เกาะเปริด

เกาะเปริด ตำบลเกาะเปริด อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี มีพื้นที่ ๒๒.๕๓ ตารางกิโลเมตร (๑๔,๐๘๐ ไร่) ตามประวัติกล่าวว่า ชาวจีนล่องเรือสำเภามาค้าขายแล้วแวะพักบนเกาะแห่งนี้ ทะเลแถบนี้เป็นทะเลเปิด ชาวจีนจึงเรียกที่นี่ว่า เกาะเปิด อีกข้อสันนิษฐานหนึ่งกล่าวว่า เหตุที่เรียกว่าเกาะเปิดนั้น เนื่องจากชาวจีนที่สร้างบ้านเรือนอยู่บนเกาะ

ต่างพากันล้มป่วยด้วยไข้ป่าและอหิวาตกโรค คนที่เหลือรอดจึงเปิดหนีไปจากเกาะจนหมดสิ้น เมื่อเวลาผ่านไปมีคนมาอยู่อาศัยบนเกาะอีก และได้เปลี่ยนชื่อเกาะเปิดเป็นเกาะเปริด เพื่อแก้เคล็ด บนเกาะเปริดมีที่นาสนใจ ได้แก่ จุดชมวิวที่มองเห็นกระโจมไฟแหลมสิงห์และกระโจมไฟหินลอย รวมไปถึงถ้ำอีกหลายถ้ำ เกาะเปริดเดิมมีสภาพเป็นเกาะ แต่ปัจจุบันมีโคลนตะกอนทับถมเชื่อมระหว่างชายฝั่งกับเกาะ และมีการสร้างถนนเชื่อมต่อกับชายฝั่งแล้ว

บนเกาะเปริด มีหมู่บ้านประมงทำการประมงชายฝั่ง เลี้ยงกุ้งกุลาดำและแปรรูปอาหารทะเล

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 24.286 E102° 07.367

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว ตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ครอบคลุมพื้นที่ ๗๔๕.๐๒ ตารางกิโลเมตร (๔๖๕,๖๓๖ ไร่) ในเขตอำเภอเขาสอยดาว

อำเภอโป่งน้ำร้อน อำเภอมะขาม และอำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี มีสภาพภูมิประเทศเป็นทิวเขาสลับซับซ้อน โดยมีเขาสอยดาวเหนือ และเขาสอยดาวใต้ เป็น

ยอดเขาที่สูงที่สุดในภาคตะวันออก สภาพป่าส่วนใหญ่เป็นป่าดงดิบชื้นที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ แต่เนื่องจากเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ที่สงวนไว้เป็นแหล่งอาศัยของสัตว์และพรรณไม้หายากเฉพาะถิ่น จึงเปิดเฉพาะกรณีศึกษาวิจัยในงานด้านวิชาการเท่านั้น ทว่ามีพื้นที่บางส่วนเปิดกว้างให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาชมและศึกษาธรรมชาติได้ คือ บริเวณโดยรอบที่ทำการเขตฯ ซึ่งจัดทำเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติที่น่าสนใจไว้หลายแห่ง พร้อมกับมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สำหรับนักท่องเที่ยวจะได้เดินป่าชมพรรณไม้ ดูนก ดูผีเสื้อ ชมน้ำตกเขาสอยดาว หรือเที่ยวชมศูนย์ศึกษาธรรมชาติทรายขาว ที่ดำเนินกิจกรรมสื่อความหมายธรรมชาติและจัดทำค่ายเยาวชน

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว นับเป็นแหล่งดูนกและดูผีเสื้อที่นักนิยมธรรมชาติรู้จักเป็นอย่างดี มีนกมากกว่า ๒๗๖ ชนิด โดยเฉพาะที่พบได้ค่อนข้างน้อยจนถึงพบยาก เช่น ไก่ฟ้าหลังขาว ไก่ฟ้าพญาลอ นกกระทาดง จันทบูร และนกอินทรีดำ สำหรับผีเสื้อเคยพบผีเสื้อหายาก เช่น ผีเสื้อปีกค้างคาวพม่า ผีเสื้อปีกแห้ว และที่น่าสนใจคือ ผีเสื้อดงปีกใสที่หายาก แต่ที่พบได้บ่อย

นอกจากนี้ การเดินป่าชั้นยอดเขาสอยดาวได้ ซึ่งเป็นป่าต้นน้ำที่หล่อเลี้ยงผู้คนเมืองจันทบุรีโดยใช้เวลาเดินป่า ๓ วัน ๒ คืน ระหว่างทางจะได้พบพรรณไม้หายากหลายชนิด โดยเฉพาะกล้วยไม้ ส่วนจุดสูงสุดของ

เขาสอยดาวได้ที่มีความสูง ๑,๖๗๕ เมตรจากระดับทะเลปานกลาง จะพบป่าก่อที่ชุ่มชื้นและบริเวณบึงซีโต้เป็นจุดชมพรรณไม้ชื่อกระโถนนางสีดา ซึ่งเป็นเสมือนสัญลักษณ์ของเขาสอยดาวได้ เนื่องจากมีรายงานการพบเฉพาะบนเขาสอยดาวเท่านั้น
พิกัดภูมิศาสตร์ N13° 62.722 E102° 11.648

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้งกระเบน

ของพื้นที่ตั้งแต่ ๘๐-๒๑๕ เมตรจากระดับทะเลปานกลาง ภูมิประเทศเป็นภูเขาหินปูนทอดตัวยาวตามแนวเหนือ-ใต้ไปจรดอ่าวไทย มีแนวหิน แนวปะการัง และเกาะเล็กๆ ทางใต้สุด สภาพป่านี้มีความหลากหลายของระบบนิเวศ คือ มีทั้งป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ ป่าชายหาด และป่าชายเลน สัตว์ป่าพบ กระเจิงและแก้ง บริเวณเขาหมุดุดและเขาอัมพวา ตลอดจนมีลิงแสมจำนวนมากที่เขาคู้งกระเบน

จากการดำเนินงานที่ผ่านการต่อสู้กับกลุ่มอิทธิพลและความยากลำบาก กว่าที่จะทำให้ผืนป่าแห่งนี้กลับคืนสู่ความสมดุลทางธรรมชาติอีกครั้ง ทำให้เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้งกระเบนได้รับรางวัลหน่วยงานด้านการอนุรักษ์ดีเด่น อันดับ ๑ ประจำปี ๒๕๔๙ ประเภทเขตห้ามล่าสัตว์ป่า จากกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 31.376 E101° 56.934

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้งกระเบน ตำบลคลองขุด อำเภอกาฬโง่ จังหวัดจันทบุรี มีพื้นที่ทั้งป่าบกและป่าชายเลน ประมาณ ๑๘.๑๙ ตารางกิโลเมตร (๑๑,๓๗๐ ไร่) ครอบคลุมพื้นที่ในเขตตำบลคลองขุดและตำบลรำพัน อำเภอกาฬโง่ ตำบลสนามไชย

อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ได้รับการประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ และอยู่ในพื้นที่การดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้งกระเบน มีความสูง

เขาคิชฌกูฏ

รอยพระพุทธรูป มีลักษณะเป็นรอยกด ลึกคล้ายรูปพระบาทบนแผ่นดินขนาดใหญ่ ตัวรอยเท้ากว้างเมตรเศษ ยาว ๒ เมตร เล่ากันว่าชาวบ้านเป็นผู้ค้นพบเมื่อ พ.ศ. ๒๓๙๗ ครั้งที่ยังดำรงชีพด้วยการหาของป่าในผืนป่าแห่งนี้

เขาคิชฌกูฏ ตำบลพลวง อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ในตำนานพระพุทธศาสนากล่าวไว้ว่า เขาคิชฌกูฏอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของกรุงราชคฤห์ แปลว่าภูเขาแห่งกระพือปีก มีคันทกฐิอยู่บนยอดเขา และเคยเป็นสถานที่ประทับของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยเหตุนี้ ลักษณะทางธรณีวิทยานยอดเขาคิชฌกูฏ จึงถูกนำมาผูกกับตำนานทางพระพุทธศาสนา เช่น รอยพระพุทธรูปบนศิลาแผ่นใหญ่ขนาดกว้าง ๑ เมตร ยาว ๒ เมตร ที่เรียกกันว่า รอยพระพุทธรูปพลวง นับเป็นรอยพระพุทธรูปที่อยู่สูงที่สุดของประเทศไทย โดยอยู่บนยอดเขาคิชฌกูฏที่มีความสูง ๑,๐๘๕ เมตรจากระดับทะเลปานกลาง บริเวณริมหน้าผาใกล้ๆ กันยังมีหินกลมขนาดใหญ่มากตั้งอยู่อย่างโดดเด่น เรียกว่า หินลูกพระบาท ขณะเดียวกันที่นี้ยังเป็นจุดชมทิวทัศน์ที่สวยงามและอากาศดี สามารถมองเห็นทิวเขาสะพานเขาสุกิม เกาะนมสาว และตัวเมืองจันทบุรีได้

รอยพระพุทธรูปพลวงได้ค้นพบเมื่อ พ.ศ. ๒๓๙๗ ต่อมา พ.ศ. ๒๔๑๕ หลวงพ่อเขียน อดีตเจ้าอาวาสวัดกระทิง (ปัจจุบันมรณภาพแล้ว) ได้บุกเบิกทางขึ้นไปนมัสการรอยพระพุทธรูปพลวง และริเริ่มจัดเป็นงานประเพณีสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน ทุกปีในช่วงเทศกาลตรุษจีนถึงวันมาฆบูชา ระหว่างแรม ๑๔-๑๕ ค่ำ เดือนยี่ ถึงขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ จะมีการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธรูปพลวง มีพุทธศาสนิกชนจากทั่วประเทศพากันเดินทางขึ้นไปสักการะพระพุทธรูป

ดูที่ เกาะนมสาว
พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 50.225 E102° 70.404

เขาพลอยแหวน

เขาพลอยแหวน ตำบลพลอยแหวน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เป็นที่ตั้งของวัดเขาพลอยแหวน พระยาจันทบุรี (สองเมือง) เป็นผู้สร้าง ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ จุดเด่นของวัดอยู่ที่เจดีย์และมณฑปบนยอดเขา สร้างในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๕ โดยเจดีย์ชื่อว่า พระบรมธาตุรัตนคีรีเจดีย์ ลักษณะเป็นเจดีย์ทรงกลมแบบลังกา ฝีมือช่างพื้นเมือง ภายในประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ มีการบูรณะระหว่าง พ.ศ. ๒๔๙๕-๒๔๙๖ ใกล้กันมีมณฑปประดิษฐานรอยพระพุทธบาทจำลอง

๑ องค์ พระยาไชยบดีกรมฤๅชัยสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๕ (ตามพระราชนิพนธ์เสด็จประพาสจันทบุรี พ.ศ. ๒๔๑๙ กล่าวว่าสร้างโดยพระยาจันทบุรี (สองเมือง) เจ้าเมืองจันทบุรี ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ภายหลังได้เลื่อนเป็นพระยาไกรโกษา) ทว่ายังไม่เสร็จสมบูรณ์ จนกระทั่งปัจจุบัน บนยอดเขาพลอยแหวนเป็นจุดชมทิวทัศน์ที่มองเห็นตัวเมืองจันทบุรี บริเวณเชิงเขาสะพาน เห็นชายหาดแหลมสิงห์ และเกาะนมสาว และสวนผลไม้ของชาวจันทบุรี

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 36.549 E102° 02.409

เขาสอยดาว

เขาสอยดาว ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี เป็นทิวเขาสลัซับซ้อนสูงที่สุดในภาคตะวันออก โดยมียอดเขาคือ ยอดเขาสอยดาวเหนือ สูง ๑,๕๕๖ เมตรจากระดับทะเลปานกลาง และยอดเขาสอยดาวใต้ สูง ๑,๖๗๕ เมตรจากระดับทะเลปานกลาง มีเรื่องเล่าต่อกันมาว่า หากใครขึ้นไปยืนอยู่บนยอดเขาสอยดาวได้ รวบรวมจะสอยดวงดาวลงมาชื่นชมได้ อันเป็นที่มาของชื่อเขาสอยดาว

ผืนป่าบริเวณเขาสอยดาวเป็นป่าดงดิบชื้น มีความคล้ายคลึงกับผืนป่าทางภาคใต้ เนื่องจากได้รับอิทธิพลลมมรสุมจากทะเลอ่าวไทยเกือบตลอดทั้งปี ป่าเขาสอยดาวยังเป็นแหล่งอาศัยของสัตว์ป่าหลายชนิด เช่น เสือโคร่ง กระทิง ชะนีมิงกูกู โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระชู่ ภายหลังคาดว่าจะสูญพันธุ์ไปจากผืนป่าตะวันออกแล้ว

ความอุดมสมบูรณ์ของป่าเขาสอยดาว มีอาณาเขตเชื่อมต่อกับแนวทิวเขาและผืนป่าใหญ่ของประเทศกัมพูชา นั้น เดิมเรียกกันว่า

ป่าจันทบุรี ในอดีตเคยชุกชุมไปด้วยช้างกระทิง และวัวแดง นอกจากนี้ ผืนป่าชายแดนแถบฝั่งกัมพูชา ยังเคยพบว่าเป็นที่อาศัยของกูปรี สัตว์ป่าสงวนของไทย และเป็นสัตว์ที่ถูกจัดอยู่ในบัญชีรายชื่อสัตว์ใกล้จะสูญพันธุ์ของโลก ป่าจันทบุรีมาถึงจุดเปลี่ยนในปี ๒๕๑๑ เมื่อมีการตัดทางหลวงหมายเลข ๓๑๗ พาดผ่านผืนป่าบริเวณ

ชายแดนด้านตะวันออก เพื่อเชื่อมระหว่างจังหวัดจันทบุรีกับจังหวัดสระแก้ว ทำให้ป่าจันทบุรีเปลี่ยนแปลงเป็นพื้นที่การเกษตรและชุมชนในเวลาอันรวดเร็ว

พิกัดภูมิศาสตร์ N13° 62.722 E102° 11.648

เขาแหลมสิงห์ (วนอุทยานเขาแหลมสิงห์)

เขาแหลมสิงห์ อยู่ในเขตวนอุทยานเขาแหลมสิงห์ ตำบลบางกะไชย อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี เป็นภูเขาขนาดเล็กสูง ๑๗๒ เมตร จากระดับทะเลปานกลาง บนเขาแหลมสิงห์เป็นที่ตั้งของป้อมไพร่พินาศ ตามประวัติกล่าวว่า ป้อมนี้สร้างขึ้นตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๗ เพื่อเตรียมรับศึกญวนทางทะเล สร้างเป็น

ตึกดินก่ออิฐฉาบปูน มีคลังกระสุนดินดำ แยกอยู่ต่างหาก ปัจจุบันยังคงหลงเหลือซากของป้อมและปืนใหญ่ให้เห็น

เดิมที่ป้อมแห่งนี้ไม่มีชื่อ ครั้นเมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ เสด็จประพาสสมณชลจันทร์ ได้พระราชทานนามว่า ป้อมไพร่พินาศ คู่กับป้อมพิฆาตปัจจามิตร ซึ่งต่อมาถูกฝรั่งเศส รื้อทิ้งสร้างเป็นตึกแดงที่เห็นในปัจจุบัน กึ่งกลางป้อมเป็นเจดีย์ทรงระฆัง ภายหลังฝรั่งเศสคืนดินแดนให้เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๗ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้โปรดเกล้าฯ ให้พระยาศรีสหเทพ จัตตงานฉลองขึ้น ชาวเมืองจันทบุรีจึงถือโอกาสร่วมกันสร้างเจดีย์ใหม่ โดยสร้างครอบเจดีย์องค์เดิมบนป้อมเอาไว้ เรียกกัน

ว่า เจดีย์อิสรภาพ เพื่อเป็นที่ระลึกที่ฝรั่งเศส ถอนทหารออกจากแหลมสิงห์

ถัดจากป้อมเป็นที่ตั้งของที่ทำการวนอุทยานเขาแหลมสิงห์ ได้รับการประกาศให้เป็นวนอุทยานเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๖ มีเนื้อที่ ๑๕.๒๐ ตารางกิโลเมตร (๙,๕๐๐ ไร่) ครอบคลุมพื้นที่ป่าดงดิบแล้ง ป่าชายหาด ทะเล ชายหาด เกาะจุฬา และเกาะนมสาว บริเวณที่ทำการวนอุทยานเขาแหลมสิงห์ มีจุดชมทิวทัศน์ริมหน้าผาที่สามารถมองเห็นวิวทะเลได้กว้างไกลและยังเป็นจุดชมดวงอาทิตย์ตกที่สวยงาม นอกจากนี้ ยังมีทางเดินทอดลงไปสู่อ่าวกระทิง ชายหาดที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของจังหวัดจันทบุรี

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 28.478 E102° 03.579

เขื่อนคีรีธาร

เขื่อนคีรีธาร ตำบลปลิว อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี เป็นเขื่อนดินสูง ๓๓ เมตร ปิดกั้นลำน้ำห้วยสะพานหิน ปริมาณน้ำที่กักเก็บเฉลี่ยปีละ ๗๖ ล้านลูกบาศก์เมตร ผ่านอุโมงค์ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้สู่ห้วยทพนคร เป็นสาขาหนึ่งของแม่น้ำจันทบุรี สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าเฉลี่ยปีละ ๒๗ ล้านกิโลวัตต์ เขื่อนคีรีธารเป็นเขื่อนกัน

น้ำอเนกประสงค์ ที่ใช้ทั้งผลิตกระแสไฟฟ้า การชลประทาน การประมง และบรรเทาอุทกภัย

บริเวณอ่างเก็บน้ำเหนือเขื่อนคีรีธาร มีความสวยงามและยังคงสภาพธรรมชาติอยู่มาก ยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านท่องเที่ยว จึงเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่รักความเป็นธรรมชาติ และเส้นทางรอบเขื่อน

คีรีธารเป็นเส้นทางวิบาก ระยะทาง ๓๐ กิโลเมตร จึงมีกลุ่มผู้นิยมใช้รถขับเคลื่อนสี่ล้อและจักรยานเสือภูเขาเข้ามาใช้พื้นที่จุดเด่นของเส้นทางนี้อยู่ที่จุดชมวิวนเนินด้านหลังเขื่อน ที่จะเห็นเกาะเล็กเกาะน้อยกระจายอยู่ทั่วไป โดยมีภูเขาสูงเป็นฉากหลังอันงดงาม

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 45.158 E102° 19.513

คุกซีไก่อ

คุกซีไก่อ ตำบลปากน้ำแหลมสิงห์ อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี เป็นคุกโบราณสมัยเหตุการณ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๖ (ร.ศ.๑๑๒) ฝรั่งเศสสร้างคุกซีไก่อขึ้นเพื่อใช้เป็นป้อมปืนและสถานที่ตรวจการณปากแม่น้ำจันทบุรี ลักษณะทางสถาปัตยกรรมเป็นอาคารรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสแบบลบบเหลี่ยม ขนาดกว้างและยาวด้านละ ๔ เมตร สูง ๑๐ เมตร เดิมมีหลังคาเป็นเครื่องไม้มุงกระเบื้องรูปทรงพีระมิด ต่อมาใช้เป็นที่กักขังนักโทษ ทั้งทหารญวน คนจีน คนในบังคับฝรั่งเศส รวมทั้งคนไทยด้วย นักโทษจะถูกขังไว้ด้านล่าง ส่วนข้างบนเลี้ยงไก่เอาไว้เพื่อให้ไก่ถ่ายมูลใส่ให้นักโทษ คุกแห่งนี้ถูกเลิกใช้ในปี ๒๔๔๗ หลังจากที่ทหารฝรั่งเศสถอนกำลังออกจากเมืองจันทบุรีไปปัจจุบันได้ขุดหมดสภาพไปแล้ว มีประตูทางออก ๑ ช่อง ทุกด้านมีช่องระบายลม ๒ ชั้น ในอดีตมีน้ำล้อมรอบ ๓ ด้าน

ปัจจุบันเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของเมืองจันทบุรีในประวัติศาสตร์ ช่วงการล่าอาณานิคมในหมู่ประเทศมหาอำนาจจากยุโรป กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนคุกซีไก่อให้เป็นโบราณสถานและอยู่ในการดูแลของสำนักงานศิลปากรที่ ๔ ปราจีนบุรี

ดูที่

ดิกแดง

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 28.922 E102° 39.453

งานเทศกาลดูปูแป้น

งานเทศกาลดูปูแป้น จัดขึ้น ณ บริเวณท่าเทียบเรือ ตำบลเกวียนหัก อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ช่วงเดือนตุลาคมของทุกปี เกิดจากความร่วมมือระหว่างองค์กรและหน่วยงานต่างๆ เช่น เทศบาลตำบลเกวียนหัก องค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตำบลเกวียนหัก และสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดจันทบุรี เป็นต้น

ภายในงานมีกิจกรรมต่างๆ มากมาย เช่น การแข่งขันกินส้มตำปูแป้น แข่งขันกินกล้วยเดี่ยวผัดปูแป้น แข่งขันต่อจิ๊กซอว์ทะเล แข่งขันพายเรือหัวใบท้ายบอด การแสดงของนักเรียน นอกจากจะได้เห็นปูแป้นเป็นจำนวนมากแล้ว ยังมีทั้งหอยที่เกาะอยู่บนต้นลำพูในป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ของตำบลเกวียนหักกันอีกด้วย

ปูแป้น หรือปูใบไม้

ชื่อสามัญ : Green tidal crab

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Varuna litterata*

ปูแป้น สัตว์ในป่าชายเลนชนิดหนึ่งที่เป็นดัชนีชี้วัดความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ มีกระดองเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ผิวเรียบ ขอบกระดองข้างหยักเป็นฟันเลื่อย มีด้านละ ๓ ซี่ นัยน์ตาเล็ก มีก้านตาสั้น ขาหนีบค่อนข้างยาว และปลายแหลม ขาเดินทั้ง ๔ คู่ มีปลายแบน และมีขนเหมาะในการว่ายน้ำ สีกระดองมีตั้งแต่สีน้ำตาลอ่อนถึงเทาอมน้ำตาล ขนาดใหญ่ที่สุดกระดองกว้าง ๕ เซนติเมตร อาศัยตามแหล่งแม่น้ำในเขตน้ำขึ้นน้ำลง ส่วนมากใช้ทำปูเค็ม

งานนมัสการรอยพระพุทธรบาทพลวง

งานนมัสการรอยพระพุทธรบาทพลวง บนยอดเขาศิขณภูมิ จัดขึ้นในเขตอุทยาน แห่งชาติเขาศิขณภูมิ ตำบลพลวง อำเภอ เขาศิขณภูมิ จังหวัดจันทบุรี ระหว่างแรม ๑๔-๑๕ ค่ำ เดือนยี่ ถึงวันมาฆบูชา มี พุทธศาสนิก ชนชาวจันทบุรีและที่มาจาก จังหวัดใกล้เคียง จะพากันเดินขึ้นไปยัง ที่ประดิษฐานพระพุทธรบาทเขาศิขณภูมิ เพื่อประกอบพิธีบวงสรวงเทวดาอารักษ์และ ปิดทองรอยพระพุทธรบาท มีประชาชนเดินขึ้น ไปทั้งในเวลากลางวันและเวลากลางคืน

ดูที่

เขาศิขณภูมิ/ อุทยานแห่งชาติเขาศิขณภูมิ

งานประเพณีชักเย่อเกวียนพระบาท

งานประเพณีชักเย่อเกวียนพระบาท เดิมเป็นพิธีของชาวบ้านตะปอนน้อย ตำบล ตะปอนใหญ่ อำเภอลอง จังหวัดจันทบุรี ต่อมาขยายกว้างออกไปตามหมู่บ้านต่างๆ ในอำเภอลองและอำเภอลอง จัดขึ้นในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ชาวบ้านตะปอนจะแห่ ผ้าพระบาทจากหมู่บ้านมาที่อำเภอลอง โดยใช้เกวียนซึ่งประดับตกแต่งอย่างสวยงาม

ในวันแรก บริเวณที่ว่าการอำเภอจะมีการแข่ง ชักเย่อของหมู่บ้านคู่แข่ง หมู่บ้านใดชนะจะได้ แห่ผ้าพระบาทไปประดิษฐานที่หมู่บ้านตน คั้นหนึ่ง รุ่งขึ้นเมื่อจัดพิธีทำบุญเลี้ยงพระแล้ว จะแห่ผ้าพระบาทไปยังหมู่บ้านต่อไปที่จะแข่ง ชักเย่อ ทำเช่นนี้จนครบทุกหมู่บ้าน ใช้เวลา ประมาณ ๑ เดือน จึงนำผ้าพระบาทกลับไป ประดิษฐานที่วัดตะปอนน้อยตามเดิม

ประเพณีชักเย่อเกวียนพระบาท มีตำนานว่า ครั้งหนึ่งมีโรคห่าระบาด ผู้คนล้มตายกันมากทั่วทุก ท้องถิ่นเมืองจันทบุรี แม้กระทั่งหมู่บ้านชาวตะปอน เมืองลอง เครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้มั่นคง กล้า ต่อสู้กับสิ่งเลวร้ายในยามนั้น มีเพียงแต่รอยพระพุทธรบาทบนผืนผ้า (ผ้าพระบาท) ซึ่งประดิษฐานอยู่ที่ วัดตะปอนน้อย ผืนผ้าที่รอยพระพุทธรบาทนี้เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านเคารพสักการะมาแต่ครั้งปู่ย่า ตายาย มีความกว้าง ๒.๕ เมตร (๕ ศอก) ยาว ๑๐ เมตร (๒๐ ศอก) ประกอบด้วยรอยพระพุทธรบาท ถึง ๔ รอยด้วยกัน เรียงลำดับจากขนาดใหญ่ไปหาเล็กคือ รอยพระพุทธรบาทพระกฤษณะพุทธเจ้า พระโกนาคมนะพุทธเจ้า พระกัสสปะพุทธเจ้า และพระสมณโคดมพุทธเจ้า เล่ากันว่า ผ้า พระพุทธรบาทจำลองนี้ได้มาจากวัดช้างไห้ เมืองปัตตานี เมื่อ พ.ศ. ๒๑๒๕ เมื่อมาถึงเมืองจันทบุรี ได้มีการเฉลิมฉลอง ๗ วัน ๗ คืน แล้วจึงนำไปประดิษฐานที่วัดตะปอนน้อยนับแต่นั้นมาจนปัจจุบัน ผ้าพระบาทดังกล่าวมีวันเก็บไว้อย่างเรียบร้อย หุ้มห่อด้วยผ้าอีกชั้นหนึ่งเพื่อป้องกันการชำรุดเสียหาย

งานปิดทองพระพุทธรไสยาสน์

งานปิดทองพระพุทธรไสยาสน์ จัดขึ้น ณ วัดไผ่ล้อม ตำบลจันทนิมิต อำเภอเมือง จันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ช่วงเทศกาลตรุษจีน เพื่อให้พุทธศาสนิกชนผู้มีจิตศรัทธาได้ร่วมทำบุญ ปิดทองและกราบขอพรองค์พระพุทธรไสยาสน์ องค์ที่ใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออก ทำบุญตักบาตรต่ออายุ ทอดผ้าป่าสามัคคี ปิดทองลูกนิมิต เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว นอกจากนี้ ยังมีการแสดงพระธรรมเทศนา และมหรสพต่างๆ เช่น แข่งขันกีฬาพื้นบ้านหลายประเภท ได้แก่ แข่งขันกีฬาฟุตบอล ตะกร้อลอดบ่วง เซปักตะกร้อ และเปตอง เป็นต้น รวมถึงยังมีการ

ออกร้านจำหน่ายสินค้าและอาหารพื้นบ้าน อีกมากมายอีกด้วย

ดูที่

วัดไผ่ล้อม

งานเปิดโลกอัญมณีและของดีเมืองจันท

งานเปิดโลกอัญมณีและของดีเมืองจันท จัดขึ้น ณ ศูนย์แสดงสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับจันทบุรี บริเวณโรงแรมเคพี แกรนด์ จังหวัดจันทบุรี ช่วงเดือนธันวาคม ภายในงานมีการแสดงอัญมณีและเครื่องประดับล้ำค่า การแสดงแฟชั่นโชว์ ดนตรี การสาธิตวิธีการและขั้นตอนการผลิตอัญมณี นิทรรศการเหมืองพลอย ผู้ที่มาเข้าชมงาน จะได้รับความรู้และสามารถเลือกซื้ออัญมณีและเครื่องประดับ รวมไปถึงมีการออกร้านจำหน่ายอาหารพื้นเมืองพร้อมเลือกซื้อสินค้า

OTOP อีกด้วย

งานนี้นับเป็นศูนย์กลางการซื้อขายอัญมณีแหล่งใหญ่ที่สุดในประเทศ และภูมิภาคอาเซียน เพื่อให้จังหวัดจันทบุรีเป็นนครแห่งอัญมณี จึงได้สร้างศูนย์บริการบริหารจัดการอัญมณี เป็นสถานที่จำหน่ายอัญมณีและแหล่งความรู้ด้านอัญมณีของประเทศไทย เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และส่งเสริมอุตสาหกรรมอัญมณีของจังหวัดจันทบุรี

ดูที่

ถนนอัญมณี

งานมหกรรมทุเรียนโลกจันทบุรี

งานมหกรรมทุเรียนโลกจันทบุรี จัดขึ้น ณ บริเวณสวนสาธารณะสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช บนถนนเลียบริน ตำบลบางกะจะ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ช่วงเดือนพฤษภาคมของทุกปี มีการจัดตกแต่งแผงขายผลไม้สองข้างจำนวนมาก มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ สลับกับชิมของชาวสวนที่นำผลไม้ในสวนมาวางขายให้กับประชาชนที่เข้าชมงานได้เลือกชมและชิมผลไม้ที่นำมาวางขายหลากหลาย เช่น เงาะ ทุเรียน มังคุด เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมี

ผลิตภัณฑ์และสินค้าจากชาวเกษตรกรอีกเป็นจำนวนมาก และยังได้รับชมการแสดงศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลายอีกด้วย

ดูที่

สวนสาธารณะสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

งานรักษั้เหลืองจันท์วันดอกไม้บาน

งานรักษั้เหลืองจันท์วันดอกไม้บาน จัดขึ้น ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี ตำบลพลวง อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดจันทบุรี ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ มีกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย อาทิ การประกวดกล้วยไม้เหลืองจันทบุรี และกล้วยไม้สกุลอื่นๆ การจัดแสดงนิทรรศการ

และผลงานนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจากทั่วประเทศ ที่นำพันธุ์กล้วยไม้สายพันธุ์สำคัญของประเทศไทยมาจัดแสดง และจำหน่ายแก่ผู้ที่สนใจ ตลอดจนกิจกรรมการเสวนาวิชาการ และการแสดงศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ อีกด้วย

กล้วยไม้เหลืองจันทบุรี

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dendrobium friedricksia-num* Rchb.f.

เป็นกล้วยไม้สกุลหวาย พบทั่วไปในป่าแถบจังหวัดจันทบุรีและตราด เป็นกล้วยไม้ที่มีการเจริญแบบแตกกอ ซึ่งลำต้นจริงของกล้วยไม้จะแนบอยู่กับพื้นผิวที่เกาะหรือเครื่องปลูก มีข้อและปล้อง แต่ละข้อ ปล้อง มีตาเพื่อเกิดเป็นหน่อใหม่ ออกดอกเป็นช่อทั้งต้น ดอกบานทนนาน ออกดอกปีละครั้งระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม กลีบดอกสีเหลืองสดเป็นมัน อาจมีแต้มสีแดงภายในคอ ขนาดต่าง ๆ กัน หรือเป็นเพียงขีดสีแดง หรือไม่มีแต้ม ชนิดที่มีแต้มมักเรียกว่า เหลืองขมิ้นหรือเหลืองนกขมิ้น

จุดชมวิวนางพญา

จุดชมวิวนางพญา ตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี จากหาดคั๊งวิมานมีถนนสองเลนคดเคี้ยวขึ้นไปยังนังพญา ถนนเส้นนี้เป็นถนนเลียบชายฝั่งทะเลที่สวยงามที่สุดในภาคตะวันออก ระหว่างทางมีจุดให้หยุดพักชมวิวทะเล โดยมีศาลาและลานจอดรถเป็นระยะ บนจุดชมวิวนางพญาจะมองเห็นท้องทะเลและหาดคั๊งวิมานได้อย่างสวยงาม

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 35.939 E101° 52.699

ชุมชนเก่าท่าหลวง (ถนนสุขาภิบาล)

ชุมชนเก่าท่าหลวง (ถนนสุขาภิบาล) อำเภอมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี อยู่ติดแม่น้ำจันทบุรีด้านตะวันตก ใกล้วัดศาทอลิก เดิมเรียกบริเวณนี้ว่า บ้านลุ่ม เนื่องจากพื้นที่บริเวณนี้เป็นที่ต่ำ และอยู่ริมแม่น้ำจันทบุรี ทำให้เกิดน้ำท่วมเป็นประจำในฤดูน้ำหลาก จากหลักฐานพบว่า ชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชน

เก่าแก่ของชาวจีน และชาวนวนที่ได้อพยพเข้ามาในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น

จากการรวมกลุ่มของชุมชนที่หลากหลาย ทำให้บริเวณริมแม่น้ำจันทบุรี กลายเป็นแหล่งสำคัญด้านการค้าขาย เริ่มต้นจากสะพานวัดจันทร์ บ้านท่าหลวง ชุมชนตลาดล่าง บริเวณท่าเรือจ้าง รับส่งสินค้าและเป็นท่าเทียบเรือที่มีประชาชนสองฝั่งแม่น้ำจันทบุรีใช้สัญจรไปมา จากการค้าขายนี้ได้สร้างความเจริญให้กับชุมชนริมแม่น้ำเป็นอย่างมาก จนกระทั่งบริเวณริมแม่น้ำจันทบุรีได้กลายเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของจังหวัดจันทบุรีในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระ

พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕
ปัจจุบันย่านนี้เป็นถนนที่นักท่องเที่ยว
มาเดินชมตึกเก่าๆ อาคารไม้เก่าๆ ที่ชำรุด
ทรุดโทรมไปตามกาลเวลา แต่ยังทรงคุณค่า
ทางประวัติศาสตร์ และยังคงมีคนเฒ่าคนแก่
รุ่นเก่าๆ อาศัยอยู่พอสมควร บางบ้านเจียรระโน

พลอย บางบ้านทำเครื่องประดับ บางบ้าน
ทำขนม และบางบ้านเปิดเป็นร้านขายของ
รวมทั้งเป็นที่อาศัย

พิกัดภูมิศาสตร์ N12°36.474 E102°06.529

การตั้งบ้านเรือนในสมัยนั้นนิยมหันด้านหลังให้แม่น้ำและหันด้านหน้าอาคารออกสู่ถนน และเป็นเรือนติดกับพื้นดินเนื่องจากบริเวณนี้เป็นแหล่งของ
การค้า ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการรับ-ส่ง สินค้า อาคารกึ่งพาณิชย์ อันเป็นลักษณะวัฒนธรรมการค้าขายของชาวจีน รวมทั้งตึกฝรั่งแบบปั้นงและสิงคโปร์
ตึกแบบยุโรป ซึ่งได้รับอิทธิพลจากฝรั่งเศส เมื่อครั้งอดีตที่จังหวัดภูเก็ตเป็นเมืองขึ้นเป็นเวลานานถึง ๑๑ ปี จึงทำให้ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกเข้ามาด้วย
นอกจากบ้านเรือนยังมีโรงแรมเก่าแก่ที่ยังคงเปิดดำเนินการถึงทุกวันนี้ ครึ่งหนึ่งโรงแรมบนถนนสายนี้เคยเป็นโรงแรมชั้นหนึ่งมาก่อน

ชุมชนเขาบายศรี

ชุมชนเขาบายศรี ตำบลเขาบายศรี
อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เป็นชุมชนที่
ดำเนินงานวิสาหกิจเครือข่ายชุมชนท่องเที่ยว
เชิงเกษตรชุมชนเขาบายศรี ตำบลเขาบายศรี
อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี มีส่วนที่เข้า
ร่วม ๖ ส่วน พื้นที่รวม ๐.๑๖ ตารางกิโลเมตร
(๑๐๐ กว่าไร่) โดยจัดทำเป็นเส้นทางชมสวน
พร้อมมีมีคฤหาสน์น้อย หรือคนในชุมชนเป็น
ผู้นำชม แต่ละสวนมีจุดเด่นอยู่ที่ความเป็น
สวนแบบโบราณคือ ปลูกไม้ผลในลักษณะ
ผสมผสานและปลอดสารพิษ นอกจากนี้
ยังมีต้นทุเรียนโบราณอายุ ๑๐๐ ปี ที่สูงที่สุด
และใหญ่ที่สุด ต้นมังคุดโบราณอายุ ๑๐๐ ปี
รวมทั้งโฮมสเตย์ในชุมชนที่ได้มาตรฐาน
เนื่องจากเป็นส่วนแบบผสมผสาน ทำให้

สามารถท่องเที่ยวได้ตลอดปี เพราะมีผลไม้
หมุนเวียนให้ชิมทุกฤดูกาล ช่วงผลไม้ออกชุก
นักท่องเที่ยวจะได้ชิมผลไม้หลายชนิด เช่น
เงาะ มังคุด ทุเรียน ลองกอง และลางสาด
 ฯลฯ แต่หากเป็นช่วงนอกฤดูผลไม้ ยังมีระกำ
กล้วย และมะละกอ ฯลฯ อีกด้วย กิจกรรม
การท่องเที่ยวภายในชุมชน ได้แก่ นำชมสวน
ผลไม้พร้อมเก็บผลไม้ด้วยตนเอง ชมการ

สาธิตวิธีการเก็บผลไม้ ชมภูมิปัญญาชาวบ้าน
อุโมงค์เก็บน้ำใต้ดิน และสัมผัสธรรมชาติ
ยามค่ำคืน เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวภายใน
ชุมชนที่สำคัญ ได้แก่ วัดเขาสุกิม สวนสะเด็ด-
ยาด น้ำตกน้ำถ้ำ และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
เขาบายศรี เป็นต้น

อยู่ที่ วัดเขาสุกิม

พิกัดภูมิศาสตร์ N12°38.023 E102°00.481

ตลาดจตุจักรจันทบุรี

ตลาดจตุจักรจันทบุรี ตำบลจันทนิมิต อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ติดกับทางสรรพสินค้าโรบินสัน และแวดล้อมไปด้วยตลาดซื้อขายพลอย ร้านค้าชั้นนำ ผู้จัด

ตั้งตลาดจตุจักรคือ บริษัท พี.เอ็ม.สแควร์ จำกัด โดยมีนายประพันธ์ และนางมนัสนันท์ ศิริจารวงค์ ได้ร่วมกันวางแผนและพัฒนาที่ดินผืนนี้ให้กลายเป็นที่ตั้งของทางสรรพสินค้า

โรบินสัน รวมทั้งตลาดจตุจักร และอาคารร้านค้าต่างๆ

ตลาดจตุจักรได้ชื่อว่าเป็นตลาดใหญ่และเป็นที่นิยมมากในจังหวัดจันทบุรี รวบรวมหลากหลายสินค้า ได้แก่ เสื้อผ้า กีฬาสีปโทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ น้ำหอม ตลาดพระ ศูนย์อาหาร ฯลฯ เปิดให้บริการทุกวัน ตั้งแต่เวลา ๘.๐๐-๒๒.๐๐ นาฬิกา

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 38.023 E102° 11.439

ตลาดชายแดนไทย-กัมพูชา (ช่องผักกาด)

ตลาดชายแดนไทย-กัมพูชา (ช่องผักกาด) ณ จุดผ่านแดนถาวรช่องผักกาด-ช่องพรม ตำบลคลองใหญ่ อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ช่องผักกาดเป็นตลาดที่จำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคและเป็นจุดผ่อนปรน

ที่อนุญาตให้เฉพาะชาวไทยเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวได้ ระหว่างเวลา ๗.๐๐-๑๖.๐๐ นาฬิกา จุดผ่านแดนแห่งนี้มีระยะห่างจากกรุงไพลิน ประเทศกัมพูชาเพียง ๑๗ กิโลเมตร ใกล้กว่าจุดผ่านแดนอื่นๆ โดยใช้เวลาในการ

เดินทางเพียงครึ่งชั่วโมง

ในอนาคตจุดผ่านแดนถาวรช่องผักกาดจะเป็นตลาดศูนย์รวมสินค้าจากทั้งสองประเทศที่มีขนาดใหญ่ เพราะปัจจุบันได้มีการทำถนนลาดยางสายจุดผ่อนปรนบ้านผักกาดจากทางหลวงหมายเลข ๓๑๓๙ สูชายแดนระยะทาง ๓ กิโลเมตร และมีการสร้างตลาดเป็นอาคารคอนกรีตขนาดใหญ่อีกด้วย

ดูที่ ตลาดชายแดนไทย-กัมพูชา (บ้านแหลม)

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 55.325 E102° 29.213

จุดผ่อนปรนในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี

จังหวัดจันทบุรีนอกจากมีจุดผ่านแดนถาวรแล้ว ยังมีจุดผ่อนปรนอีก ๓ แห่ง ได้แก่

๑. จุดผ่อนปรนบ้านบึงชะงั้งล่าง ตำบลเทพนิมิต อำเภอโป่งน้ำร้อน อยู่ตรงข้ามกับบ้านสวายเวง อำเภอกรือเมียง จังหวัดพระตะบอง จุดผ่อนปรนนี้ไม่ได้จุดทำการค้า แต่เปิดเพื่อให้แรงงานกัมพูชาสามารถข้ามมารับจ้างทำงานในไทยแบบเข้าไปเย็นกลับได้

๒. จุดผ่อนปรนบ้านขั้วตารี ตำบลทุ่งขนาน อำเภอสอยดาว อยู่ตรงข้ามกับบ้านโอรลัดวน อำเภอพนมปรีก จังหวัดพระตะบอง เป็นจุดผ่อนปรนที่มีขนาดใหญ่และเป็นเส้นทางขนส่งสินค้าที่สำคัญอีกเส้นทางหนึ่ง

๓. จุดผ่อนปรนบ้านสวนส้ม ตำบลสะตอน อำเภอสอยดาว อยู่ตรงข้ามกับบ้านสังกะสี อำเภอพนมปรีก จังหวัดพระตะบอง จุดผ่อนปรน ไม่ใช่เส้นทางขนส่งสินค้า แต่เปิดเพื่อให้ชาวกัมพูชาสามารถเข้าออกซื้อสินค้าที่จำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวันได้

ตลาดชายแดนไทย-กัมพูชา (บ้านแหลม)

ตลาดชายแดนไทย-กัมพูชา (บ้านแหลม) ตำบลเทพนิมิต อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ห่างจากอำเภอโป่งน้ำร้อน ๔๖ กิโลเมตร อยู่ตรงข้ามกับบ้านกรือเมี่ยง อำเภอกรือเมี่ยง จังหวัดพระตะบอง ราชอาณาจักรกัมพูชา เป็นจุดส่งออกสินค้าไปยังราชอาณาจักรกัมพูชาที่สำคัญอีกเส้นทางหนึ่ง

การข้ามแดนบริเวณตลาดชายแดนไทย-กัมพูชา (บ้านแหลม) อนุญาตเฉพาะผู้ที่อยู่ในจังหวัดจันทบุรีเท่านั้น ระหว่าง ๐๗.๐๐-๒๐.๐๐ นาฬิกา ตลาดนี้มีขนาดใหญ่กว่าที่

ช่องผักกาด สินค้าที่นำมาขายมีหลายชนิด และมีราคาประหยัด มีทั้งตลาดสด ตลาดผลไม้ ตลาดสินค้าแปรรูปต่างๆ อาหาร เสื้อผ้า เครื่องประดับ และของใช้ในครัวเรือน ฯลฯ นอกจากนี้ ยังเป็นตลาดแรงงานที่มักมีชาว

กัมพูชาเข้ามาทำงานทำจากนายจ้างชาวไทย ผลัดเปลี่ยนทุกวัน

อยู่ที่ ตลาดชายแดนไทย-กัมพูชา (ช่องผักกาด)

พิกัดภูมิศาสตร์ N13° 05.058 E102° 26.457

ตลาดน้ำพุ

ตลาดน้ำพุ เทศบาลเมืองจันทบุรี อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ที่เรียกว่าตลาดน้ำพุ เพราะมีวงเวียนน้ำพุอยู่ด้านหน้าเป็นตลาดที่มีพ่อค้าแม่ค้าเป็นคนเก่าแก่ดั้งเดิมของเมืองจันทบุรี สภาพตลาดเป็น

โรงเรือนใหญ่ มีทั้งของสด และของแห้ง รวมทั้งสินค้าอุปโภคบริโภคมากมาย

อาหารขึ้นชื่อในตลาดน้ำพุคือ ผักไทย เส้นจันท์ ใช้กระทะทองเหลืองขนาดใหญ่ผัดด้วยเส้นจันท์เหนียวนุ่ม มีรสชาติกลมกล่อม

เส้นจันท์

เส้นจันท์ เป็นเส้นก๋วยเตี๋ยวที่มีชื่อเสียง อยู่คู่มืองจันทบุรีมากกว่า ๕๐ ปีแล้ว การทำเส้นจันท์ มีส่วนผสม คือแป้งข้าวเจ้าที่มีส่วนผสมข้าวหอมมะลิบางคล้า (จ.ฉะเชิงเทรา) กับข้าวเหลืองอ่อนเชียงราย (จ.เชียงราย) โม่จากข้าวสามส่วน หรือที่เรียกว่าข้าวซาฮ้อ ข้าวทั้งหมด ๔ เกรด คือ ข้าวเต็มเม็ด ข้าวครึ่งท่อน ข้าวสามส่วน และปลายข้าวละเอียด ผสมกับน้ำให้มีความข้นพอเหมาะ จากนั้นจึงละเลงเป็นแผ่นใหญ่ นึ่งด้วยความร้อนจากไอน้ำ พอสุกดีก็แช่วางบนตะแกรงไม้ไผ่ ผึ่งแดดพอหมาดๆ แล้วนำมาหั่นซอยเป็นเส้น จากนั้นนำไปผึ่งแดดอีกครั้งจนแห้งสนิท แล้วบรรจุลงขาย เส้นจันท์ซึ่งผลิตในจังหวัดจันทบุรี มีตราพญานาคเจ็ดเศียร ตราพลอยแดง ตรามังกรคู่ และตรามงกุฏ ผลิตในอำเภอขลุง ตราเรือใบ ผลิตในอำเภอท่าใหม่ และตรา ๑๑๑ ผลิตที่ตำบลบางกะจะ เป็นต้น

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 36.532 E102° 67.037

ตลาดเนินสูง

ตลาดเนินสูง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ห่างจากสี่แยกไทรยาไปตามเส้นทางถนนสุขุมวิท (นครปฐม-กรุงเทพฯ) ๖ กิโลเมตร เป็นตลาดนัดขายผลไม้สด และผลิตภัณฑ์อาหารและ

ผลไม้แห้งที่เป็นของฝาก มีมุมขายส่งทุเรียนที่ใหญ่ที่สุด บางมุมจำหน่ายต้นและกิ่งพันธุ์ผลไม้ เปิดบริการขายตลอดปี

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 38.557 E102° 02.293

ตลาดเฟอร์นิเจอร์บ้านสวนส้ม

ตลาดเฟอร์นิเจอร์บ้านสวนส้ม ตำบลสะตอน อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี เป็นหมู่บ้านติดชายแดนเขมรใกล้กับบ้านซับตารี จุดผ่อนปรนการค้าชายแดน จึงกลายเป็นช่องทางลำเลียงเครื่องอุปโภคบริโภคไปเขมร ที่สำคัญเป็นช่องทางหลักในการนำไม้

จากเขมรมาส่งให้กับโรงงานไทย ที่ตั้งอยู่หลายสิบแห่งในหมู่บ้านแห่งนี้ เพื่อแปรรูปเป็นเฟอร์นิเจอร์ไม้

เฟอร์นิเจอร์ไม้บ้านสวนส้ม เป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายเฟอร์นิเจอร์ไม้แหล่งใหญ่ ราคาขายส่ง เฟอร์นิเจอร์ที่จำหน่ายมีทั้งโต๊ะ

กินข้าว ตู้เสื้อผ้า เตียง โต๊ะทำงาน ไปจนถึงของแต่งบ้านขนาดเล็กๆ ส่วนใหญ่เป็นไม้ประดู่ลาย และไม้มะค่า

พิกัดภูมิศาสตร์ N13° 11.078 E102° 21.397

ตึกแดง

ตึกแดง อยู่ใกล้ท่าเรือแหลมสิงห์ ตำบลปากน้ำแหลมสิงห์ อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๖ ในเหตุการณ์ ร.ศ. ๑๑๒ ช่วงที่ไทยมีความขัดแย้งกับฝรั่งเศส เรื่องดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ทำให้ฝรั่งเศสใช้กองกำลังเข้ายึดเมืองจันทบุรี จึงมีการสร้างตึกแดงแห่งนี้เพื่อใช้สำหรับเป็นที่พักของผู้บังคับกองทหารฝรั่งเศส

ตึกแดงเป็นอาคารชั้นเดียว สร้างด้วยการก่ออิฐถือปูน กว้าง ๗ เมตร ยาว ๓๒ เมตร ทาสีแดงชาด ภายในแบ่งเป็นห้าห้อง มีประตูเปิดถึงกันหมด มีระเบียงสองด้านตามแนวยาวของตัวตึก

หลังจากที่ฝรั่งเศสถอนกำลังออกไปจากเมืองจันทบุรีแล้ว ทางราชการไทยได้พัฒนาตึกแดงเป็นที่พักตากอากาศสำหรับเจ้านายข้าราชการ และชาวต่างประเทศที่ไปเยือน ต่อมาตึกแดงถูกใช้เป็นห้องสมุดและศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนของอำเภอแหลมสิงห์ แต่ถูกเลิกใช้และเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมเพียงอย่างเดียว

ดูที่ [ลูกซี้ไก่](#)

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 28.888 E102° 38.612

บริเวณที่สร้างตึกแดงแต่เดิมเป็นป้อมพิฆาตปัจจามิตร เป็นป้อมเก่าแก่สร้างขึ้นในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ เพื่อรับศึกญวน เมื่อฝรั่งเศสเข้ามายึดเมืองจันทบุรี ได้รื้อเอาอิฐจากป้อมพิฆาตปัจจามิตรมาเป็นวัสดุสำหรับสร้างตึกแดงให้แก่กองทหารฝรั่งเศส ปัจจุบันป้อมพิฆาตปัจจามิตรจึงเหลือเพียงซากแนวเชิงเทินและปืนโบราณ

ถนนอัญมณี

ถนนอัญมณี อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี เป็นชื่อเรียกถนนศรีจันทร์และตรอกกระจำง แหล่งค้าพลอยที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดจันทบุรี มีร้านซื้อขายพลอยดิบและพลอยเจียระไน ตลอดจนธุรกิจเกี่ยวกับพลอยเต็มสองฟากถนน จนถูกขนานนามว่า ถนนสาย

พลอย หรือ ถนนอัญมณี มีพลอยหลากหลายชนิดให้เลือก นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังสามารถชมการเจียระไนพลอย การโคลนพลอยได้อีกด้วย

พิกัดภูมิศาสตร์ N12°36.233 E102°06.432

ตำนานพลอยจันทบุรี

กล่าวกันว่าเดิมเมืองจันทแห่งนี้ไม่มีพลอย จนวันหนึ่งชาวบ้านได้เห็นแสงสว่างโชติช่วงระยิบระยับ ลอยพุ่งตกลงมาบริเวณเขาพลอยแหวน เมื่อไปดูจึงพบวัตถุที่ส่องแสงเป็นประกายสีเขียวอยู่ในหลุม เชื่อกันว่าเป็น แม่พลอย จึงทำการสักการบูชากันอย่างเอิกเกริก แต่พอจะจับแม่พลอยก็เกิดปาฏิหาริย์หลุดหนีลอยไป ลูกพลอยนับหมื่นนับพันก็ลอยตามไปด้วย ลูกพลอยที่หนีไปไม่ทันก็ตกหลุมจมดินกลาดเกลื่อนทั่วบริเวณ จนกลายเป็นแผ่นดินที่มากไปด้วยพลอยหลากสีซ่อนอยู่ใต้ดินตราบนานทุกวันนี้

ถ้ำเขาแก้ว

ถ้ำเขาแก้ว ตำบลหนองตาคง อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี พบร่องรอยว่าเป็นที่อยู่อาศัย หรือประกอบกิจกรรมของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เมื่อ ๑๐,๐๐๐-๖,๐๐๐ ปีมาแล้ว และอาจมีพัฒนาการต่อเนื่อง หรือทิ้งร้างไป แล้วกลับมาใช้ใหม่อีกครั้ง ในช่วงเวลาที่ทำเครื่องมือหินขัดขึ้นใช้เมื่อ ๔,๐๐๐-๒,๐๐๐ ปีมาแล้ว

ถ้ำหินปูนแห่งนี้มีความลึก ๕๐ เมตร ประกอบไปด้วยถ้ำหลายถ้ำ ได้แก่ ถ้ำเทว-พิทักษ์ ถ้ำขสสาร ถ้ำวิมุตติ ถ้ำแก้ว ถ้ำนาคราช และถ้ำอูตระ ฯลฯ มีการขุดพบหลักฐานทางโบราณคดี ประเภทเครื่องมือหินกะเทาะ และเศษภาชนะดินเผาเนื้อเครื่องดิน ทั้งนี้ หากเดินขึ้นไปจนถึงยอดเขาแก้ว สามารถชมทิวทัศน์ชายแดนไทย-กัมพูชาได้ เนื่องจาก

เขาแก้วมีความสูง ๒๕๘ เมตร จากระดับทะเลปานกลาง และอยู่ห่างจากชายแดนไทย-กัมพูชาระยะทาง ๓ กิโลเมตร บนยอดเขายังเป็นที่ประดิษฐานพระหยกขาวด้วย

พิกัดภูมิศาสตร์ N13°06.26260 E102°23.572

ถ้ำเขาวง

ถ้ำเขาวง อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง ตำบลเขาวงกต อำเภอแก่ง-หางแมว จังหวัดจันทบุรี บริเวณทิวเขาวงล่างสุดมีการสำรวจพบถ้ำมากถึง ๙๕ ถ้ำ ลักษณะเป็นแนวยาวติดต่อกัน แต่ปัจจุบันอุทยานฯ เปิดให้ท่องเที่ยวเพียง ๑๖ ถ้ำ แบ่งเป็นเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ๓ เส้นทาง ใช้เวลาเดินตั้งแต่ ๑ ชั่วโมงไปจนถึง ๑๐ ชั่วโมงตามแต่ลักษณะของถ้ำ ทั้งนี้ ทางอุทยานฯ มีแผนที่จะพัฒนาทิวเขาวงให้เป็น

แหล่งท่องเที่ยวทางธรณีวิทยาในเร็ว ๆ นี้

เส้นทางที่ ๑ เป็นเส้นทางเดินชมถ้ำที่ง่ายที่สุด ตั้งอยู่ใกล้กับหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ ชม. ๕ (เขาวง) ทางเดินไม่ลำบากมาก แต่ก็มีที่ต้องคลาน หรือมุดเข้าไป ถ้ำที่น่าสนใจ เช่น ถ้ำละคร มีค้างคาวอาศัยอยู่จำนวนมาก ถ้ำสิงโตใหญ่ มีหินย้อยสวยงาม และถ้ำสามมิตร มีจุดเด่นตรงผนังถ้ำที่มีรูวลายคล้ายคลื่นทะเล

เส้นทางที่ ๒ ต้องเดินป่าและปีนเขา

สมบุกสมบัน มีถ้ำที่น่าสนใจ เช่น ถ้ำเพชรและถ้ำช้าง เป็นต้น

เส้นทางที่ ๓ อยู่ไกลที่สุด เหมาะสำหรับผู้ที่ชื่นชอบการเดินป่าผจญภัย เส้นทางนี้มีถ้ำที่ยังคงสภาพสมบูรณ์ที่สุด เช่น ถ้ำโรงบ่อนที่มีหินงอกหินย้อยสวยงาม ถ้ำธารลอดมีลำธารไหลผ่านและมีน้ำตกขนาดเล็กภายในถ้ำ

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 59.085 E102° 28.197

น้ำตกกระทิง

น้ำตกกระทิง อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ ตำบลพลวง อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี มีทั้งหมด ๑๓ ชั้น จากน้ำตกชั้นที่ ๓ จะมีทางลงไปสู่น้ำตกชั้นที่ ๒ และชั้นที่ ๑ ส่วนทางด้านซ้ายจะมีทางขึ้นไปยังน้ำตกชั้นที่ ๔ จนถึงชั้นที่ ๑๓ แต่ละชั้นของน้ำตกกระทิงอยู่ไม่ห่างจากกันมากนัก ด้วยความชันจึงทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มักลงเล่นน้ำอยู่บริเวณน้ำตกชั้นที่ ๒ และ

ชั้นที่ ๑ และบริเวณนี้เคยเปิดให้สัมปทานไม้ จึงเป็นเขตป่าพื้นพระดับสูงขึ้นไป เป็นป่าดงดิบตามธรรมชาติ ดังนั้น ตั้งแต่ชั้นที่ ๕ ขึ้นไปจึงมีเพียงป่าไผ่ที่ขึ้นคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ ชั้นที่ ๘ เป็นแอ่งน้ำตื้น สามารถมองเห็นหน้าผาสูงชันของชั้นที่ ๙ หากเป็นช่วงฤดูฝน ชั้นที่ ๙ นี้สายน้ำจะแผ่เต็มแผ่นผาและตกลงมากระทบหินเป็นละอองชุ่มชื้นไปทั่วบริเวณ น้ำตกชั้นที่ ๑๐ ลักษณะเป็นลานหินโล่ง มองเห็น

ทิวทัศน์อำเภอเขาคิชฌกูฏและเขาลูกช้างได้อย่างเต็มตา เมื่อลัดเลาะขึ้นไปตามน้ำตกสู่ชั้นที่ ๑๑ และชั้นที่ ๑๒ จนถึงชั้นที่ ๑๓ จะเห็นว่าชั้นบนสุดนี้เป็นชั้นเล็กๆ กับแอ่งน้ำที่หลบเร้นอยู่ในผืนป่าดงดิบ ซึ่งน้อยคนนักจะเดินขึ้นไปถึง

ดูที่ อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 50.214 E102° 07.136

น้ำตกเขาสอยดาว

น้ำตกเขาสอยดาว อยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว ตำบลทรายขาว อำเภอเขาสอยดาว จังหวัดจันทบุรี เป็นน้ำตกขนาดใหญ่ที่มีถึง ๑๖ ชั้น โดยทางเขตฯ ได้ทำเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติเข้าไปในป่าดิบชื้น และผ่านน้ำตกชั้นต่าง ๆ ตามทางมีสิ่งที่น่าสนใจมากมาย เช่น ดงดอกไม้ป่าหลากสีสันบริเวณชายน้ำ ไปริมลำห้วยยังมีผีเสื้อมากมายให้ดู รวมถึงนกนานาชนิด ทำให้น้ำตกแห่งนี้เป็นแหล่งดูผีเสื้อและดูนกที่มีชื่อแห่งหนึ่งของประเทศ

ดูที่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว
พิกัดภูมิศาสตร์ N13° 58.270 E102° 10.332

น้ำตกคลองไผ่บุลย์

น้ำตกคลองไผ่บุลย์ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ ตำบลตะเคียนทอง อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี บริเวณหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ คก. ๒ (คลองไผ่บุลย์) หรือเดิมเรียกว่า น้ำตกคลองกระสือ

ลักษณะเป็นธารน้ำตกขนาดใหญ่ มีแอ่งน้ำให้ลงเล่นได้หลายระดับความลึก น้ำใสจนมองเห็นหินน้ำตกด้านล่าง บรรยากาศสงบและร่มรื่น มีสะพานเชือกทอดยาวให้เดินข้ามธารน้ำ เหมาะสำหรับการกางเต็นท์พักผ่อน

ดูที่ อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ
พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 53.073 E102° 06.394

น้ำตกคลองช้างเซ

น้ำตกคลองช้างเซ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี เป็นน้ำตกที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่รู้จักมากนัก เหมาะสำหรับเดินป่าศึกษาธรรมชาติและพักผ่อน โดยรอบมีลักษณะของป่าดงดิบชื้น มีไม้ใหญ่ เช่น ต้นยาง ต้นกระบก ต้นลำลอง และต้นกฤษณา กล่าวกันว่าไม้กฤษณาจากป่าแถบนี้มี

คุณสมบัติดีกว่าที่อื่นๆ

ื่อน้ำตกคลองช้างเซ อาจมาจากการพบช้างในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม ออกมาหากินบริเวณนี้เสมอ และเมื่อเดินข้ามน้ำคงเสียหลักเซ เพราะความแรงของกระแส น้ำในช่วงฤดูฝน เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติสู่น้ำตกคลองช้างเซ เริ่มต้นจากหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ คก. ๑ (เขาพระบาท) ระยะ

ทาง ๒.๕ กิโลเมตร เป็นเส้นทางเก่าที่ชาวบ้านใช้เดินขึ้นสู่ยอดเขาพระบาท สำหรับการท่องเที่ยว นับเป็นเส้นทางอันตราย เจ้าหน้าที่จึงไม่อนุญาตให้เดินป่า

อยู่ที่ อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ
พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 48.843 E102° 09.284

น้ำตกคลองนารายณ์

น้ำตกคลองนารายณ์ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกพลั่ว ตำบลคลองนารายณ์ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี จากหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ พล. ๓ (คลองนารายณ์) มีเส้นทางเดินเท้าไปยังน้ำตก ระยะทาง ๒.๕ กิโลเมตร ผ่านเข้าไปในป่าดิบชื้นที่ร่มรื่น เงียบสงบเป็นธรรมชาติ โดยจะผ่านพระเจดีย์เล็กๆ ก่อด้วยอิฐ มีป้ายบอกไว้ว่าเป็นจุดสิ้นสุดมรดกเจดีย์ที่พระบาทสมเด็จพระ

พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นสมัยที่ทรงพระผนวชเป็นภิกษุ และพระองค์เสด็จพระราชดำเนินจุดธูปมาลัยเขาสระบาป ทรงโปรดปรานบริเวณน้ำตกคลองนารายณ์มาก เพราะเงียบสงบเป็นธรรมชาติ เหมาะแก่การปฏิบัติธรรม จึงทรงสร้างปราสาทที่ประทับและพระเจดีย์สูง ๓ วาไว้กลางธารน้ำตกเป็นอนุสรณ์ ซึ่งคือบริเวณอ่างศาลในปัจจุบัน แต่ต่อมาพระเจดีย์ถูก

น้ำป่าพัดจนพังทลายไปตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๗ ผ่านบริเวณเจดีย์ต้องเดินขึ้นทางชันไปอีกประมาณ ๑ กิโลเมตร จึงจะเห็นสายน้ำตกสีขาวไหลบ่าตัวลงมาจากหน้าผาหินสูงกว่า ๒๕ เมตรอย่างสวยงาม

อยู่ที่ อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลั่ว
พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 35.924 E102° 10.344

น้ำตกตรอกนอง

น้ำตกตรอกนอง อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิว ตำบลตรอกนอง อำเภอคลอง จังหวัดจันทบุรี จากหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ พล. ๑ (ตรอกนอง) มีเส้นทางเดินเท้าไปยังน้ำตกชั้นแรกหรือ น้ำตกไม้ชี้ โดยน้ำตกชั้นนี้สายน้ำถูกบีบให้ไหลลงมาเป็นทางแคบๆ เลียบกับผาหินที่ไม่สูงนักลงสู่แอ่งลึก รวม ๒ เมตรเบื้องล่าง จากนั้นจึงไหลไปตามลำธาร โดยมีฝายหินอยู่เป็นดงสองฟากฝั่งริมฝั่งน้ำมีปลาพลวงและปลากดหินว่ายไปมา ส่วนน้ำตกชั้นที่ ๒ ชื่อว่าน้ำตกกลาง อยู่ห่างออกไปอีก ๒ กิโลเมตร ตามทางซีกซ้าย ไม้เก่า น้ำตกชั้นนี้สายน้ำไหลลงมาเป็นทางเล็ก ๆ สู่แอ่งสีเขียวเข้มเบื้องล่างที่ลึก ๕ เมตร จากนั้นก็ไหลลัดเลาะตามโขดหินลงไปเป็นชั้นๆ โดยมีแอ่งใหญ่ที่น้ำลงเล่นและไม่ลึกนัก สำหรับน้ำตกตรอกนองนั้น อยู่ชั้นบนสุด สายน้ำจะพุ่งตกลงมาจากหน้าผาสูง

ราว ๒๐ เมตร ลงสู่แอ่งเบื้องล่าง ละอองน้ำพุ่งกระจายส่งเสียงดังก้องไปทั่วป่า

คลองตรอกนองเป็นต้นน้ำของน้ำตกตรอกนอง น้ำตกกลาง และน้ำตกไม้ชี้ ได้นำมาจากเขากลอย เขาพระเจดีย์ เขามาบหว้า-

กรอก เขาพง และเขาตาสังข์ รวมกับสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชัน จึงทำให้เกิดน้ำตกถึง ๓ แห่งด้วยกัน

อยู่ที่ อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิว
พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 32.489 E102° 14.081

น้ำตกปัลลวี

น้ำตกปัลลวี อยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองเครือหวายเฉลิมพระเกียรติฯ ตำบลปัลลวี อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี เป็นน้ำตกขนาดเล็กที่มีความสูงไม่มาก สภาพโดยทั่วไปยังคงความเป็นธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพรรณไม้และสัตว์ป่า

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 43.098 E102° 19.137

น้ำตกพลั่ว

น้ำตกพลั่ว อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ น้ำตกพลั่ว ตำบลพลั่ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ เพียง ๒๐๐ เมตร เป็นน้ำตกที่มีชื่อเสียงมานาน ระหว่างทางไปน้ำตกด้านซ้ายมือ จะผ่านสถูปทรงปรางค์พระนางเรือล่มที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเพื่อรำลึกถึงความรักที่พระองค์ทรงมีต่อสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ พระบรมราชเทวี ได้เสด็จทิวงคตเนื่องจากเรือพระประเทียบล่มบริเวณ

ตำหนักบางพูด จังหวัดปทุมธานี ขณะเสด็จฯ แปรพระราชฐานไปประทับที่พระราชวังบางปะอิน ปัจจุบันได้มีการสร้างพระรูปหล่อสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ประทับนั่งบนก้อนหินในบริเวณเดียวกัน นอกจากนี้ทางขวามือยังมีถ้ำมอญเจดีย์ ซึ่งรัชกาลที่ ๕ โปรดเกล้าฯ ให้พระยาจันทบุรีสร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ระลึกถึงเมื่อครั้งเสด็จประพาส น้ำตกพลั่วพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๙ ที่ทรงขึ้นชมและดื่มด่ำในความงามของน้ำตกพลั่ว

ยิ่งนัก

น้ำตกพลั่วเป็นน้ำตกขนาดกลางที่มีต้นกำเนิดจากธารน้ำใต้ดิน ที่ผุดขึ้นจากชอกหิน แล้วไหลผ่านหน้าผาหินสูงชันลงสู่เบื้องล่าง เป็นเส้นสายสวยงาม ในแอ่งน้ำด้านหน้าเต็มไปด้วยปลาพลวง ชื่อของน้ำตกพลั่วมาจากต้นพลั่ว เป็นต้นไม้พื้นถิ่นชนิดหนึ่งที่ชอบขึ้นในดินปนทราย

คู่มือ สถูปทรงปรางค์พระนางเรือล่ม/ อลงกรณ์เจดีย์/ อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลั่ว
พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 31.404 E102° 10.448

น้ำตกมะกอก

น้ำตกมะกอก อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ น้ำตกพลั่ว ตำบลมาบไพ อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี จากหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติฯ ที่ พล. ๔ (น้ำตกมะกอก) เดินเท้าตามเส้นทางเลียบลำธารไปอีก ๖๐๐ เมตร จะมีป้ายบอกทางลงอ่างน้ำตก เดินต่ออีก ๑๐๐ เมตร ถึงน้ำตกชั้นแรก เป็นน้ำตกขนาดเล็ก สายน้ำไหลตกลงมาจากหน้าผาสูงเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า

มีแอ่งน้ำให้ลงเล่น หากเดินขึ้นไปจากป้ายบอกทางลงน้ำตกชั้นแรก อีก ๒๐๐ เมตร จะมีบันไดขึ้นไปยังน้ำตกชั้นที่ ๒ มีขนาดเล็กกว่าชั้นแรก แต่มีแอ่งให้ลงเล่นน้ำได้ และมีปลาพลวงอาศัยอยู่

คู่มือ อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลั่ว
พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 35.148 E102° 15.210

น้ำตกเขาสิบห้าชั้น

น้ำตกเขาสิบห้าชั้น อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาสิบห้าชั้น อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี เป็นน้ำตกขนาดกลางที่มีจำนวน ๒๓ ชั้น ลักษณะเป็นชั้นน้ำตกติดต่อกัน อยู่ท่ามกลางป่าดิบที่ชุ่มชื้นสวยงาม มีน้ำไหลตลอดปี ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวทั่วไปมักท่องเที่ยวอยู่แค่บริเวณชั้นที่ ๓ ส่วนการจะไปให้ถึงชั้นที่ ๒๓ นั้น ต้องเดินป่าระยะไกลที่สมบุกสมบันและพักแรมกลางป่า โดยมีเจ้าหน้าที่อุทยานฯ นำทาง จะได้พบกับชั้นน้ำตกที่มีความสวยงามตามระดับชั้น ความสูงที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ยังมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติระยะทาง ๔.๘ กิโลเมตรให้ได้เรียนรู้อีกด้วย

ดูที่ อุทยานแห่งชาติเขาสิบห้าชั้น
พิกัดภูมิศาสตร์ N13° 10.388 E102° 01.359

น้ำตกหินดาต

น้ำตกหินดาต อยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี น้ำตกหินดาตเป็นน้ำตกขนาดใหญ่ มีจำนวน ๑๒ ชั้น ชั้นที่สวยงาม คือ ตั้งแต่ชั้นที่ ๙ ไปจนถึงชั้นที่ ๑๒ ล้อมรอบด้วยป่าดงดิบที่อุดมสมบูรณ์ อีกทั้งบริเวณนี้ยังเป็นแหล่งปลูกกระวานที่ใหญ่ที่สุดในแถบเขาสอยดาว แต่การเข้าถึงตัวน้ำตกจะต้องเดินเท้าเป็นระยะทาง ๓ กิโลเมตร ต้องมีเจ้าหน้าที่นำทางและเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบเดินป่า ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวทั่วไปจะนิยมเล่นน้ำอยู่บริเวณธารน้ำชั้นล่างมากกว่า

ดูที่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว
พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 58.450 E102° 14.223

บ้านบางสระแก้ว

บ้านบางสระแก้ว ตำบลบางสระแก้ว อำเภอแหลมงสิงห์ จังหวัดจันทบุรี เป็นแหล่งทอเสื่อกกที่สำคัญของเมืองจันทบุรี เปิดให้เข้าชมตั้งแต่กระบวนการการฟอก ย้อมสี และการเตรียมทอเสื่อ ในบริเวณหมู่บ้านยังทำนากกอีกด้วย ปัจจุบันชาวบ้านบางสระแก้ว

แต่ละครัวเรือนทอเสื่อเป็นอาชีพหลัก และสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากกกออกมาหลายรูปแบบ เช่น เสื่อ กระเป๋า และกระจาด เป็นต้น

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 30.759 E102° 06.498

กก

ชื่อสามัญ : Sedge

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cyperaceae*

เป็นไม้ล้มลุก มีอยู่ ๔,๐๐๐ ชนิด ที่มักขึ้นในพื้นที่ขังน้ำและชื้น เช่น ตามริมหนองน้ำ บึงน้ำ หรือนาข้าวที่มีน้ำขัง จัดเป็นวัชพืชในนาข้าว ลักษณะสูงใหญ่คล้ายต้นหญ้า แต่มีลำต้นใหญ่และตื้นกว่า และมีใบขึ้นอัดแน่นที่โคนต้น ลำต้นของกกเป็นเส้นใยที่เหนียวทนทาน กกที่พบในไทยมีหลากหลายชนิด คุณสมบัติของกกที่เป็นที่รู้จักกันดีในด้านความเหนียวและแข็งแรง จึงนิยมนำลำต้นมาจักสานเป็นภาชนะเครื่องใช้ เช่น เสื่อกก กระเป๋า และกระจาด เป็นต้น

บ้านเสม็ดงาม

บ้านเสม็ดงาม ตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี หลังจากเสร็จสิ้นฤดูกาลทำนา ชาวบ้านหมู่บ้านเสม็ดงามจะเริ่มกิจกรรมทอเสื่อกก เริ่มตั้งแต่การเลือกกก จักสาน ตาก ย้อมสี และออกแบบผลิตภัณฑ์ชนิดอื่นๆ ที่ทำจากกกอีกด้วย ชาวบ้านมีฝีมือการทอเสื่อตกทอดมาหลายชั่วอายุคน เป็นภูมิปัญญาที่ควรรักษาเอกลักษณ์ให้คงอยู่ไปอีกนาน การทอเสื่อกกของหมู่บ้านลดน้อยลงเรื่อยๆ ด้วยเหตุจำเป็นเรื่องการผลิตที่ไม่คุ้มทุนที่ลงไป ต่อมาชาวบ้านจึงได้รวมกลุ่มกันจัดตั้ง ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื่อจันทบุรี เพื่อให้เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นและสืบสานวัฒนธรรมต่อไป

ดูที่

ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื่อจันทบุรี

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 32.754 E102° 05.829

บริเวณบ้านเสม็ดงาม หน่วยโบราณคดีใต้น้ำ สำนักโบราณคดี กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ได้พบซากเรือหลายแห่ง และพบพื้นที่เป็นแอ่งน้ำมีลักษณะคล้ายอุ้งเตุเรือ สันนิษฐานว่าเป็นอุ้งเตุเรือโบราณ สมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเมื่อครั้งยกทัพไปรบพม่าเพื่อกู้เอกราช นอกจากนี้ยังพบซากสำเภาแบบจีนขนาดเล็ก ใช้สำหรับบรรทุกสินค้า ซึ่งเป็นหลักฐานประวัติศาสตร์การค้าขายของไทยและจีนมาแต่โบราณ

โบราณสถานค่ายเนินวง

โบราณสถานค่ายเนินวง ตำบลบางกะจะ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ค่ายเนินวงเป็นป้อมรบที่สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๗ รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาพระคลังสร้างขึ้นเพื่อป้องกันการรุกรานของพวกญวน โดยได้รื้อศิลาแลงและอิฐกำแพงเมืองเก่าจันทบุรีไปสร้าง มีการวางปืนใหญ่เรียงรายไว้โดยรอบบนกำแพงค่ายภายในบริเวณค่ายมีศาลหลักเมือง คลังเก็บอาวุธ และวัดโยธานิมิตซึ่งสร้างขึ้นเพื่อเป็นวัดประจำเมือง

ค่ายเนินวงเป็นโบราณสถานที่มีลักษณะเป็นเมืองแบบรูปสี่เหลี่ยม มีพื้นที่ ๐.๔๓ ตารางกิโลเมตร (๒๗๐ ไร่) มีกำแพงขนาดใหญ่สูง ๖ เมตร ก่อด้วยศิลาแลงและมีคูน้ำ

วัดโยธานิมิตเป็นวัดประจำเมืองใหม่ ภายในวัดมีเจดีย์ทรงลังกา และพระพุทธรูปประธานปางมารวิชัย ประดิษฐานอยู่พร้อมกับการสร้างวัด ส่วนโบสถ์หลังปัจจุบัน เป็นการบูรณะใหม่ โดยสร้างครอบโบสถ์หลังเดิม เหลือเพียงช่องหน้าต่างและประตูเท่านั้นที่ยังคงเป็นของเดิมอยู่

ล้อมรอบ มีประตูใหญ่ทั้งสี่ทิศ ประกอบไปด้วยเชิงเทินหอรบ พร้อมปืนใหญ่จุกช่องตามกำแพงเมืองเรียงรายไปตามช่องโอบเสมาปืนใหญ่แต่ละกระบอกมีขนาดปากลำกล้องกว้างกว่า ๑๕๕ มม. ค่ายเนินวงจึงนับได้ว่าเป็นป้อมปราการที่แข็งแรงมากที่สุดในสมัยนั้น

เมื่อสร้างค่ายเนินวงเสร็จเรียบร้อยแล้ว รัชกาลที่ ๓ โปรดเกล้าฯ ให้ย้ายชุมชนจากบ้านลุ่มมาอยู่ยังบ้านเนินวง มีประชาชนส่วนใหญ่เป็นข้าราชการและราษฎรบางส่วน แต่เมื่อย้ายมาแล้วกลับประสบปัญหาการ

ขาดแคลนน้ำ จนกระทั่งถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ จึงโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายเมืองกลับมาที่บ้านลุ่มที่เก่าดั้งเดิม ค่ายเนินวงจึงร้างตั้งแต่นั้นมา

ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของสำนักงานโบราณคดีได้นำ กรมศิลปากร เป็นสถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุและเครื่องปั้นดินเผาที่ยึดได้จากเรือออสเตอร์เลียนไทด์ที่ละเมิดน่านน้ำอ่าวไทย เพื่อลักลอบนำโบราณวัตถุออกไปยังต่างประเทศ

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 35.055 E102° 04.033

โบราณสถานเมืองเพนียด

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑ กลุ่มชาวบ้านรวมตัวกันเป็นกลุ่มอนุรักษ์และฟื้นฟูเมืองเพนียด ร่วมกันสืบค้น เรียนรู้เรื่องราว ความเป็นมา ความสำคัญของโบราณสถานเมืองเพนียด เพื่อให้เกิดความชัดเจนในด้านประวัติศาสตร์ ของเมืองเพนียด รวมถึงความเป็นมาและวิถีชีวิตของชุมชนในปัจจุบัน จนนำไปสู่การช่วยกันดูแลและอนุรักษ์เมืองเพนียดร่วมกันของชุมชนให้มีสภาพยั่งยืน โบราณสถานเมืองเพนียดจึงเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และการศึกษาชุมชนที่มีคุณค่าของคนรุ่นหลังสืบไป โบราณสถานเมืองเพนียดมีการเปิดแหล่งเรียนรู้เป็นทางการเมื่อ วันศุกร์ที่ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๑

โบราณสถานเมืองเพนียด หรือปราสาทหินจันทบุรี ตำบลคลองนารายณ์ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี บริเวณที่ตั้งโบราณสถานเพนียดเดิมเป็นที่ตั้งเมืองจันทบุรีในสมัยแรก เป็นเมืองโบราณที่ได้รับอิทธิพลจากขอมในเมืองพระนคร โดยมีเจ้าผู้ครองนครทำการปกครองอย่างเป็นอิสระ นักโบราณคดีได้ให้ข้อสันนิษฐานว่า บริเวณเมืองเพนียดน่าจะมีความเก่าแก่กว่านครวัด เนื่องจากการพบทับหลังศิลปะแบบกาลาบริวัต เป็นรูปแบบศิลปะที่เก่าแก่กว่าศิลปะแบบนครวัดหลายร้อยปี นอกจากนี้ ยังเชื่อกันว่ากลุ่มชนแรกที่เริ่มเข้ามาก่อตั้งเมืองเพนียดคือ ชุมชนของ ที่มีภาษาพูด วัฒนธรรม ประเพณี เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง และเป็นกลุ่มชนดั้งเดิมที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี

โบราณสถานเมืองเพนียดเป็นเมืองรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกว้าง ๑๗ เมตร ยาว ๕๗ เมตร ถือเป็นชุมชนขนาดใหญ่ กำแพงก่อด้วยศิลาแลงกว้าง ๑๖ เมตร ยาว ๒๖ เมตร สูง ๒๓ เมตร ขอบนอกมีร่องรอยของอิฐและเค้าของถนนโบราณ ซากโบราณสถาน

ก่อด้วยศิลาแลง ภายในเมืองมีบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ มี *กำแพงแก้ว* ส่วน *ระเบียงคด* เหลืออีก ๓ ด้าน มีศาลาใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และยังเชื่อว่า สถานที่แห่งนี้เป็นเมืองที่คล่องช้างหรือขังช้าง

ในพื้นที่โบราณสถานเมืองเพนียด มีการพบโบราณวัตถุที่สำคัญ ๒ ชิ้น คือ

๑. พบจารึกเพนียด ๑ ขนาดกว้าง ๔๙ เซนติเมตร สูง ๔๗ เซนติเมตร หนา ๑๖.๕ เซนติเมตร ทำด้วยศิลาทราย จารึกด้วย

อักษรขอมโบราณ ภาษาสันสกฤตและภาษาเขมร ปัจจุบันอยู่ที่หอพระสมุดวชิรญาณ สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร

๒. โบราณวัตถุ เป็นหินแกะสลักเป็นรูปและลวดลายต่างๆ เช่น ราหูอมจันทร์ เทวรูปหรือรามสูร และเศษถ้วยชามต่าง ๆ ปัจจุบันเก็บไว้ที่วัดทองทั่ว

ดูที่ วัดทองทั่ว
พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 58.574 E102° 14.487

โบสถ์คาทอลิกจันทบุรี

โบสถ์คาทอลิกจันทบุรี หรืออาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล จันทบุรี (The Cathedral of The Immaculate Conception Chanthaburi) ตำบลจันทนิมิต อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี เป็นโบสถ์คาทอลิกขนาดใหญ่และมีความสวยงามมากที่สุดในประเทศไทย

เมื่อพระสังฆราช ประมุขพระศาสนจักรแห่งสยามในสมัยนั้น ทราบข่าวว่ามีคาทอลิกเล็กๆ กลุ่มหนึ่งที่เมืองจันทบุรี เป็นชาวคาทอลิกเชื้อสายญวนที่ลี้ภัยการกดขี่ข่มเหงทางศาสนาจากประเทศเวียดนาม มาอาศัยอยู่ในแดนสยาม จึงได้ส่งคุณพ่อเฮอด (Heutte) มิชชันนารีชาวฝรั่งเศสในปกครองให้มาตั้งคริสตจักรคาทอลิกที่เมืองจันทบุรี เมื่อมาถึงพบว่ากลุ่มคาทอลิกชาวญวนนั้นมีราว ๑๒๐-๑๓๐ คน จึงร่วมแรงร่วมใจกันสร้างโบสถ์ขึ้นเมื่อ ค.ศ. ๑๗๑๑ (พ.ศ. ๒๒๕๔) บนฝั่งขวา (ฝั่งตะวันตก) ของแม่น้ำจันทบุรี นับเป็นโบสถ์คาทอลิกหลังแรกในเมืองจันทบุรี

ต่อมาเกิดเหตุการณ์ที่ทางราชการไม่ไว้

วางใจคริสตศาสนิกชนชาวคาทอลิก ผู้คนจึงมาสมัครธรรมน่อยลงเรื่อยๆ ทำให้โบสถ์เริ่มทรุดโทรม จนกระทั่งสถานการณ์เริ่มสงบลง คริสตศาสนิกชนชาวคาทอลิกได้กลับมารวมตัวอีกครั้ง และสร้างโบสถ์หลังที่สองขึ้นแทนที่ของเดิมใน ค.ศ. ๑๗๕๓ (พ.ศ. ๒๒๙๖)

หลังจากนั้น ปรากฏว่ามีชาวคาทอลิกในเมืองจันทบุรีเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โบสถ์ที่มีอยู่ไม่สามารถรองรับผู้ศรัทธาได้อย่างเพียงพอ จึงได้ร่วมกันสร้างโบสถ์หลังที่สามใน ค.ศ. ๑๘๓๔ (พ.ศ. ๒๓๗๗) โดยออกแบบให้มีขนาดใหญ่ขึ้น เพื่อเพียงพอต่อการสวดพิธีกรรมของคนหมู่มาก และย้ายที่ตั้งจากฝั่งตะวันตกแม่น้ำจันทบุรีมายังฝั่งตะวันออก แต่วัสดุหลักที่ใช้สร้างโบสถ์ในครั้งนั้นเป็นเพียงไม้เก่าๆ และหลังคามุงด้วยใบตาล ทำให้อาคารทรุดโทรมอย่างรวดเร็ว เหล่าผู้ศรัทธาจึงได้รวมตัวกันสร้างโบสถ์หลังที่สี่ขึ้นมาในพื้นที่เดิมให้มีความมั่นคงลักษณะถาวรแบบก่ออิฐถือปูน แล้วเสร็จใน ค.ศ. ๑๘๕๕ (พ.ศ. ๒๓๙๘) แต่ผู้ศรัทธาในคริสต์ศาสนาเพิ่มมาก

ขึ้นในจันทบุรี จนโบสถ์ไม่สามารถรองรับคริสต์ศาสนิกชนได้ทั้งหมด จึงสร้างโบสถ์หลังใหม่ให้มีความใหญ่โตเพิ่มมากขึ้น เพียงพอรองรับการสวดพิธีกรรมของผู้ศรัทธา มีการวางศิลาฤกษ์ใน ค.ศ. ๑๙๐๖ (พ.ศ. ๒๔๔๙) และแล้วเสร็จใน ค.ศ. ๑๙๐๙ (พ.ศ. ๒๔๕๒) นับเป็นโบสถ์หลังที่ ๕ และเป็นโบสถ์ที่ใช้ประกอบศาสนพิธีมาจนถึงปัจจุบัน

โบสถ์คาทอลิกหลังปัจจุบัน มีรูปแบบอาคารเป็นศิลปะแบบโกธิคที่ได้รับความนิยมทางตอนเหนือของฝรั่งเศส จุดเด่น คือ หน้าต่างโค้งและประดับด้วยลวดลายฉลุรอบตัวโบสถ์ ด้านหน้ามีหอยยอดแหลมทั้งสองข้างซึ่งยอดแหลมนี้เคยถูกรื้อออกในช่วงที่ไทยมีกรณีพิพาทอินโดจีนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๓

โบสถ์หลังนี้ประดับประดาอย่างสวยงาม มีคุณค่าทางด้านศิลปะ ประกอบด้วยการประดับภาพกระจกสี เป็นรูปของนักบุญหลายองค์ติดอยู่บริเวณเหนือพระแท่นบูชาและเหนือหน้าต่าง กระจกสีเหล่านี้มีอายุกว่า ๑๐๐ ปี แต่สีสันทันยังเด่นชัดและอยู่ในสภาพที่ดี นอกจากนี้ บริเวณพระแท่นบูชาได้รับการตกแต่งแบบโกธิค พื้นปูด้วยหินอ่อน บริเวณเหนือพระแท่นบูชามีรูปกางเขนและพระรูปพระนางมารี องค์ประธานของวัดประดิษฐานให้เห็นเด่นชัดอย่างสง่างาม

อาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมลจันทบุรี มีแม่น้ำจันทบุรีไหลผ่านบริเวณด้านหน้า ทางทิศเหนือของโบสถ์มีอาคารที่ใช้ประกอบกิจกรรมของวัด ได้แก่ อาคารสันติสุข (ศาลาพักรับ) เนิร์สเซอร์รี่ ยอแซฟพิทักษ์ และหอประชุมนิรมล ทางด้านทิศใต้มีบ้านพักพระสงฆ์ ถ้าจำลองแม่พระเมืองสุรดาอาคารแพร่ธรรม โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ และศูนย์กลางภคินีรักไม้กางเขน

พระแม่มาลี แห่งอาสนวิหารพระนางมาลีอุปถัมภ์นิรมล จันทบุรี

ในวาระที่โบสถ์มีอายุครบ ๑๐๐ ปี เหล่าผู้ศรัทธาได้ร่วมกันจัดสร้างพระรูปพระแม่มาลีประดับพลอยเพื่อใช้เป็นประธานของโบสถ์ และเป็นศูนย์รวมใจของคริสตศาสนิกชนนิกายโรมันคาทอลิกที่เข้าร่วมร่วมสามัคคีธรรมในโบสถ์แห่งนี้

พระรูปพระแม่มาลีสร้างด้วยอัญมณีและเงินทองของมีค่า เพื่อแสดงถึงความเคารพและศรัทธาของคริสตศาสนิกชน โดยองค์พระแม่มาลีทำจากเงินบริสุทธิ์ ๑๐๐ กิโลกรัม สูง ๑ เมตร ๒๐ เซนติเมตร กางเขนตรงหน้าอกทำจากทองคำประดับพลอยนพเก้า ใช้อัญมณีเซฟไฟร์สามสี คือ สีน้ำเงิน สีเหลือง และสีขาว จำนวนสามแสนเม็ด หรือสามหมื่นกว่ากะรัต ส่วนอาภรณ์ประดับด้วยดอกไม้ทำจากทองคำบริสุทธิ์ จำนวน ๖๙ ดอก ส่วนบริเวณพระพักตร์ พระหัตถ์ และพระบาท เคลือบด้วยทองคำเช่นเดียวกัน

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 36.322 E102° 07.073

ป่าชายเลนอ่าวคู้กระเบน

เสม็ดแดง และรักทะเล ฯลฯ ส่วนไม้พื้นล่าง พบปรังชนิดต่างๆ เหงือกปลาหมอ ฯลฯ

จากการสำรวจพบพรรณไม้ป่าชายเลนที่สำคัญๆ ในอ่าวคู้กระเบนจำนวน ๒๕ ชนิด ๒๔ ชนิด ปลา ๒๕ ชนิด กุ้ง ๔ ชนิด ปู ๙ ชนิด และหอย ๑๑ ชนิด ในอดีต บริเวณอ่าวบ้านหัวแหลมยังคงเคยเป็นแหล่งอาศัยของพะยูน แต่เมื่อชายฝั่งทะเลถูกบุกรุกทำลาย หญ้าทะเลจึงเริ่มหมดไปจากพื้นที่ เหลือเพียงรายงานการพบพะยูนครั้งสุดท้ายเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๓

ดูที่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคู้กระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 34.995 E101° 54.460

ป่าชายเลนอ่าวคู้กระเบน มีสังคมของพรรณไม้กระจายตามลักษณะภูมิประเทศจากริมอ่าวจนถึงรอยต่อของพื้นที่ป่าบก โดยแยกเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่ พื้นที่ริมอ่าว ด้านทิศใต้ลักษณะเป็นดินทรายและเปลือกหอยปะปนอยู่มาก มีไม้แสมขาว แสมทะเล ลำพูทะเลเป็นไม้เด่น ส่วนด้านทิศเหนือมีลักษณะเป็นดินเลนค่อนข้างลึก มีไม้โกงกางใบเล็กอันเป็นพันธุ์ไม้ส่วนใหญ่ของป่าชายเลน

อ่าวคู้กระเบน ขึ้นครอบคลุมพื้นที่เกือบทั้งหมด พื้นที่สันทรายริมชายฝั่ง มีพรรณไม้ที่สามารถขึ้นอยู่ในพื้นที่ค่อนข้างสูง มีน้ำทะเลท่วมถึงไม่บ่อยนัก ได้แก่ ตาตุ่มทะเล โปรงแดง ฯลฯ พื้นที่ดอน พบพรรณไม้ เช่น ฝาดดอกแดง ฝาดดอกขาว ขึ้นอยู่หนาแน่น พรรณไม้พื้นล่างมีปรังทะเลและเหงือกปลาหมอ พื้นที่รอยต่อป่าบก เป็นพื้นที่สูง น้ำทะเลท่วมน้อยครั้ง พรรณไม้มีลักษณะคล้ายป่าพรุ ได้แก่ เตยทะเล

พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ประดิษฐานริมถนนเลียบริบเนินอำเภอมะนัง จังหวัดจันทบุรี เป็นพระบรมรูปสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทรงม้า ท่ามกลางทหารคู่พระราชนัดดา ทั้งสิ้นนาย ประกอบไปด้วย พระเชียงเงิน หลวงพิชัยอาสา หลวงพรหมเสนา หลวงราช-เสน่หา พระบรมราชานุสาวรีย์ประดิษฐานอยู่บนเกาะกลางบึงในสวนสาธารณะสมเด็จพระ

พระเจ้าตากสินมหาราช บริเวณโดยรอบมีการตกแต่งภูมิทัศน์เพื่อให้มีความร่มรื่นสวยงาม และเป็นสถานที่พักผ่อนที่สวยงามอีกแห่งของจังหวัดจันทบุรี

คู่มือ สวนสาธารณะสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช/ ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 36.316 E102° 06.354

พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชสร้างขึ้นจากการบริจาคของชาวจันทบุรี เพื่อรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทรงกู้เอกราชให้ชาติไทย และได้ทรงเลือกเมืองจันทบุรีเป็นฐานที่มั่นในการรวบรวมกำลังพลและเตรียมเสบียงเพื่อกอบกู้ชาติไทยจนสำเร็จ ในปัจจุบันพระบรมราชานุสาวรีย์องค์นี้ได้นำไปพิมพ์ไว้หลังธนบัตรใบละ ๒๐ บาท

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพานิชย์นาวิ

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพานิชย์นาวิ อยู่ในค่ายเนินวง ตำบลบางกะจะ อำเภอมะนัง จังหวัดจันทบุรี สร้างขึ้นเพื่อเป็นสถานที่ศึกษา รวบรวมอนุรักษ์ และจัดแสดงด้านการพาณิชย์นาวี เปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๔ อาคารจัดแสดงมีลักษณะเป็นอาคารทรงไทยประยุกต์ ๒ ชั้น นิทรรศการภายใน

อาคารประกอบด้วย ๔ หัวข้อ ได้แก่

๑) ห้องจัดแสดงสินค้าและวิถีชีวิตชาวเรือสมัยโบราณ

๒) ห้องแสดงเรือและวิถีชีวิตชาวเรือ

๓) ห้องของดีเมืองจันท

๔) บุคคลสำคัญ

นอกจากนี้ ยังมีห้องปฏิบัติการโบราณคดีใต้น้ำและห้องคลังโบราณวัตถุ ที่มีลักษณะการจัดเก็บสำหรับให้เข้าศึกษาได้ (Study storage) การศึกษางานโบราณคดีใต้น้ำในประเทศไทยเริ่มต้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๗ โดยได้รับความร่วมมือจากกองทัพเรือส่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการใต้น้ำมาช่วยใน

การกู้สมบัติ นับจากนั้นมามีการค้นพบเรือโบราณกลางทะเลอ่าวไทยแล้วถึง ๒๖ แห่ง จนกระทั่งในปี ๒๕๓๔ จึงเปิดสำนักงานโบราณคดีใต้น้ำขึ้นอย่างเป็นทางการที่ค่ายเนินวง โดยมีหน้าที่รับผิดชอบในการศึกษาวิจัย สืบรวจ ขุดค้นแหล่งโบราณคดีใต้น้ำระดับต่างๆ

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 35.055 E102° 04.033

พุทธอุทยานวัดขากใหญ่

พุทธอุทยานวัดขากใหญ่ อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี มีการจัดแสดงพระพุทธรูปปางต่างๆ ที่มีความถูกต้องและสวยงาม พร้อมคำบรรยายให้ความรู้ ความเข้าใจกับผู้ที่ยเยี่ยมชม มีการสร้างประติมากรรมจำลองเหตุการณ์ในพุทธประวัติหลายตอน โดยจะเน้นไปในตอนที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงโปรดบุคคลต่างๆ รวมทั้งการจัดแสดงประติมากรรมจำลองภาพพระอรหันต์สาวก

และบุคคลในพระพุทธประวัติอีกหลายท่าน เช่น พระสังกัจจายน์ พระสีวลี และหมอชีวกโกมารภักจ เป็นต้น

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 30.77 E102° 09.567

ก่อนหน้าที่จะเป็นพุทธอุทยาน สถานที่แห่งนี้เคยเป็นวัดป่าสถานที่ทดลองมาก่อน เมื่อพระอธิการธรรมรัตได้มาจำพรรษาที่นี่ และพบกับพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ซึ่งพระอาจารย์ฝั้นได้บอกกับพระอธิการธรรมรัตว่า ถ้าพระอธิการธรรมรัตอยู่ที่นี่แล้ว ต่อไปจะมีปางพระพุทธรูปมากกว่าพระสงฆ์ ปัจจุบันวัดแห่งนี้ก็มีพุทธอุทยานประดิษฐานพระพุทธรูปจำนวนมาก ซึ่งตรงกับคำของพระอาจารย์ฝั้นที่กล่าวในครั้งนั้น

แม่น้ำจันทบุรี

แม่น้ำจันทบุรี เป็นแม่น้ำที่มีความสำคัญที่สุดของจังหวัด ประกอบด้วยสาขาที่สำคัญ คือ คลองตารอง คลองตาหลิว คลองทุ่งเพล (คลองปรือ หรือคลองพยathi) ไหลมารวมกับแม่น้ำจันทบุรีทางทิศใต้ของวัดพญาล้าง ความยาวรวมทั้งสิ้น ๑๒๓ กิโลเมตร

คลองตารองประกอบด้วยคลองเล็กที่มีต้นกำเนิดจากสันเขาจันทบุรีตอนบน เป็นเขตติดต่อกับจังหวัดสระแก้ว น้ำส่วนหนึ่งไหลลง

มาทางทิศใต้ลงสู่ลุ่มแม่น้ำจันทบุรี ส่วนคลองตาหลิวมีต้นกำเนิดจากยอดเขาสอยดาวได้เขาปล้อง และเขาตะเคียนทอง ไหลผ่านทิวเขาจันทบุรีเป็นระยะทางยาว ๑๓ กิโลเมตร ก่อนจะไหลมารวมกันกับคลองตารองทางตอนใต้ของบ้านคลองใหญ่ เรียกว่า คลองจันทบุรี จากนั้นลำน้ำเริ่มคดเคี้ยวมากขึ้น เกิดเป็นคูก้นน้ำมากมาย

คลองจันทบุรีตั้งแต่ได้บ้านทุ่งตาอินลงมา

มีขนาดใหญ่ขึ้น เมื่อไหลผ่านตัวเมืองจันทบุรี จนถึงบ้านคลองน้ำใสลำน้ำเริ่มไหลคดเคี้ยว และแยกสาขาออกจากกัน เช่น เกิดคลองลัดที่บ้านเกาะลอย จากการศึกษาจากแผนที่สันนิษฐานได้ว่า คลองลำแพนทางทิศตะวันออกของแม่น้ำจันทบุรี มีขนาดใหญ่เท่ากับแม่น้ำจันทบุรี น่าจะเคยเป็นลำน้ำสายเดิมที่ไหลลงสู่ทะเลมาก่อน ปัจจุบันมีคลองขายเคื่อง คลองบางกะจะ เชื่อมลำน้ำทั้งสองอยู่ ต่อมาเมื่อลำน้ำเปลี่ยนทางไหลจึงเป็นเหตุให้ลำคลองนี้ตื้นเขินและลดขนาดลงตามลำดับบริเวณใกล้ปากแม่น้ำยังมีคลองบางสระเก้า คลองพลั่ว ไหลลงมารวมกับแม่น้ำจันทบุรีทางทิศตะวันออกของลำน้ำ

ยอดเขาพระบาท (อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ)

ยอดเขาพระบาท อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ ตำบลพลวง อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ยอดเขาเขาคิชฌกูฏ มีรอยพระพุทธบาทประดิษฐานอยู่ เรียกขื่อนี้ว่ายอดเขาพระบาท นับเป็นรอยพระพุทธบาทที่อยู่สูงที่สุดในประเทศ เขาพระบาทมีความ

สูง ๑,๐๕๐ เมตรจากระดับทะเลปานกลาง รอยพระพุทธบาทมีขนาดกว้าง ๑ เมตร ยาว ๒ เมตร ประทับอยู่บนหิน

รอยพระพุทธบาทนี้ค้นพบโดยนายพรานหาของป่าที่เดินขึ้นไปบนเขาคิชฌกูฏและพบแหวนนาคขนาดใหญ่ พร้อมทั้งแผ่นหินที่มีรูป

ก้นหอยเหมือนรอยเท้า จึงได้แจ้งให้หลวงพ่อเพชร เจ้าคณะจังหวัดตราบ เมื่อตรวจสอบดูก็พบรอยพระพุทธบาทนั้นจริง

รอยพระพุทธบาทบนยอดเขาพระบาทได้รับความศรัทธาจากชาวจันทบุรีและพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไปอย่างมาก โดย

เฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงเทศกาลนมัสการรอยพระพุทธรูปเขาคิชฌกูฏ (พระบาทพลวง) ในช่วงเดือน ๓ ไทย อันเป็นวันสำคัญต่อเนื่อง คือ วันมาฆบูชาและวันตรุษจีน

ผู้ศรัทธามีความเชื่อว่าการได้มานมัสการรอยพระพุทธรูปบนยอดเขาคิชฌกูฏนั้นเปรียบได้กับการได้เข้าเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นับเป็นกุศลอันยิ่งใหญ่เป็นมงคลให้ชีวิตประสบแต่ความสุขและความเจริญรุ่งเรือง ผู้ที่มีความเดือดร้อนร้อนใจนั้น หากได้มาตั้งจิตอธิษฐานขอพรจากรอยพระพุทธรูปแล้ว ความทุกข์กายหรือความร้อนใจนั้นจะละลายสิ้นไป แต่ถ้า

หากต้องการจะไปสักการะอธิษฐานกับรอยพระพุทธรูปในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเจาะจง ชาวบ้านเชื่อกันว่า สามารถอธิษฐานกับรอยพระพุทธรูปได้สิ่งหนึ่งและได้เพียงครั้งเดียวเท่านั้น แล้วสิ่งนั้นก็สมปรารถนา

ดูที่ อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ
พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 50.164 E102° 07.072

รีสอร์ทสะเด็ดยาด

รีสอร์ทสะเด็ดยาด ตำบลเขาบายศรี อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี เป็นสวนผลไม้และรีสอร์ทขนาดใหญ่ของนายยิ่งยง สะเด็ดยาด นักข่าวสายบันเทิงที่มีชื่อเสียงของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มีพื้นที่ ๐.๓๒ ตารางกิโลเมตร (๒๐๐ ไร่) เป็นสวนผลไม้สมัยแรกๆ ที่เปิดให้เที่ยวชม พร้อมกับสามารถเก็บผลไม้กินได้ภายในสวนเน้นการปลูกผลไม้ที่ดูแลง่ายโดยไม่ใช้สารเคมี ได้แก่ เงาะ มังคุด ทุเรียน ลองกอง แก้วมังกร มะพร้าว และกล้วย ฯลฯ นอกจากนี้ ยังมีที่พักและสระว่ายน้ำให้บริการด้วย ช่วงที่เหมาะสมสำหรับมาชม คือ ช่วงฤดูผลไม้ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมจนถึงเดือนกรกฎาคม

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 46.483 E102° 01.502

วังสวนบ้านแก้ว

วังสวนบ้านแก้ว อยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตำบลเขาไระยา อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี เป็นที่ประทับของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ ภายหลังจากเสด็จนิวัติสู่ประเทศไทย และประทับอยู่ที่วังสระปทุมเป็นเวลาเกือบ ๒ ปี

ในระยะแรกนั้น พื้นที่สร้างวังสวนบ้านแก้วยังมีสภาพเป็นป่า จึงโปรดเกล้าฯ ให้ทำการปรับที่ดิน พร้อมกับสร้างที่ประทับชั่วคราวด้วยไม้ไผ่ หลังคามุงจาก และได้เสด็จพระราชดำเนินไปประทับแรมครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๓ ต่อมาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างเรือนไม้หลังเล็กชั้น ๒ หลัง คือ เรือนเทา ซึ่งเป็นที่ประทับของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ส่วน เรือนแดง เป็นที่พักของข้าหลวงผู้ติดตาม และมีเรือนอีกหลังหนึ่งสร้างแบบบังกะโล เรียกว่า เรือนเขียว

เป็นที่พักของราชเลขาการ เรือนทั้งสามหลังนี้นับเป็นอาคารถาวรชุดแรกของสวนบ้านแก้ว ต่อมาพระองค์ทรงสร้างพระตำหนักเทาขึ้น เป็นเรือนไม้สักทองหลังใหญ่บนเนินที่ลาดลงไปยังหุบเขา เพื่อเป็นที่ประทับและรับรองแขก พระตำหนักเป็นอาคารแบบครึ่งตึกครึ่งไม้ชั้นครึ่ง รูปทรงยุโรปทาสีเทา ชั้นบนเป็นห้องบรรทม มีเฉลียงที่พระองค์สามารถทอดพระเนตรทิวทัศน์อันงดงามของสวนบ้านแก้วได้กว้างไกล ต่อมาในปี ๒๕๑๕ สมเด็จพระนางเจ้า-

รำไพพรรณี ได้ทรงมอบวังสวนบ้านแก้วให้แก่กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อก่อตั้งวิทยาลัยครูรำไพพรรณี ก่อนที่จะเปลี่ยนชื่อเป็นสถาบันราชภัฏรำไพพรรณี และเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตามลำดับ

ดูที่ ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดจันทบุรี
พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 66.418 E102° 09.671

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีจัดพระตำหนักเทาให้เป็นพิพิธภัณฑ์อันเกี่ยวเนื่องกับพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ โดยแบ่งการจัดแสดงเป็นสองชั้น ชั้นบนเป็นห้องบรรทม ห้องสรง ซึ่งมีการอนุรักษ์และจัดเครื่องใช้ส่วนพระองค์เอาไว้เหมือนยังทรงใช้ชีวิตอยู่ในพระตำหนักแห่งนี้ ส่วนด้านล่างจัดแสดงภาพถ่ายเก่าหายากของเมืองจันทบุรี รวมทั้งโบราณวัตถุที่ขุดพบ และสิ่งของเครื่องใช้ของชาวจันทบุรีในอดีต เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น

วัดเขาวงกตจุลวงศาaram

วัดเขาวงกตจุลวงศาaram ตำบลเขาวงกต อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง เป็นวัดขนาดเล็กที่เหมาะสมกับการปฏิบัติธรรมท่ามกลางธรรมชาติที่เงียบสงบ สิ่งที่น่าสนใจของวัดแห่งนี้ คือ ปรากฏการณ์ของหินงอกหินย้อยในโพรงถ้ำด้านหลังวัด มีหยดน้ำที่หยดลงสู่พื้นถ้ำมาเป็นเวลานานนับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๑ ก่อให้เกิดหินงอกบนพื้นถ้ำลักษณะคล้ายเทวรูปที่เริ่มเห็นรูปร่างเพียง ๑ คืบ จนปัจจุบันสูงราว ๑ ศอกเศษ ชาวบ้านจึงถือว่าเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ให้ชื่อว่า

หลวงพ่อยอดน้ำ และให้ความเคารพบูชาเป็นจำนวนมาก

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 52.543 E101° 49.106

วัดเขาสุกิม

วัดเขาสุกิม อยู่บนเขาแห่งหนึ่ง ตำบลเขาบายสี อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง เดิมเป็นสถานปฏิบัติธรรม ชาวบ้านเรียกว่าเขาอีгим ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๗ ชาวบ้านได้นิมนต์พระอาจารย์สมชาย จิตวิริโย พร้อมด้วยพระภิกษุสามเณรจากสำนักสงฆ์เนินดินแดงมาจำพรรษาที่บนเขาอีгим จากแรงศรัทธาของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อพระอาจารย์

วิหารบูรพาจารย์อุทิศ

วิหารบูรพาจารย์อุทิศ สร้างอยู่บนชั้น ๔ หรือบนดาดฟ้าของอาคาร ๖๐ ปีเฉลิมพระชนมพรรษา เป็นห้องพิพิธภัณฑ์จัดแสดงหุ่นขี้ผึ้งพระอรหันต์ที่มรณภาพไปแล้วหลายรูป ได้แก่ หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี วัดหินหมากเป้ง จังหวัดหนองคาย หลวงปู่กงมา จิรปุญโญ วัดดอยธรรมเจดีย์ จังหวัดสกลนคร หลวงปู่ดุลย์ อตุโล วัดบูรพาราม จังหวัดสุรินทร์ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร วัดป่าอุดมสมพร จังหวัดสกลนคร และหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต เป็นต้น

สมชาย จิตวิริโย เขาอีгимจึงพัฒนาเป็นวัดเพื่อเป็นสถานที่บำเพ็ญภาวนาของพุทธศาสนิกชนทั่วไป จากนั้นวัดได้พัฒนาขึ้นจนมีศาสนสถาน ศาสนสมบัติ ศาสนวัตถุขึ้นมากมาย และได้เปลี่ยนชื่อวัดเป็นวัดเขาสุกิม ปัจจุบัน นอกจากการเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมแล้ว ทางวัดได้สร้างพระพุทธรูปขนาด

ใหญ่ปางต่างๆ ในบริเวณวัดเพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้สักการบูชา รวมทั้งมีบ่อเลี้ยงปลา คารพขนาดใหญ่ และร้านขายอาหารและของที่ระลึกบนวัด เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ศรัทธาและนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมวัดเขาสุกิม

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 45.970 E102° 19.533

วัดตะกาดเจ้า

หอพระไตรปิฎกโบราณวัดตะกาดเจ้า

เป็นพุทธสถานที่มีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมอันล้ำค่า โดยใช้เป็นที่เก็บหนังสือตัวเขียนและใบลานจารพระธรรม โดยเฉพาะคัมภีร์พระไตรปิฎก อันเป็นคัมภีร์สำคัญให้แก่พระภิกษุได้ศึกษาเล่าเรียน หอพระไตรปิฎกมีลักษณะเป็นอาคารไม้ยกสูง ทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า หลังคาเป็นทรงคฤหาลดชั้นทั้งหน้าและหลัง หน้าบันกรุแผ่นกระดานจำหลักลายเครือเถา มีเทพนมอยู่ตรงกลาง ปิดทองร่องกระຈก ส่วนภายนอกเป็นพื้นกระเบื้องเพื่อกันฝนสาด จากรูปแบบศิลปะบ่งบอกได้ว่าเป็นฝีมือช่างหลวงสมัยปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ โดยมีการนำเอาชิ้นส่วนต่างๆ ของหอไตรนำมาจากที่อื่นแล้วนำมาประกอบเข้าด้วยกันโดยการเข้าสลักไม้ ต่อมาหอไตรได้ทรุดโทรมลงตามเวลา ประชาชนจึงเข้ามาบูรณะซ่อมแซมจนแล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๔

วัดตะกาดเจ้า อยู่บนถนนสุขุมวิท ตำบลตะกาดเจ้า อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี วัดแห่งนี้ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๐ ตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ กล่าวกันว่าหลวงพ่อกัลยาหรือหลวงพ่อสอน (รูปใดรูปหนึ่ง) เจ้าอาวาสรูปแรกๆ ของวัด มีวิชาด้านการแพทย์

ได้เดินทางไปรักษาพระอาการประชวรให้แก่เชื้อพระวงศ์ในเมืองหลวงหายจากพระอาการประชวรได้ เจ้านายพระองค์นั้นจึงได้พระราชทานหอไตร เพื่อเป็นพุทธบูชาแก่วัดตะกาดเจ้ามาตั้งแต่นั้น

วัดตะกาดเจ้ามีโบราณวัตถุที่มีความน่าสนใจและควรค่าแก่การศึกษาอยู่มากมาย

เช่น พระประธานแกะสลักจากไม้ และธรรมาสน์ไม้ เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหอพระไตรปิฎกโบราณที่เป็นหอไตรพระราชทานจากเจ้านายในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 34.093 E101° 58.334

วัดทองทั่ว

วัดทองทั่ว ตำบลคลองนารายณ์ อำเภอมะนัง จังหวัดจันทบุรี เคยเป็นอารามหลวงเก่าแก่ มีโบราณวัตถุสถาปัตยกรรมเขมร คือ ทับหลังแบบศิลปะทวารวดี นับได้ว่าเป็นทับหลังที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศ และยังมีทับหลังศิลปะไพรกเมง ประติมากรรมภาพสลักลายเส้นพระคนศ เสาอิงประดับกรอบประตูศิลปะแบบศิลปะทวารวดี และนครวัดตอนปลาย และยังมีใบเสมาคู่หินทรายแกะสลักฝังอยู่รอบพระอุโบสถ พระอุโบสถมีลายปูนปั้นประดับเป็นซุ้มโค้งเหนือกรอบประตูและหน้าต่าง เป็นสถาปัตยกรรมรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔

ชื่อของวัดทองทั่วมีที่มาและเป็นตำนานพื้นบ้านเกี่ยวข้องกับเมืองจันทบุรีโบราณ โบราณวัตถุ และชาวช่อง คนพื้นเมืองดั้งเดิม

วัดทองทั่วเป็นบริเวณที่พระนางกาไว ใช้อุบายโปรยทองหลอกล่อทหารข้าศึกเพื่อหนีจากการจับกุม เป็นตำนานที่เล่าสืบต่อกันมา ยาวนาน ส่วนหลักฐานทางโบราณคดี เช่น ซากเมืองเก่า ศิลปะจำหลักสมัยลพบุรี ศิลปะจารึกภาษาขอมที่วัดเพนียด กำแพงศิลาแลงถนนโบราณ ๒ สาย ศิลปะแกะสลักเทวรูป รวมทั้งโบราณวัตถุ ทับหลังที่พบบริเวณวัดทองทั่ว เป็นหลักฐานว่าเมืองจันทบุรีนี้เป็นเมืองโบราณเก่าแก่มากสมัยหนึ่ง ในศิลา

ภาษาขอมได้ระบุไว้ว่า เมืองนี้เป็นเมืองเดิมสร้างขึ้นก่อนเมืองอื่นๆ ในจังหวัดจันทบุรี ชาวเมืองจันทบุรีเรียกว่า เมืองเพนียดบ้าง หรือเมืองกาไวบ้าง ตามตำนานนี้ ชาวช่องซึ่งเป็นกลุ่มคนดั้งเดิมในดินแดนนี้จึงเชื่อว่าตนเองเป็นลูกหลานพระนางกาไว

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 35.252 E102° 85.816

ตำนานพระนางกาไว

มีเรื่องเล่าถึงเมืองกาไว กล่าวว่า เมื่อ ๙๐๐ ปีมาแล้ว บริเวณเชิงเขาสระบาป เป็นอาณาเขตของเมืองจันทบุรีดั้งเดิม มีกษัตริย์ผู้ครองคือ พระเจ้าพรหมทัตมิมเทสี ๒ พระองค์ มีพระโอรสกับมเหสีองค์แรก ๒ พระองค์ และมีพระโอรส ๑ พระองค์กับพระมเหสีองค์หลังชื่อ พระนางกาไว นางได้ออกอุบายให้พระโอรส ๒ พระองค์ของมเหสีองค์แรกไปครองนครยังดินแดนกันดารแถบชายแดนเขมร (อำเภอโป่งน้ำร้อนในปัจจุบัน) เมื่อพระเจ้าพรหมทัตสวรรคต พระนางกาไวจึงขึ้นเป็นผู้ครองนคร และตั้งชื่อเมืองว่า เมืองกาไว พระโอรสทั้ง ๒ พระองค์เมื่อรู้ว่าบิดาสวรรคตจึงยกทัพมาชิงเมืองคืน และขอกำลังกองทัพจากกษัตริย์ขอม ณ เมืองนครธมมาช่วย พระนางกาไวสู้กำลังไม่ได้จึงขนพระราชทรัพย์ขึ้นหลังช้างที่เพนียด หนีไปทางทิศใต้ เมื่อสถานการณ์จวนตัวจึงนำทองและเพชรพลอยโปรยหว่าน เพื่อหลอกล่อให้ทหารข้าศึกพวงเก็บทองแล้วลงเรือแล่นหนีไป บริเวณที่ทองโปรยลงมาจึงเป็นวัดทองทั่วในปัจจุบัน

วัดโบสถ์เมือง

วัดโบสถ์เมือง ตำบลตลาด อำเภอมือง จันทบุรี จังหวัดจันทบุรี เป็นวัดเก่าแก่ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๓๙๕ หลักฐานก่อนหน้านั้นไม่ปรากฏแน่ชัด ภายในวัดมีอาคารเสนาสนะต่างๆ ได้แก่ อุโบสถ ศาลาการเปรียญ โรงเรียนปริยัติธรรม หอสมุดมนต์ กุฏิ เจดีย์ใหญ่ประดิษฐานพระบรมธาตุ และมีเจดีย์เล็กล้อมรอบ ๔ มุม และมีทับหลังศิลปะบาปวนตอนปลาย พ.ศ. ๑๕๑๐-๑๖๓๐

วัดโบสถ์เมืองปัจจุบันเป็นสถานที่จัดหล่อเทียนประจำพรรษาของจังหวัดจันทบุรีมาแต่เดิมและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

การหล่อเทียนพรรษา เป็นประเพณีทางพระพุทธศาสนาที่มีมาแต่ครั้งโบราณ พิธีหล่อเทียนจัดขึ้นในช่วงแรม ๓ ค่ำ เดือน ๘ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ซึ่งเป็นฤดูกาลเข้าพรรษา จัดเป็นงานพระราชกุศลและงานบุญของชาวบ้านทั่วไป ในช่วงเข้าพรรษามีข้อกำหนดให้พระภิกษุต้องจำพรรษาอยู่กับวัดเป็นเวลา ๓ เดือน การทำวัตรสวดมนต์ทุกเช้าค่ำจำเป็นต้องใช้เทียนจำนวนมากเพื่อจุดบูชาอยู่ตลอดพรรษา จึงเกิดประเพณีการหล่อเทียนถวายวัดขึ้น นับเป็นกุศลอย่างหนึ่งในการให้ทานด้วยแสงสว่าง พุทธศาสนิกชนนิยมปฏิบัติสืบต่อกันมา

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 01.361 E102° 11.299

วัดไผ่ล้อม

พระพุทธไสยาสน์

พระพุทธไสยาสน์ วัดไผ่ล้อม นับเป็นปูชนียวัตถุที่ใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออก สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๐ โดยพระเทพสิทธิมนี เจ้าอาวาสวัดไผ่ล้อม ลักษณะขององค์พระพุทธไสยาสน์ ยาว ๑๐๘.๒ เมตร (๙ วา ๙ นิ้ว) เป็นพุทธศิลป์สมัยสุโขทัย ประดิษฐานอยู่ในวิหารทรงไทยประยุกต์ ในเทศกาลตรุษจีนของทุกปีจะมีงานนมัสการปิดทองพระพุทธไสยาสน์และมีมหรสพฉลอง

วัดไผ่ล้อม ตำบลจันทนิมิต อำเภอเมือง จันทบุรี จังหวัดจันทบุรี เป็นวัดเก่าแก่ของ จังหวัดจันทบุรี มีโบราณสถานที่ปรากฏอยู่ในวัดอายุนับร้อยปี เช่น กุฏิพระ ศาลาการเปรียญไม้ฉลุแบบขนมปังขิงสวยงาม อุโบสถ เป็นสถาปัตยกรรมอาคารรัชสมัย สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ภายในอุโบสถมีจิตรกรรมฝาผนัง เล่าเรื่อง ทศชาติชาดกที่ยังคงอยู่ในสภาพสมบูรณ์ ลักษณะการเขียนเป็นจิตรกรรมหลังสมัย รัชกาลที่ ๓ บริเวณวัดมีเจดีย์ทรงระฆัง อยู่ ด้านหลังโบสถ์ เป็นเจดีย์ศิลปะรัตนโกสินทร์ ส่วนโบสถ์เป็นอาคารศิลปะตะวันตกภายใน ประดิษฐานพระสาวกสำริด

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 36.342 E102° 71.463

วัดพลับ

วัดพลับ ตำบลบางกะจะ อำเภอเมือง จันทบุรี จังหวัดจันทบุรี เดิมชื่อ วัดสุวรรณ-ติมพรธาราม ที่แปลว่า วัดที่มีผลมะพลับทอง เป็นวัดเก่าแก่ที่มีโบราณสถานมากมายอยู่ภายใน เช่น วิหารไม้รูปทรงสี่เหลี่ยม ช่องลมเหนือประตูตกแต่งด้วยไม้สลักลวดลายฉลุสวยงาม หลังคาจตุรมุขซ้อนชั้น หน้าจั่วประดับด้วยลายของไม้สลัก และมีเจดีย์องค์เล็กประดับอยู่ที่ส่วนยอดสุดของหลังคาวิหาร หอไตรกลางน้ำ เป็นอาคารไม้ทรงไทยที่เก็บรักษาพระไตรปิฎก มีหลังคา ๒ ชั้น ตกแต่งด้วยเครื่องลายทองตามเสาและด้านหน้าของหอไตร พระปรารักษ์ตั้งอยู่หน้าวัดพลับเป็นที่บรรจุพระเครื่องชื่อดังคือ พระยอดทอง อดีตพระอุโบสถวัดนี้เป็นสถานที่ประกอบพิธีปลุกเสกน้ำศักดิ์สิทธิ์ เพื่อใช้ในพิธีพระบรมราชาภิเษกของพระมหากษัตริย์ราชวงศ์จักรีทุกพระองค์

วัดพลับมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ สมัยกรุงศรีอยุธยาแตกครั้งที่ ๒ พระยาตาก (สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช) ได้พาพรรคพวก

ตีฝ่าวงล้อมพม่าหนีมาจากอยุธยา ได้มาแวะพักทัพ ณ ที่วัดพลับแห่งนี้ ก่อนจะตีเข้าเมืองจันทบุรี ทหารทุกคนในกองทัพได้รับน้ำมนต์อันเป็นขวัญและกำลังใจ พร้อมทั้งพระยอดทองให้แคล้วคลาดจากภยันตราย และพระยอดทองส่วนหนึ่งได้นำมาบรรจุไว้ในพระปรารักษ์ภายในวัด

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 35.045 E102° 33.531

พระยอดทอง เป็นคติการสร้างพระเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและกำลังใจให้ไพร่พลทหารในกองทัพ ด้วยความศรัทธาในพระพุทธคุณแห่งการคุ้มครอง พระยอดทอง มีลักษณะแตกต่างจากพระเครื่องอื่นๆ คือ ที่ก้นฐานจะมีเดือยยื่นออกมาเพื่อใส่บนยอดทอง พระยอดทอง เป็นพระเครื่องที่รู้จักกันอย่างดีในวงการพระเครื่อง

วัดมังกรบุปผาราม

วัดมังกรบุปผาราม ตำบลพลับ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร เป็นวัดมหายานฝ่ายจีนิกาย มีชื่อเรียกว่า เล่งฮั่วยี่ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๐ โดยเจ้าคณะใหญ่จีนิกาย และแรงสนับสนุนจากชาวจีนในชุมชน สถาปัตยกรรมภายในวัดมีลักษณะผสมผสานระหว่างพุทธศิลป์ไทยและจีน ในวัดมีถาวรวัตถุที่สำคัญ ได้แก่ หอแปดเหลี่ยมประดิษฐานรูปหล่อหลวงจีนคณาณัติจินทร (เย็นบุญ) ผู้จัดสร้างวัดนี้ วิหารท้าวจตุโลกบาล ประดิษฐานพระศรีอารยเมตไตรย์-โพธิสัตว์ ด้านหลังวิหารเป็นพระสกันท-โพธิสัตว์ และท้าวจตุโลกบาลทั้งสี่ อาคาร

อุโบสถเป็นสถาปัตยกรรมจีน ประดิษฐานพระพุทธรูปมาประธาน ๓ องค์ พระอมิตา-ภพุทธเจ้า พระศากยมุนีพุทธเจ้า และพระไภษัชยคุรุพุทธเจ้า พร้อมพระสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา ด้านหลังอุโบสถมีวิหารสุชาวดีตรีอารยะ ประดิษฐานพระปฏิมาพระอมิตา-ภพุทธเจ้า พระอวโลกิเตศวร และมหาสาวกของพระองค์ นอกจากนี้ ยังมีวิหารพระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ วิหารพระกษิติครรภ์-โพธิสัตว์ และวิหารบรรพบุรุษ เป็นต้น

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 31.146 E102° 09.511

ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช บริเวณหน้าค่ายตากสิน อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี เป็นศาลรูปทรงเก้าเหลี่ยม สร้างด้วยหินอ่อน พื้นเป็นหินแกรนิต หลังคาเป็นรูปพระมาลัยทอดแหลมสีน้ำเงินประดับลวดลายไทยสีทองงดงาม ยอดบนสุดเป็น

ฉัตรเก้าชั้น ศาลมีความสูงจากพื้นถึงยอด ๑๖.๙ เมตร บันไดชั้นมีสามด้าน รวบบันไดหน้าเป็นรูปพญานาค ส่วนด้านหน้าศาลเป็นสิงห์คู่หนึ่ง ภายในศาลมีพระบรมรูปสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชหล่อด้วยทองเหลืองรมดำ ประทับนั่งทรงเมือง ผั่งเขียนลายพุ่มข้าวบิณฑ์ไว้อย่างวิจิตรบรรจง

ในแต่ละวันมีประชาชนมาสักการะเป็นจำนวนมาก วันที่ ๒๘ ธันวาคม ซึ่งเป็นวันคล้ายวันเสด็จขึ้นครองราชย์ของพระองค์จะมีการทำบุญตักบาตรและถวายเครื่องราชสักการะเพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณที่พระองค์ทรงกอบกู้ชาติไทยในอดีต

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 36.993 E102° 65.975

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงทูปหม้อข้าว ก่อนตีเมืองจันทบุรี

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทรงมีความผูกพันกับเมืองจันทบุรีอย่างมาก จากประวัติศาสตร์ที่เล่าสืบต่อกันมาทำให้ทราบว่าสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงมุ่งหมายที่จะใช้เมืองจันทบุรีเป็นฐานที่มั่นสำหรับกู้เอกราชให้แก่ชาติ เนื่องจากเมืองนี้เป็นหัวเมืองชายทะเลที่มีความอุดมสมบูรณ์ ท่างไกลจากศึกสงคราม การเข้าตีเมืองจันทบุรีนั้น สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงใช้กลวิธีปลุกใจทหารและสร้างแรงบันดาลใจ โดยให้ทหารทูปหม้อข้าวก่อนเข้าตี เพื่อหวังจะไปกินอาหารมื้อต่อไปในเมืองจันทบุรี ในที่สุดทหารเกิดความฮึกเหิมจนกระทั่งตีเมืองจันทบุรีสำเร็จ และพระองค์จึงใช้เมืองจันทบุรีเป็นศูนย์กลางในการกู้เอกราช

ศาลหลักเมืองจันทบุรี

ศาลหลักเมืองจันทบุรี ตรงข้ามกับศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี มีลักษณะเป็นศาลาจัตุรมุขตามรูปแบบศิลปะไทย อาคารสีขาว มีหลังคาซ้อนชั้นปูด้วยกระเบื้องสีแสด และ

มียอดทรงวิมานสูงขึ้นไป ภายนอกประดับตามรูปแบบสถาปัตยกรรมไทย มีช่อฟ้าใบระกา ทางหงส์ ตกแต่งอยู่ในส่วนของหน้าบันอย่างวิจิตรสวยงาม

ภายในศาลหลักเมืองจันทบุรีตกแต่งไป

มีเรื่องเล่าต่อกันมาว่า แต่เดิมภายในอุโบสถมีฟ้า ต่อมาได้พัง ทางวัดจึงรื้อออก และได้พบหัวกะโหลกคนใหญ่เท่าบาตรพระ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคนในสมัยอยุธยาตัวใหญ่มาก

ด้วยรูปแบบศิลปะจีนแต่จิ๋ว มีเสาหลักเมืองสีทองประดิษฐานเป็นประธานอยู่กลางศาล ตลอดทั้งวันจะมีผู้เข้ามาเคารพสักการะศาลหลักเมืองจันทบุรีจำนวนมาก

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 36.987 E102° 66.387

ศาลากลางหลังเก่า

ศาลากลางหลังเก่า ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี มีรูปแบบอาคารแบบโคโลเนียล ตัวอาคารก่ออิฐฉาบปูน มีชั้นเดียว ยกได้สูงสำหรับเก็บไว้เก็บวัสดุ อาคารมีความยาว ๗๓ เมตร กว้าง ๒๗ เมตร มีระเบียงด้านหน้ายาวตลอด มีมุขยื่นออกไป ชุมระเบียงเป็นรูปโค้ง ๓ ชุม เหนือชุมเป็นหน้าบันรูปจั่ว เครื่องบนและฝ้าเพดานเป็นไม้ หลังคามุงกระเบื้องว่าว เสาระเบียงกันสาด ช่องลม ตกแต่งด้วยไม้ฉลุลายสวยงาม นับว่าเป็นอาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และมีความสวยงามหลังหนึ่งของจังหวัดจันทบุรี

ปัจจุบันอาคารหลังนี้ ใช้เป็นหอจดหมายเหตุแห่งชาติ จันทบุรี เป็นศูนย์กลางการศึกษา ค้นคว้า วิจัยเอกสารของส่วนราชการในภูมิภาค และการบริหารเอกสารจดหมายเหตุ พร้อมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานจดหมายเหตุ ทั้งในรูปแบบการจัดกิจกรรมต่างๆ การจัดนิทรรศการให้ความรู้ รวมทั้งจัดฉายภาพยนตร์เก่าและสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศิลปะ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วิถีชีวิต และพัฒนาการของท้องถิ่น

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 61.521 E102° 11.034

ทางด้านหน้าของอาคารศาลากลางหลังเก่า เป็นที่ประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ประทับยืนบนแท่น พระบรมราชานุสาวรีย์เป็นทองทั้งองค์ ในช่วงเย็นจะมีประชาชนเข้ามาสักการะเป็นจำนวนมาก โดยมักจะจุดเทียนสีชมพูและใช้ดอกกุหลาบสีชมพูเป็นเครื่องสักการะ

ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติป่าปลาไหล

ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติป่าปลาไหล ตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี เป็นสวนเกษตรอินทรีย์ที่นายคำนึง ชนะสิทธิ์ ได้จัดขึ้นตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๙ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และฝึกอบรมให้กับเกษตรกรที่สนใจการทำเกษตรอินทรีย์ และการอนุรักษ์พืชพันธุ์ ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติป่าปลาไหลจึงเป็นต้นแบบของการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และยังเป็นศูนย์รวมปราชญ์ชาวบ้าน ศูนย์ฝึกอบรม แหล่งศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีน่าสนใจ

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 39.448 E102° 00.086

เกษตรอินทรีย์ (Organic Agriculture)

การทำเกษตรที่ไม่ใช้สารเคมี หลีกเลี่ยงการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืช หรือเวชภัณฑ์สำหรับสัตว์ แต่ใช้กลไกทางธรรมชาติในการกำจัดแมลงรบกวนพืช วัชพืช การเพิ่มผลผลิต พัฒนาความต้านทานโรคของพืชและสัตว์เลี้ยง ซึ่งมุ่งเน้นแนวความคิดการอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน เป็นแนวความคิดของกรรม (เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพ ลักษณะดิน ภูมิอากาศ ภูมินิเวศ ระบบเศรษฐกิจและสังคม) ที่ไม่ได้มุ่งเน้นการเร่งผลผลิตเพียงอย่างเดียว เกษตรกรจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ระบบนิเวศและธรรมชาติแวดล้อมในฟาร์มของตนเอง พัฒนาภูมิปัญญาพื้นบ้านเพื่อนำมาใช้ เกษตรอินทรีย์ในแต่ละท้องที่จึงมีลักษณะเฉพาะตัว เพราะมีลักษณะทางกายภาพที่ต่างกัน และเป็นเกษตรทางเลือกที่นิยมและพื้นที่ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน

ศูนย์การเรียนรู้ฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมของ

ศูนย์การเรียนรู้ฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมของ ตำบลคลองพลู อำเภอบึงสามพัน จังหวัดจันทบุรี เป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรม ภาษา และอัตลักษณ์ตัวตนของคนของในชุมชน ก่อตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยความร่วมมือของทีมนักวิจัยที่เป็นคนของและหน่วยงานทางวิชาการที่สนับสนุนการวิจัย ภายในศูนย์ของฯ จัดแสดงรูปภาพ

ลักษณะของคนของ ปฏิทินวัฒนธรรมที่จัดขึ้นโดยทีมนักวิจัย ซึ่งแสดงถึงวิถีชีวิตและประเพณีของในแต่ละเดือน มุมแสดงการฟื้นฟูภาษาของ วิถีชีวิตดั้งเดิมและเครื่องใช้ทำมาหากิน เป็นต้น หน้าอาคารมีบ้านของดั้งเดิมจำลองเท่าขนาดของจริง ๆ ทีมนักวิจัยที่เป็นผู้อาวุโสในชุมชนได้ก่อตั้งศูนย์ของขึ้นเพื่อให้คนภายนอกได้รู้จักชาวของ กลุ่มคน

ดั้งเดิมของภาคตะวันออกให้มากขึ้น และให้คนในชุมชนได้ร่วมกันตระหนักถึงคุณค่าความเป็นตัวตนคนของ วัฒนธรรม และร่วมกันฟื้นฟูภาษาของตนเอง อีกทั้งศูนย์ของยังสามารถใช้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมให้กับนักเรียนในโรงเรียนอีกด้วย

ศูนย์วัฒนธรรมของ/ หมู่บ้านของ

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 56.116 E102° 03.385

ซอง เป็นชื่อเรียกกลุ่มชาติพันธุ์ ที่เชื่อว่าเป็นกลุ่มคนดั้งเดิมที่มีถิ่นฐานอยู่ทั่วบริเวณภาคตะวันออกเฉียงของประเทศไทย ด้วยหลักฐานที่สามารถพบได้จากชื่อสถานที่ในจังหวัดต่างๆ บริเวณภาคตะวันออกเฉียง ปัจจุบันมีถิ่นฐานอยู่ในบริเวณรอยต่อของภาคตะวันตกของประเทศไทย และภาคตะวันออกเฉียง ประเทศไทย โดยเฉพาะจังหวัดระยอง ตรัง และจันทบุรี ชาวซองในจังหวัดจันทบุรี พบเป็นชุมชนใหญ่ที่สุดและยังคงรักษาวัฒนธรรมไว้ได้มากที่สุด อยู่ในเขตอำเภอเขาคิชฌกูฏและโป่งน้ำร้อน วิถีชีวิตของชาวซองในอดีตเป็นนายพราน ชาวป่า และเก็บของป่าขาย มีความเป็นอยู่เช่นเดียวกับคนไทยทั่วไป และมีภาษาซองเป็นภาษาพูดของตนเอง ปัจจุบันมีการฟื้นฟูภาษาแก่คนในชุมชนและเด็กซอง เนื่องจากภาษาซองตกอยู่ในขั้นวิกฤติทางภาษาที่เจ้าของภาษารุ่นเยาว์ไม่ใช้ภาษาของตนเอง เพราะไม่สามารถใช้ภาษานี้สื่อสารกับคนนอกชุมชนได้ ชาวซองทุกวันนี้ยังคงอาศัยอยู่ไม่ไกลจากบ้านเดิม คือ สร้างบ้านเรือนอยู่ติดกับทิวเขาและชายป่าเป็นชุมชนใหญ่ มีอาชีพทำสวนผลไม้เศรษฐกิจ เช่น มังคุด เงาะ ทุเรียน และลองกอง เป็นต้น เพราะผืนดินบริเวณนี้เป็นพื้นที่ที่มีความสมบูรณ์จึงได้ผลผลิตงอกงาม และยังก่อให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพทั้งพืชเฉพาะถิ่น สัตว์ป่า และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์

ศูนย์พัฒนาไม้ผลตามพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี

ศูนย์พัฒนาไม้ผลตามพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี ตำบลท่าหลวง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔ ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ภายในพื้นที่ ๑๗๔,๔๐๐ ตารางเมตร (๑๐๙ ไร่) อยู่ในความดูแลของกรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์ มีการปรับปรุงให้ศูนย์ฯ เป็นแหล่งศึกษาด้านการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาผลิตผลทางการเกษตรในรูปแบบเกษตรอินทรีย์ ให้ประชาชนทั่วไปได้ศึกษาหาความรู้และนำไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมได้

ฤดูผลไม้ประมาณเดือนมีนาคมจนถึงเดือนมิถุนายนเป็นช่วงที่เหมาะสมสำหรับการเข้าชม โดยทางศูนย์ฯ จะมีวิทยากรบรรยายตามจุดต่างๆ โดยเริ่มตั้งแต่การชมวิถีทัศน์เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของศูนย์ฯ ชมการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ การเลี้ยง

หมูหลุมและเปิดเพื่อนำมูลมาทำปุ๋ย การเลี้ยงชันโรงไว้ผสมเกสรไม้ผลในศูนย์ฯ นอกจากนี้ ชันโรงยังนำมาทำสบู่ แชมพู และยาหม่องสมุนไพรได้อย่างดี การเรียนรู้ทุเรียนพันธุ์หมอนทอง จันทบุรี และพวงมณี ตลอดจนไม้ผลทุกชนิด ได้แก่ เงาะ มังคุด ลองกอง ชมพู กระท้อน ขนุน มะไฟ และสละ หลังจากนั้นจะเป็นการเรียนรู้เรื่องการเลี้ยงปลา และไปยังจุดชมทิวทัศน์ หรือเลือกที่จะไปไหว้พระที่วัดเขาชมปรัง ซึ่งห่างจากศูนย์ฯ เพียง ๕๐๐ เมตร

การเข้าชมศูนย์ฯ และชิมผลไม้จะไม่เสีย

ค่าใช้จ่ายใดๆ แต่หากต้องการซื้อผลไม้ก็สามารถทำได้ ทั้งนี้ ผลไม้และรายได้จากการจำหน่ายผลไม้ทางศูนย์ฯ จะนำทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทุกปี

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 43.412 E102° 07.069

ศูนย์เรียนรู้เกษตรพอเพียงนายวิสิทธิ์

ศูนย์เรียนรู้เกษตรพอเพียง นายวิสิทธิ์ ธนูอาจ ตำบลวังแฉิม อำเภอมะขาม จังหวัด จันทบุรี นอกจากเป็นสวนผลไม้ที่ปลูกเงาะ มังคุด และลองกอง แบบปลอดสารพิษแล้ว ศูนย์ฯ แห่งนี้ยังเป็นแหล่งองค์ความรู้เรื่องการเพาะเลี้ยงชันโรง โดยมีนายวิสิทธิ์ ประชาญ์ชาวบ้านเป็นผู้ถ่ายทอด ซึ่งได้รวบรวม ภูมิปัญญาชาวบ้านเกี่ยวกับชันโรงและนำมา ใช้ประโยชน์ในการผสมเกสรให้กับสวนผลไม้

ของชุมชน นอกจากนี้ ยังจำหน่ายผลิตภัณฑ์ จากชันโรงและสินค้าที่มีชื่อเสียงของอำเภอมะขาม ได้แก่ สบู่ก้อน สบู่เหลว ครีมนวดผม ครีมหาผิว ยาหม่อง ยาเหลือง และที่สำคัญ คือ น้ำผึ้งชันโรง ศูนย์เรียนรู้เกษตรพอเพียง นายวิสิทธิ์ เปิดให้เข้าชมตลอดปี สามารถเข้าชมและชิมผลไม้ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 44.227 E102° 11.211

ชันโรง

ชื่อสามัญ : Stingless bee

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Trigona laeviceps*

เป็นแมลงผสมเกสรที่ไม่มีเหล็กใน มีพฤติกรรมในการตอมดอกไม้ผลหลายชนิด ก่อให้เกิดการผสมเกสรตามธรรมชาติอย่างเด่นชัด มีการแพร่กระจายพันธุ์อยู่ทุกภาคของประเทศ ภาคเหนือเรียกชนิดตัวเล็กว่า ชั้วตัน ชั้วตัน หรือชั้วตึง ชนิดตัวใหญ่เรียกว่า ชั้วดำ ส่วนชนิดตัวใหญ่มาก หรือชันโรงยักษ์ เรียกว่า ชั้วแดง ภาคอีสานเรียกว่า ชั้วสุด ภาคใต้เรียกว่า แมลงอุง ภาคตะวันตกเรียกว่า ตัวตุ้งตึง ส่วนภาคตะวันออกเรียกตัว ชามะโรง หรืออีโลม เป็นแมลงผสมเกสรที่มีอยู่มากรายหลายชนิด ทุกชนิดล้วนมีคำว่าผึ้งนำหน้าชื่อ แต่มีแมลงผสมเกสรจำพวกผึ้งอยู่ ๒ ชนิด ที่ไม่มีคำว่าผึ้งนำหน้าชื่อนั้นคือ แมลงงูและชันโรง ในประเทศไทยมีการค้นพบชันโรงอยู่ ๓๒ สายพันธุ์ นอกเหนือจากการผสมเกสรที่ก่อประโยชน์แก่เกษตรกรโดยตรงแล้ว น้ำผึ้งชันโรงยังสามารถผลิตเป็นน้ำผึ้งอินทรีย์ ซึ่งมีสรรพคุณช่วยรักษาโรคระบบทางเดินหายใจและโรคกระเพาะได้อีกด้วย

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดจันทบุรี

วังสวนบ้านแก้ว

สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ทรงสนพระราชหฤทัยจังหวัดจันทบุรี เพราะระยะทางใกล้กว่าและสามารถเสด็จพระราชดำเนินเข้ากรุงเทพฯ ได้ภายในวันเดียว ในที่สุดทรงพบสถานที่ที่ตมเด็จพระราชหฤทัยบริเวณทางแยกเข้าตัวเมืองจันทบุรี เพราะทรงเห็นว่า เป็นสถานที่ซึ่งมีธรรมชาติงดงาม เงียบสงบ ต้องกับพระราชอัธยาศัยของพระองค์ จึงทรงกู้เงินจากธนาคารเพื่อซื้อที่ดินสองฝั่งคลองบ้านแก้ว รวมเนื้อที่ ๑.๑ ตารางกิโลเมตร (๖๘๗ ไร่) และพระราชทานนามตามชื่อคลองว่า สวนบ้านแก้ว

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดจันทบุรี อยู่ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตำบลเขาไร่ยา อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ได้อนุรักษ์พระตำหนักของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ให้คงสภาพเดิมเหมือนที่เคยเป็นที่ประทับคือ เป็นอาคารชั้นครึ่ง ทาด้วยสีเทาคว้นบุหรื ด้านหน้ามีพระบรมรูปสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ รวมทั้งจัดตั้ง

พิพิธภัณฑ์ขึ้นภายในอาคาร สำหรับรวบรวมสิ่งของต่างๆ อันเกี่ยวเนื่องกับพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของพระองค์ ต่อมาจัดตั้งเป็นศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดจันทบุรี โดยแบ่งเป็นสองชั้น ชั้นบนเป็นห้องบรรทม มีห้องทรงเครื่องทรง สิ่งของเครื่องใช้ส่วนพระองค์ รวมทั้งหนังสือและลายเสื่อกกที่เคยทรงส่งเสริมให้มีการผลิตภายในวังสวนแก้ว

ถัดจากห้องบรรทมเป็นโถงขนาดใหญ่เป็นที่พักผ่อนพระอิริยาบถและรับแขก ส่วนชั้นล่างจัดแสดงภาพเก่าหายากของเมืองจันทบุรี และโบราณวัตถุที่ขุดพบในเมืองจันทบุรี นอกจากนี้ ยังจัดแสดงสิ่งของเครื่องใช้พื้นบ้านที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น

พิกัดภูมิศาสตร์ N12°39.914 E102°63.024

ศูนย์วัฒนธรรมช่อง

ศูนย์วัฒนธรรมช่อง อยู่ในโรงเรียนคลองพลูวิทยา ตำบลคลองพลู อำเภอเขาคิชฌกูฏ

จังหวัดจันทบุรี เป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่จัดสร้างขึ้นในชุมชนชาวช่อง ซึ่งเป็นกลุ่มคน

ดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในบริเวณภาคตะวันออกของไทย ภายในพิพิธภัณฑ์จัดแสดงเกี่ยวกับวิถีชีวิต ประเพณี และเครื่องใช้ทำมาหากินในอดีต เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้ศึกษาและรู้จักชาวช่องมากยิ่งขึ้น

อยู่ที่ ศูนย์การเรียนรู้พื้นฟูภาษาของหมู่บ้านช่อง

พิกัดภูมิศาสตร์ N12°56.084 E102°03.242

ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี

ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี ตำบลตะปอน อำเภอลอง จังหวัดจันทบุรี มีพื้นที่กว่า ๐.๓๓ ตารางกิโลเมตร (๒๐๖ ไร่) มีหน้าที่ในการค้นคว้าวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาพืชสวนเศรษฐกิจที่สำคัญในภาคตะวันออก ร่วมปฏิบัติงานและประสานความร่วมมือในการค้นคว้าวิจัยกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ภายในประเทศและระหว่างประเทศ ตลอดจนเผยแพร่ผลงานให้แก่เจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตร เกษตรกร และผู้สนใจ นอกจากนี้ ที่นี่ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านการเกษตร ของกรมวิชาการเกษตรที่ได้รับความสนใจอย่างมาก

จุดท่องเที่ยวภายในศูนย์ฯ ได้แก่ อาคารท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยวและมีสินค้าที่ระลึกต่างๆ ให้เลือกซื้อ

สวนพรรณไม้หอมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ พื้นที่ ๔,๐๐๐ ตารางเมตร (๒.๕ ไร่) มีพรรณไม้หอมประมาณ ๑๒๐ ชนิด แบ่งตามยุคสมัย ได้แก่ สมัยก่อนประวัติศาสตร์ สมัยก่อนสุโขทัย สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยรัตนโกสินทร์

เส้นทางเดินเท้าศึกษาธรรมชาติ เลาะเลียบไปตามลำคลองหนองเสม็ด โดยจะไปบรรจบที่อ่างเก็บน้ำหนองเสม็ด จุดชมวิวสามารถมองเห็นเขาสระบาบได้

เรือนเพาะชำกล้วยไม้และรวบรวมพันธุ์เฟิน ทางศูนย์ฯ ได้รวบรวมกล้วยไม้ป่าแถบภาคตะวันออกไว้กว่า ๗๔๐ ตัวอย่าง เช่น เหลืองจันทบูรและหวายแดงจันทบูร และดำเนินการวิจัยร่วมกับอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด นอกจากนี้ ยังมี

เฟินนานาชนิดให้ชมด้วย

แปลงสมุนไพรพื้นเมือง เช่น พริกไทย กระวาน กานพลู และเร่ว เป็นต้น

แปลงเพาะลูกผสม ทางศูนย์ฯ ได้รวบรวมพันธุ์เงาะที่ปลูกในอดีตและพันธุ์ลูกผสมที่มีสีสันแปลกตาหลายพันธุ์

แปลงรวบรวมพันธุ์ทุเรียน ทางศูนย์ฯ ได้รวบรวมพันธุ์ทุเรียนต่างๆ มานานกว่า ๔๐ ปี จนทุกวันนี้มีมากกว่า ๕๐๐ พันธุ์

ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรีเปิดให้เข้าชมในวันและเวลาราชการ ช่วงที่เหมาะสมสำหรับการมาชมและชิมผลไม้ คือ เดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม จะมีวิทยากรนำชมสวนผลไม้และมีจักรยานให้เช่า ตลอดจนมีบ้านพักและพื้นที่กางเต็นท์คอยให้บริการ

พิกัดภูมิศาสตร์ N12°30.441 E102°10.154

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ในอดีต ป่าชายเลนอ่าวคุ้งกระเบนและป่าอ่าวแฉะหนุ ในตำบลคลองขุด ตำบลโขมง ตำบลท่าใหม่ และตำบลตะกาดเจ้า อำเภอท่าใหม่ มีความอุดมสมบูรณ์มาก และได้รับการประกาศให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ อ่าวคุ้งกระเบนและทะเลชายฝั่งใกล้เคียง ยังเป็นแหล่งประมงสำคัญของจังหวัดจันทบุรี ส่วนบนฝั่งเป็นเขตเกษตรกรรมที่มีการทำนา ปลูกพืชไร่-พืชสวนนานาชนิด ป่าชายเลนอ่าวคุ้งกระเบนยังเป็นแหล่งอาหารของสัตว์น้ำ เป็นแนวป้องกันการพังทลายของชายฝั่งอย่างดี อีกทั้งยังมีภูมิประเทศที่งดงามตามธรรมชาติ

อ่าวคุ้งกระเบนเริ่มเสื่อมโทรมลงในทุกด้าน ทำให้แหล่งประมงที่เคยอุดมสมบูรณ์ลดปริมาณลงอย่างมาก การเพาะปลูกได้รับความเสียหายจากการที่น้ำทะเลเอ่อล้นถึงป่าชายเลนในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติถูกบุกรุกทำลายกลายเป็นป่าเสื่อมโทรม

วันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินจังหวัดจันทบุรี ทรงตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้ จึงได้พระราชทานแนวพระราชดำริแก่นายบุญนาท สายสว่าง ผู้ว่าราชการ

จังหวัดในขณะนั้น ให้พิจารณาหาพื้นที่ที่เหมาะสมจัดทำโครงการพัฒนาด้านอาชีพ การประมงและการเกษตรในเขตที่ดินชายฝั่งทะเลของจังหวัด และได้พระราชทานเงินที่ชาวจันทบุรีได้ร่วมทูลเกล้าฯ ถวายโดยเสด็จพระราชกุศลเป็นทุนเริ่มดำเนินการ ต่อมาในวันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสกับนายเล็ก จินดาสงวน และนายสุระ ถนอมสิงห์ ให้พิจารณาหาพื้นที่ป่าสงวนเสื่อมโทรม หรือพื้นที่สาธารณะ เพื่อจัดตั้งเป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนา เช่นเดียวกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจัดตั้งเป็นศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาในเขตที่ดินชายฝั่งทะเล ต่อมาทางจังหวัดและหน่วยงานต่าง ๆ ได้ร่วมกันกำหนดให้พื้นที่ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จัดตั้งเป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

มีการแบ่งพื้นที่เป้าหมายออกเป็น ๒ พื้นที่ คือ พื้นที่ศูนย์กลาง ได้แก่ บริเวณอ่าวคุ้งกระเบน ครอบคลุมบริเวณชายฝั่งโดยรอบ และพื้นที่ในอ่าว รวมทั้งสิ้น ๖.๔ ตารางกิโลเมตร (๔,๐๐๐ ไร่) ส่วนพื้นที่รอบนอก ได้แก่ เขตตำบลคลองขุด ตำบลสนามไชย และพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งเป็นทั้งเขตเกษตรกรรม

และเขตหมู่บ้านประมงที่เรียงรายตลอดแนวชายฝั่งทะเล มีพื้นที่ ๖๗.๒ ตารางกิโลเมตร (๔๒,๐๐๐ ไร่)

แนวทางพัฒนาประกอบไปด้วย การพัฒนาด้านการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง การพัฒนาด้านการเกษตร การอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งบริเวณอ่าวคุ้งกระเบน โดยเฉพาะป่าชายเลน ซึ่งทางศูนย์ฯ ได้จัดทำสะพานเดินศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนอ่าวคุ้งกระเบน เพื่อให้ผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษา ระบบนิเวศป่าชายเลนได้สะดวกขึ้น นอกจากนี้ยังมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีและพัฒนาอาชีพให้ชาวบ้านบริเวณอ่าวคุ้งกระเบนและพื้นที่ใกล้เคียงมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

สะพานเดินศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนอ่าวคุ้งกระเบนของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้รับรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ ๓ ประจำปี ๒๕๔๓ รางวัลยอดเยี่ยมประเภทโครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว

ผลงานการท่องเที่ยวเชิงพัฒนาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้รับรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ ๔ ประจำปี ๒๕๔๕ รางวัลดีเด่น ประเภทองค์กรส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 34.127 E101° 53.595

ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื่อจันทบูร หมู่บ้านเสม็ดงาม

ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื่อจันทบูร หมู่บ้านเสม็ดงาม ตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี เป็นแหล่งรวมและจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากกก เนื่องจากต้นกกเป็นพืชที่ขึ้นในที่ชื้นและตามธรรมชาติ แต่ที่บ้านเสม็ดงามนั้นจะเลือกปลูกกกพันธุ์ต้นกลม เพราะเป็นกกที่เจริญ

เติบโตได้ในน้ำกร่อย มีความโดดเด่นจากกกพื้นที่อื่นคือ เส้นกกเหนียวนุ่ม ทนทาน มีเส้นเล็กละเอียด มันวาว ถือเป็นคุณสมบัติพิเศษของเสื่อจันทบูร

บ้านเสม็ดงามยังปลูกปอไว้ใช้เป็นส่วนประกอบในการทอร่วมกับกกอีกด้วย ซึ่งนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์หลายประเภท เช่น

เสื่อและเสื่อปูรองน้ำหลายขนาด ที่รองงานที่รองแก้ว กระเป๋ หมอนอิง ตุ๊กตาใส่ของ จดหมาย รองเท้า กล่องใส่ดินสอ และกล่องใส่กระดาษทิชชู เป็นต้น

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 32.754 E102° 05.829

สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบ พระชนมพรรษา

สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบพระชนมพรรษา ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี อยู่บริเวณแหลมเสด็จ ดำเนินงานโดยศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ภายในจัดแสดงพันธุ์สัตว์ทะเลที่อาศัยอยู่ในอ่าวคุ้งกระเบนและหาดเจ้าหลาว รวมไปถึงสัตว์ทะเลอีกหลากหลายที่น่าสนใจ โดยมีจุดเด่นอยู่ที่อุโมงค์แสดงสัตว์น้ำขนาดใหญ่

อยู่ที่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 34.216 E101° 53.407

สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ ๒ (ท่าสอน จันทบุรี)

สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ ๒ ตำบลบ่อ อำเภอลอง จังหวัดจันทบุรี หรือที่รู้จักกันในชื่อ ป่าชายเลนท่าป่าสอน มีพื้นที่ ๑๙๒ ตารางกิโลเมตร (๑๒๐,๐๐๐ ไร่) เป็นป่าชายเลนขนาดใหญ่ที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งของจันทบุรี ประกอบด้วย พรรณไม้ สัตว์น้ำ สัตว์บก รวมไปถึงนกนานาชนิด ในช่วงกลางวันถนนลาดยางในสถานี ระยะทางประมาณ ๒.๕ กิโลเมตร จะเปิดให้นักท่องเที่ยวขับรถเข้าไปเที่ยวชมป่าชายเลนได้ทางสถานี

มีจักรยานคอยบริการ มีป้ายสื่อความหมายขนาดใหญ่ติดไว้ข้างถนน เพื่อให้นักท่องเที่ยวศึกษาหาความรู้ และระหว่างเส้นทางยังมีอุทยานนกน้ำให้ได้แวะชม ถนนจะสิ้นสุดลงที่ทำเทียบเรือ ปลายสะพานเป็นจุดชมทิวทัศน์อ่าวไทยได้กว้างไกล หากเป็นช่วงเย็นตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายนถึง ๓๑ พฤษภาคม ของทุกปี สามารถล่องเรือไปชมฝูงเหยี่ยวแดงนับร้อยตัว

จุดเด่นของสถานีฯ คือ การเดินชมหึ่งห้อยบนถนนสายหึ่งห้อยได้ ช่วงหัวค่ำทางสถานีฯ จะเปิดถนนลาดยางระยะทาง ๒.๕ กิโลเมตรให้เป็นถนนคนเดินชมหึ่งห้อย โดยเสียค่าบริการผ่านเข้าชมคนละ ๒๐ บาท และจะมีเจ้าหน้าที่จักรยานคอยดูแลอยู่บนเส้นทาง

ภายในบริเวณสถานีฯ มีร้านอาหารและเต็นท์ให้บริการ

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 22.093 E102° 20.288

สถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าเขาซอยดาว

สถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าเขาซอยดาว ตำบลทับไทร อำเภโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี สถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าเขาซอยดาว สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช เป็นสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์ป่าหายากและใกล้สูญพันธุ์ เช่น นกแว่น นกหว้า นกยูง และไก่ฟ้าหลังขาวจันทบุรี ฯลฯ เป็นพื้นที่เหมาะสมสำหรับการเพาะและขยายพันธุ์เปิดก่า นอกจากนี้ ยังมีหมีควาย ลิง และกวางที่เลี้ยงแบบธรรมชาติ ตลอดจนมีโครงการพ่อแม่อุปถัมภ์สัตว์ป่า เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สัตว์ป่าของประเทศไทย

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 55.201 E102° 14.343

สถูปทรงปิรามิดพระนางเรือล่ม (อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลึง)

สถูปทรงปิรามิดพระนางเรือล่ม อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกพลึง ตำบลพลึง อำเภอลพบุรี จังหวัดจันทบุรี ตั้งอยู่บริเวณน้ำตกพลึง ซึ่งเป็นสถานที่ที่สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ พระบรมราชเทวี เคยตามเสด็จประพาสพร้อมกับพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๗ อีกทั้งน้ำตกแห่งนี้ยังเป็นที่ทรงโปรดของทั้งสองพระองค์

ดังนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ จึงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างสถูปขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งความรักตัวสถูปทำด้วยหินแกรนิตเป็นรูปทรงปิรามิดอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระองค์ที่ว่า “ทำเป็นรูปอื่นอาจไม่คงทนถาวร เพราะตั้งอยู่กลางป่าเขาลำเนาไพร อันไม่มีผู้ดูแล ฉะนั้นเมื่อปิรามิดของอียิปต์ยืนยงคงทนอยู่ได้ฉันใด ปิรามิดน้อยนี้ก็จะยืนยงคงทนอยู่

เช่นกัน ณ ท่ามกลางป่าเขาและเสียงไหลรินของธารพลึง” ภายในปิรามิดบรรจุพระอังคารของสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ ส่วนหนึ่งเอาไว้ด้วย

คูที่ อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลึง/ อลงกรณ์เจดีย์

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 31.404 E102° 10.448

สวนป่าแกลบ

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 39.000 E101° 59.481

สวนป่าแกลบ ตำบลเขาบายศรี อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดจันทบุรี เปิดให้เข้าชมโดยเน้นคณะทัวร์เป็นหลัก ช่วงฤดูผลไม้มีการจัดบุฟเฟต์ในสวน ไม้ผลหลักๆ ได้แก่ ทุเรียนและมังคุด ส่วนไม้ผลอื่นมีอยู่บ้าง แต่ไม่มากนัก อาทิ เงาะ แก้วมังกร และลองกอง จุดเด่นของสวนแห่งนี้คือสามารถชมกระบวนการแปรรูปทุเรียนและมังคุดภายในสวนได้ เช่น การทอดทุเรียนและการกวนมังคุด เป็นต้น สวนป่าแกลบเปิดให้เข้าชมในเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายนของทุกปี

สวนมังคุด ๑๐๐ ปี

สวนมังคุด ๑๐๐ ปี ตำบลคลองนารายณ์ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี เป็นสวนของนายวิรัตน์ สังข์นาค ชาวจันทบุรี เป็นเกษตรกรรุ่นแรกที่ประกอบอาชีพทำสวนผลไม้ พืชที่ปลูกกันมาก ได้แก่ มังคุด ด้วยมีภูมิประเทศอยู่บริเวณเชิงเขา สามารถปลูกแซมกับไม้อื่นได้ มังคุดจึงมีความเหมาะสมที่สุด ปัจจุบันต้นมังคุดสมัยบุกเบิกในถิ่นนี้ยังหลงเหลือให้พบเห็น หลายต้นอายุกว่า ๑๐๐ ปี ความสูงตั้งแต่ ๑๐ เมตรขึ้นไป ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาสวนและคุณภาพของ

ผลผลิต จนทำให้มังคุดได้รับการคัดเลือกเป็นราชินีแห่งผลไม้ เกษตรกรจึงรวมตัวกันตั้งกลุ่มมังคุด ๑๐๐ ปีขึ้น เพื่อประชาสัมพันธ์สวนมังคุด ๑๐๐ ปี ทั้งนี้ก็เพราะว่า มังคุดต้นที่มีอายุมากๆ จะมีผลผลิตคุณภาพดี เป็นที่ต้องการของตลาดด้วยคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เปลือกบาง รสหวาน เนื้อไม้เป็นเนื้อแก้ว เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ขั้นตอนการเก็บเกี่ยวจำเป็นต้องพิถีพิถัน โดยต้องขึ้นไปบนต้น ใช้ตะกร้อเก็บมังคุดเพื่อไม่ให้มังคุดช้ำ และต้องเก็บครั้งละลูก

สวนรุกขชาติชายหาดแหลมเสด็จ

สวนรุกขชาติชายหาดแหลมเสด็จ ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ในส่วนของงานป่าไม้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีการปรับปรุงพื้นที่ราชพัสดุ เดิมเป็นที่รกร้างให้เป็นสวนรุกขชาติที่ร่มรื่น ด้วยทิวสน

และพืชชายหาดนานาชนิด โดยมีเดินท์ให้บริการสำหรับผู้สนใจพักผ่อน พร้อมทั้งร้านค้าและห้องน้ำ นับเป็นจุดชมทิวทัศน์ชายหาดแหลมเสด็จที่สวยงามแห่งหนึ่ง และยังสามารถเดินไปเที่ยวชมสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบพระชนมพรรษา

และศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริได้โดยสะดวก

อยู่ที่ สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบพระชนมพรรษา/ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 34.183 E101° 53.461

สวนสละวันชัย-สุมาลี ศรีจันทร์

สวนสละวันชัย-สุมาลี ศรีจันทร์ ตำบลบ่อพุ อำเภอลำใหม่ จังหวัดจันทบุรี สุมาลี เป็นชื่อของสละที่คิดค้นสายพันธุ์ขึ้นโดย นายวันชัยและนางสุมาลี ศรีจันทร์ สละสุมาลี มีลักษณะเด่นอยู่ที่เนื้อสละมีสีขาววาวน่ากิน กลิ่นหอม และรสชาติหวานอร่อย สวนสละวันชัย-สุมาลี ศรีจันทร์ มีพื้นที่ ๘๐,๐๐๐ ตารางเมตร (๕๐ ไร่) ปลูกสละพันธุ์สุมาลี เพียงอย่างเดียว โดยสละจะให้ผลผลิตตลอดปี สวนแห่งนี้จึงเปิดให้เข้าชมได้ตลอดปีโดยไม่เสียค่าเข้าชม เจ้าของสวนจะเป็นผู้นำชมด้วยตนเอง

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 36.078 E102° 02.021

สวนสาธารณะสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

หรือสวนสาธารณะทุ่งนาเขย

สวนสาธารณะสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ตำบลวัดใหม่ อำเภอมะนัง จังหวัดจันทบุรี เดิมรู้จักกันในชื่อทุ่งนาเขย เป็นสวนสาธารณะกลางเมือง เพื่อพักผ่อนหย่อนใจและเป็นที่พักผ่อนของประชาชนทั่วไป ภายในพื้นที่ราว ๐.๓๔ ตารางกิโลเมตร (๒๑๐ ไร่) ของสวนสาธารณะแห่งนี้ มีไม้ดอกไม้ประดับร่มรื่น มีการขุดบึงล้อมรอบเพื่อใช้เป็นที่พักพิงพันธุ์ปลาของ

ประมงจังหวัด จึงมีกิจกรรมให้อาหารปลาด้วย เมื่อข้ามสะพานไปยังเกาะกลางบึงจะเป็นที่ตั้งของพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ในพระอิริยาบถทรงม้า รอบล้อมด้วยทหารคู่พระราชหฤทัย

ทั้ง ๔ นาย ได้แก่ พระเชียงเงิน หลวงพิชัยอาสา หลวงพรหมเสนา และหลวงราชเสน่หา ในอดีตภาพพระบรมราชานุสาวรีย์นี้เคยตีพิมพ์อยู่ในธนบัตรใบละ ๒๐ บาท

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 60.263 E102° 10.558

สวนสาวสุดใจ

สวนสาวสุดใจ ตำบลพลับ อำเภอลำปาง จังหวัดจันทบุรี เป็นหนึ่งในสวนเครือข่ายของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลพลับ (บ้านแถวคลอง) มีพื้นที่ราว ๑๑,๒๐๐ ตารางเมตร (๗ ไร่) ปลูกไม้ผล ได้แก่ทุเรียน เงาะ มังคุด ลองกอง และโกโก้ จุดเด่นของสวนแห่งนี้คือความร่มรื่น โดยมีเรือนอกประสงค์สำหรับรับรองนักท่องเที่ยว

ตั้งอยู่ภายใต้ร่มเงาของต้นเงาะ มีโฮมสเตย์พร้อมบริการทำอาหารพื้นถิ่นให้ลิ้มลอง ช่วงที่เปิดให้เข้าชมสวน คือ ตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนจนถึงปลายเดือนมิถุนายน

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 31.065 E102° 09.190

โกโก้

ชื่อสามัญ : Cocoa

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Theobroma Cacao*

Theobroma cacao คือ ชื่อทางวิทยาศาสตร์ของต้นโกโก้ที่นักพฤกษศาสตร์ชาวสวีเดนเป็นผู้ตั้ง โดยมีรากศัพท์มาจากภาษากรีก หมายถึง อาหารของพระเจ้า ถิ่นกำเนิดของต้นโกโก้บางทีก็ว่าอยู่ที่ต้นน้ำเมซอนทางตอนเหนือของประเทศบราซิล ขณะที่บางกลุ่มเชื่อว่าอยู่ที่หุบเขาโอริโนโค ประเทศเวเนซุเอลา ใน ๑ ปี ต้นโกโก้สามารถมีดอกได้มากถึง ๖,๐๐๐ ดอก แต่จะมีผลโกโก้เพียง ๒๐ ผลเท่านั้น โดยภายในผลจะมีเมล็ดโกโก้อยู่ข้างใน และเมล็ดโกโก้เหล่านี้จะถูกลำเลียงมาเป็นช็อกโกแลตแสนอร่อย

สะพานเฉลิมพระเกียรติ (สะพานปากน้ำแหลมหนู)

สะพานเฉลิมพระเกียรติ (สะพานปากน้ำแหลมหนู) ตำบลตะกาดเจ้า อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี บริเวณชายหาดปากน้ำแหลมหนู สะพานเฉลิมพระเกียรติช่วยย่นระยะทางระหว่างตำบลตะกาดเจ้ากับตำบลคลองขุดก่อสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๙ ใช้งบประมาณ

๗๓ ล้านบาท เป็นสะพานคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาดกว้าง ๗ เมตร ยาว ๖๔๕ เมตร พร้อมทางเดินข้างละ ๑.๕๐ เมตร ในแต่ละวันมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมวิวย โดยเฉพาะยามเย็น มองเห็นดวงอาทิตย์ลับเหลี่ยมเขา และวิถีชีวิตชาวประมงที่ทยอยแล่นเรือออกทะเล บนสะพานจึงคึกคักไปด้วยผู้คนที่มาจอยชมวิวย บริเวณก่อนขึ้นสะพานเป็นจุดชมวิวกปากน้ำแหลมหนู เป็นหนึ่งในสิบจุดพักรถของถนนเฉลิมบูรพาชลทิศ ที่มีห้องน้ำ ร้านค้าชุมชน สวนหย่อม และศาลาเปิดโล่งสำหรับพักผ่อนชมวิวยทะเล

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 32.338 E101° 56.931

สะพานสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

สะพานสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ตำบลปากน้ำแหลมสิงห์ อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี เดิมเรียกกันว่าสะพานแหลมสิงห์ เป็นสะพานคอนกรีตยาว ๑,๐๖๐ เมตร ผ่านปากแม่น้ำจันทบุรีระหว่างฝั่งตำบลบางกะไชยกับตำบลปากน้ำแหลมสิงห์ ทำให้เกิด

เส้นทางท่องเที่ยวเลียบริมทะเลเส้นทางใหม่ขึ้น เนื่องจากการย่นระยะเวลาการเดินทาง ระหว่างอำเภอแหลมสิงห์กับอำเภอท่าใหม่ หรือจากอำเภอแหลมสิงห์ถึงหาดเจ้าหลาว บริเวณกลางสะพานทำช่องเว้าสำหรับจอดรถ เป็นแนวยาว จะมองเห็นทิวทัศน์ท้องทะเล

กว้างไกลทั้งสองฟากฝั่งและด้านทิศตะวันออก รวมทั้งวิถีชีวิตการเลี้ยงปลาในกระชังของชาวบ้าน โดยเฉพาะตอนเย็น เป็นช่วงที่บรรยากาศโดยรอบงดงามมาก

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 29.023 E102° 03.324

หมู่บ้านช่อง

หมู่บ้านช่อง ตำบลคลองพลู อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี เป็นบ้านที่สร้างขึ้นบนพื้นที่กลางแจ้ง เพื่อจำลองแบบบ้านของชาวช่องสมัยก่อน ลักษณะเป็นเรือนเครื่องผูกชั้นเดียว ใต้ถุนสูง ใช้ใบระกำหรือดัดพญาคา มุงหลังคา วัสดุทั้งหมดล้วนหาได้ในพื้นที่

บ้านแต่ละหลังมีขนาดเท่าของจริง สามารถอยู่อาศัยได้จริง ปัจจุบัน บ้านคนช่องส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในตำบลนี้และตำบลใกล้เคียงยังเป็นบ้านไม้เป็นจำนวนมาก หรือบางหลังมีลักษณะครึ่งปูนครึ่งไม้ เพื่อเสริมความแข็งแรงให้กับบ้านเรือน

ดูที่

ศูนย์การเรียนรู้พื้นฟูภาษาและวัฒนธรรม
ช่อง/ ศูนย์วัฒนธรรมช่อง

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 55.523 E102° 03.181

หมู่บ้านทอเสื่อบางสระแก้ว

หมู่บ้านทอเสื่อบางสระแก้ว ตำบลบางสระแก้ว อำเภอลำหมั่ง จังหวัดจันทบุรี อยู่บริเวณที่ลุ่มใกล้ปากแม่น้ำจันทบุรี เป็นแหล่งต้นกกแหล่งใหญ่ ซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญในการทอเสื่อ ชาวบ้านละแวกนี้มีรายได้เสริมจากการทอเสื่อเมื่อว่างจากการทำสวน

เริ่มแรกชาวญวนที่อาศัยอยู่แถบวัดคาทอลิก มาพบเห็นต้นกกในแถบบ้านบางสระแก้ว จึงขอตัดเพื่อเอาไปทอเสื่อ การทอเสื่อด้วยมือ โดยใช้กี่กระตุก เมื่อได้เป็นผืนเสื่อก็นำมาฝากให้เจ้าของแปลงต้นกก แล้วเปลี่ยนมา

เป็นการทอเสื่อเพื่อขาย ขณะเดียวกัน ชาวบ้านก็เริ่มเรียนรู้วิธีการทอเสื่อจากคนญวน และถ่ายทอดสืบต่อกันมาจนถึงทุกวันนี้

นักท่องเที่ยวสามารถชมขั้นตอนการทำ

เสื่อกกจันทบุรี นับตั้งแต่การตากและการย้อมสี โดยเฉพาะช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 30.562 E102° 06.257

หาดคังวิมาน

หาดคังวิมาน ตำบลสนามไชย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี เป็นชายหาดที่สวยงาม ทรายเป็นสีทองสลับด้วยโขดหินดูแปลกตา ลักษณะชายหาดค่อนข้างชัน และหากมีคลื่นลมแรงไม่ควรลงเล่นน้ำ มีร้านอาหารและที่พักให้บริการพอสมควร บรรยากาศจึงเงียบสงบ เหมาะสำหรับพักผ่อนตากอากาศ และเป็นจุดชมดวงอาทิตย์ตกที่สวยงาม จากหาดคังวิมานมีถนนทอดยาวคดเคี้ยวไปยังจุดชมวิวเนินนางพญา นับเป็นถนนเลียบชายฝั่งทะเลที่สวยงามที่สุดในภาคตะวันออก

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 36.199 E101° 52.623

หาดเจ้าหลาว

หาดเจ้าหลาว ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สำคัญแห่งหนึ่งบนถนนเฉลิมบูรพาชลทิต ซึ่งเป็นถนนเพื่อการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลระดับสากลอย่างยั่งยืน (Scenic Route) เส้นแรกของประเทศไทย ที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ระยะทาง ๑๑๑ กิโลเมตร โดยเริ่มจากแยกทางหลวงหมายเลข ๓๑๖๑ (สุขุมวิท-อ่าวไข่) บริเวณอนุสาวรีย์สุนทรภู่ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ไปสิ้นสุดที่ทางหลวงหมายเลข ๓๑๔๙ ตำบลพลับ อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

หาดเจ้าหลาวเรียงรายไปด้วยร้านอาหารและที่พัก เป็นชายหาดที่มีชื่อเสียงมาช้านาน หาดทรายมีสีนวลขาวเนียนต่อเนื่องไปจนถึงหาดแหลมเสด็จ มีต้นมะพร้าวขึ้นเป็นระยะ เหมาะสำหรับการพักผ่อน ยามน้ำลด

จะเห็นลอนทรายกว้างใหญ่สวยงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงเวลาเย็น นอกจากนี้ ยังมีเลนจักรยานให้ขี่ท่องเที่ยวเชื่อมต่อไปจนถึงแหลมสิงห์

ดูที่ แหลมเสด็จ
พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 34.177 E101° 53.405

หาดแหลมสิงห์

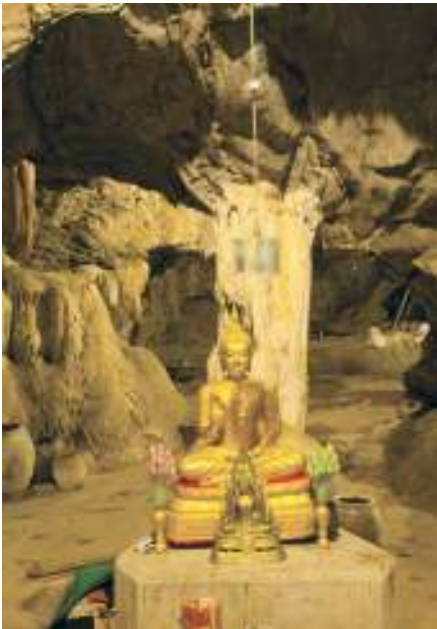
หาดแหลมสิงห์ ตำบลปากน้ำแหลมสิงห์ อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี สถานที่ท่องเที่ยวชายทะเลดั้งเดิมของเมืองจันทบุรี เป็นชายหาดปากอ่าวที่แม่น้ำจันทบุรีไหลมาออกอ่าวไทย มีร่มเงาของทิวสนทอดยาวไปตามแนวชายหาด ทั้งยังมีที่นั่งพักผ่อนและร้านอาหารเรียงราย ใกล้เคียงกับเกาะจุฬาและเขาแหลมสิงห์อยู่เบื้องหน้า

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 28.478 E102° 03.579

แหล่งโบราณคดีเขาแก้ว

แหล่งโบราณคดีเขาแก้ว ตำบลหนองตาคง อำเภอน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี อยู่ระหว่างเขาโกนและเขาตาชะเมาซึ่งเป็นภูเขาหินปูน ยอดสูงสุดของเขาแก้วสูง ๒๕๘ เมตรจากระดับทะเลปานกลาง แหล่งโบราณคดี

จากการสำรวจและศึกษาโบราณวัตถุจากแหล่งโบราณคดีเขาแก้วของนักโบราณคดี ทำให้ทราบว่า ถ้าเขาแก้ว อาจเป็นที่อยู่อาศัย (Habitation Sites) หรือประกอบกิจกรรมของคนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ เมื่อประมาณ ๑๐,๐๐๐-๖,๐๐๐ ปีมาแล้ว และอาจจะมีพัฒนาการต่อเนื่องหรือทิ้งร้างไปแล้วกลับมาใช้ใหม่อีกในเวลาที่ทำเครื่องมือหินขัดขึ้นใช้ เมื่อประมาณ ๔,๐๐๐-๒,๐๐๐ ปีมาแล้ว

เขาแก้วสำรวจพบครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘ นักโบราณคดีได้เก็บตัวอย่างเครื่องมือหินกะเทาะมาวิเคราะห์ และได้มีการสำรวจถ้ำทั้ง ๑๖ ถ้ำ แต่ได้เน้นการสำรวจเฉพาะถ้ำขนาดใหญ่อย่างละเอียด ๓ ถ้ำ ผลการสำรวจมีดังนี้

ถ้ำหมายเลข ๑ พบหลักฐานเป็นเครื่องมือหินกะเทาะรูปไข่ เครื่องมือหินกะเทาะรูปเกือบกลม เครื่องมือรูปหยดน้ำ สะเก็ดหินมีทั้งกะเทาะหน้าเดียวและกะเทาะสองหน้า ทำจากหินไรโอไลต์ แอนดิไซต์ และทฟไฟ ลักษณะหินกรวดมน พบอยู่ทั่วไปบริเวณพื้นที่ใกล้ๆ กับถ้ำ และพบเศษภาชนะดินเผาผิวเรียบและลายขีดขูด รวมทั้งพบกระดูก

สัตว์ เขาสัตว์พวกเก้ง กวาง และชิ้นส่วนกระดูกมนุษย์หลายชิ้น

ถ้ำหมายเลข ๒ บริเวณพื้นถ้ำยังไม่ถูกรบกวน หลัฐานผิวหน้าดินจึงพบไม่มาก พบเพียงเครื่องมือสะเก็ดหิน โกลนเครื่องมือหินขัด เศษภาชนะดินเผา

ถ้ำหมายเลข ๓ บริเวณถ้ำยังไม่ถูกรบกวน เช่นเดียวกับถ้ำหมายเลข ๒ พบเศษชิ้นส่วนเครื่องมือหินกะเทาะก้อนหินที่ชำรุดหักกลาง มีร่องรอยการใช้งานที่ส่วนปลาย เศษภาชนะดินเผาลายขีดขูด และลายกดประทับ

พิกัดภูมิศาสตร์ N13°06.260 E102°23.572

แหล่งโบราณคดีบ้านขุนช่อง

แหล่งโบราณคดีบ้านขุนช่อง ตำบลขุนช่อง อำเภอกงหรา จังหวัดจันทบุรี มีแหล่งโบราณคดีที่สำคัญ ๒ แห่งจาก ๒ หมู่บ้าน ได้แก่

แหล่งโบราณคดีบ้านขุนช่อง หมู่ ๑๑ เป็นแหล่งโบราณคดีที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบระหว่างภูเขา ในพื้นที่พบโบราณวัตถุประเภทภาชนะดินเผา มีทั้งแบบลายเชือกทาบและผิวเรียบ เศษกระดูกที่กระจัดกระจายอยู่ทั่วไป โบราณวัตถุที่เคยมีชาวบ้านพบและนำไปเก็บไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอกงหราแม่ว โบราณวัตถุจาก

บ้านขุนช่องมีเครื่องสังคโลก ใบดาบเหล็ก และเตาปูนสำริด ซึ่งส่วนใหญ่ชำรุด

แหล่งโบราณคดีบ้านขุนช่อง หมู่ ๑๖ เป็นเนินดินพบโบราณวัตถุหลายชนิดสมัยอยุธยา คือ โครงกระดูกมนุษย์ ภาชนะดินเผาชนิดต่างๆ ได้แก่ ภาชนะดินเผาเนื้อแกร่งและเนื้อไม่แกร่งจากแหล่งผลิตทั้งในประเทศ (เตาเผาโบราณที่ลำพูนและศรีสขันธ์ สุโขทัย) เครื่องถ้วยจีนของราชวงศ์หยวน เครื่องเคลือบสีชาแบบเวียดนาม ภาชนะสำริด หอก ดาบ และเครื่องมือเหล็กประเภทส่ว ขวาน จาก

ปัจจุบัน แหล่งโบราณคดีบ้านขุนช่อง ยังไม่มีการพบโบราณสถาน และยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนเช่นเดียวกับแหล่งโบราณคดีอื่นๆ นักท่องเที่ยวผู้สนใจท่องเที่ยวในพื้นที่ แหล่งโบราณคดีสามารถเข้าไปศึกษาโบราณวัตถุจากแหล่งโบราณคดีบ้านขุนช่องได้ ณ ที่ว่าการอำเภอกงหราแม่ว

หลักฐานที่พบสันนิษฐานว่าเป็นสถานที่ฝังศพ มีอายุอยู่ราวปลายอยุธยา (พุทธศตวรรษที่ ๒๑-๒๒)

แหล่งโบราณคดีบ้านคลองบอน

แหล่งโบราณคดีบ้านคลองบอน (ไธเนย์เคน สารเลา) ตำบลหนองตาตอง อำเภอกงหรา จังหวัดจันทบุรี เป็นแหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ยุคหินใหม่ตอนปลาย ที่ตั้งของแหล่งอยู่ในไธเนย์เคน สารเลา ลักษณะของแหล่งโบราณคดีเป็นที่ราบเชิงเขา พื้นผิวดินเป็นลูกคลื่นลอนลาด มีภูเขาล้อม

ทั้งสี่ด้าน กล่าวได้ว่าบริเวณแหล่งโบราณคดีแห่งนี้มีชั้นวัฒนธรรมสมัยเดียว คือ เป็นที่อยู่อาศัยและเป็นที่ฝังศพของคนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในยุคหินใหม่ตอนปลาย มีอายุประมาณ ๔,๐๐๐-๒,๐๐๐ ปีมาแล้ว

พิกัดภูมิศาสตร์ N13° 05.071 E102° 23.000

แหลมเสด็จ-อ่าวคู้กระเบน

แหลมเสด็จ-อ่าวคู้กระเบน ตำบลคลองขุด อำเภอกงหรา จังหวัดจันทบุรี บริเวณ

ที่เรียกว่า แหลมเสด็จ มีลักษณะเป็นพื้นดินยื่นออกไปในทะเล แบ่งทะเลออกเป็น ๒ ด้าน ด้านซ้าย คือ หาดแหลมเสด็จ เป็นชายหาดยาวเหยียด เงียบสงบ และร่มรื่น อีกทั้งยังเป็นที่ตั้งของสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบพระชนมพรรษา ส่วนด้านขวาเรียกว่า อ่าวคู้กระเบน เป็นที่ตั้งของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคู้กระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ชาวบ้านจะเรียกหาดทางด้านซ้ายของแหลมเสด็จว่า ทะเลนอก เพราะถัดจากหาดทรายออกไปเป็นทะเลเว้ากว้างของอ่าวไทย ส่วนอ่าวคู้กระเบนเรียกว่า ทะเลนใน นับเป็นพื้นที่ที่อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคู้กระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ/ สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบพระชนมพรรษา

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 34.216 E101° 53.407

อลงกรณ์เจดีย์

อลงกรณ์เจดีย์ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ
น้ำตกพลิว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ ๕ โปรดเกล้าฯ ให้พระยาจันทบุรี

สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ระลึกถึงเมื่อครั้งเสด็จประพาส
น้ำตกพลิวพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้า
สุนันทากุมารีรัตน์ พระบรมราชเทวีอัครมเหสี
ที่ทรงชื่นชมและดื่มด่ำในความงามของน้ำตก

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ ๕ เสด็จประพาสน้ำตกพลิว ใน
เขตทิวเขาสระบาปถึง ๔ ครั้ง ระหว่าง พ.ศ.
๒๔๑๗-๒๔๒๔

พระองค์ทรงโปรดน้ำตกพลิวเป็นอย่างยิ่ง
ทรงโปรดมากถึงกับมีพระราชดำรัสว่า "เราได้
เห็นน้ำตกอย่างนี้มาสองสามแห่ง คือที่ป็นัง
เกาะช้างและสัพยา เห็นไม่มีที่ไหนจะงามกว่า
ที่นี่เลย ถ้าจะให้เรานั่งดูอยู่ยงค่าก็แทบจะได้
ด้วยเย็นสบายจริง"

พลิวยังนัก ตัวเจดีย์สร้างด้วยศิลาแลง
ลักษณะเป็นเจดีย์ทรงกลมแบบลังกาและ
พระราชทานนามเจดีย์นี้ว่า *อลงกรณ์เจดีย์*

อยู่ที่ อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิว
พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 31.404 E102° 10.448

อ่าวกระทิง

อ่าวกระทิง อยู่ในเขตวนอุทยานเขาแหลม-
สิงห์ ตำบลบางกะไชย อำเภอแหลมสิงห์
จังหวัดจันทบุรี จากที่ทำการวนอุทยานฯ มี

ทางเดินทอดลงสู่อ่าวกระทิง ลักษณะเป็นอ่าว
โค้งรูปพระจันทร์ครึ่งซีก โอบล้อมด้วยต้น
มะพร้าวและป่าไม้เชิงเขาแหลมสิงห์ทางด้าน

ทิศใต้ มีชายหาดกว้างขวาง หทรายมีสีน้ำตาล
ทรายแดง ลักษณะชายหาดเหมาะสำหรับ
ลงเล่นน้ำ บริเวณหน้าหาดมีหินก้อนใหญ่โผล่
พ้นน้ำมองคล้ายสิงห์หมอบหันหน้าออกสู่
ทะเล อันเป็นที่มาของชื่อ แหลมสิงห์ อ่าว
กระทิงยังเป็นจุดชมดวงอาทิตย์ตกที่สวยงาม
อีกด้วย

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 28.258 E102° 03.114

อ่าวยาง อยู่ในเขตวนอุทยานเขาแหลม-
สิงห์ ตำบลบางกะไชย อำเภอลำสมิหลา
จังหวัดจันทบุรี ใกล้กับอ่าวกระทิง ลักษณะ
เป็นอ่าวขนาดเล็ก จากการที่มีต้นยางขึ้นอยู่
บริเวณหาด จึงได้ชื่อว่า อ่าวยาง เป็นอ่าวที่มี
หาดทรายสีแดงสลับโขดหินสีเทาที่โผล่พ้น
พื้นทรายอยู่ทั่วไป จากหน้าหาดมองเห็นเกาะ
นมสาวอยู่ไม่ไกล อ่าวยางมีบรรยากาศแบบ
ชายหาดท้องถิ่น ร่มรื่นและเรียงรายไปด้วย
ร้านอาหาร ส่วนที่พักพอมียูบ่าง

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 28.390 E102° 02.385

อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ

อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ ตำบลพลวง อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ในตำนาน พระพุทธศาสนาได้กล่าวไว้ว่า เขาคิชฌกูฏอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของกรุงราชคฤห์ แปลว่า ภูเขาแรงกระพือปีก มีคันทกฐิอยู่บนยอดเขา และเคยเป็นสถานที่ประทับของ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยเหตุนี้ ลักษณะทางธรณีวิทยานยอดเขาคิชฌกูฏจึง ถูกนำมาผูกกับตำนานทางพระพุทธศาสนา เช่น รอยพระพุทธบาทบนศิลาแผ่นใหญ่ขนาด กว้าง ๑ เมตร ยาว ๒ เมตร ที่เรียกกันว่า รอยพระพุทธบาทพลวง นับเป็นรอยพระพุทธบาทที่อยู่สูงที่สุดของประเทศ อยู่บนยอดเขาคิชฌกูฏที่มีความสูง ๑,๐๘๕ เมตรจากระดับทะเลปานกลาง บริเวณริมหน้าผาใกล้ๆ กัน ยังมีหินกลมขนาดใหญ่มากตั้งอยู่อย่างโดดเด่น เรียกว่า หินลูกพระบาท ขณะเดียวกัน ที่นี่ยังเป็นจุดชมทิวทัศน์ที่สวยงามและอากาศดี

สามารถมองเห็นทิวเขาสระบาป เขาสุกิม เกาะนมสาว และตัวเมืองจันทบุรีได้

รอยพระพุทธบาทพลวงถูกค้นพบเมื่อปี ๒๓๙๗ ต่อมาถึง พ.ศ. ๒๔๑๕ หลวงพ่อเขียน เจ้าอาวาสวัดกระติง (ปัจจุบันมรณภาพแล้ว) ได้บุกเบิกทางขึ้นไปนมัสการรอยพระพุทธบาทพลวงและริเริ่มจัดเป็นงาน ประเพณีสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน ในช่วงเทศกาลตรุษจีนถึงวันมาฆบูชา (ประมาณ เดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม) จะมีการจัดงานนมัสการรอยพระพุทธบาทพลวง ได้รับความนิยมจากประชาชนทั่วประเทศ ที่เดินขึ้นไปนมัสการรอยพระพุทธบาทพลวง กันทั้งวันทั้งคืน พร้อมกับการโปรยดอกดาวเรืองตลอดทางเดินขึ้นเขา ด้วยเชื่อว่า จะมีชีวิตรุ่งเรือง

ในอดีตการขึ้นไปนมัสการรอยพระพุทธบาทพลวงจะต้องเดินขึ้นเป็นระยะทาง ๑๔ กิโลเมตร

แต่ปัจจุบันมีการตัดถนนและสามารถใช้บริการรถรับจ้างขึ้นเขาได้อย่างสะดวก จากนั้นลงรถแล้วเดินต่ออีกประมาณ ๑ กิโลเมตร จะถึงรอยพระพุทธบาทและหินลูกพระบาท หรือเลือกเดินไปบริเวณที่เรียกว่า ผาแดง ซึ่งต้องเดินไปอีกราว ๑ กิโลเมตรเช่นกัน บริเวณผาแดงนี้มีผาสีแดงผืนใหญ่ซึ่งอยู่ ผู้ที่เดินไปถึงจะเขียนชื่อและนามสกุล พร้อมกับคำอธิษฐานลงไปในผืนผาแดง

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 50.164 E102° 07.072

อุทยานแห่งชาติเขาสิบห้าชั้น

อุทยานแห่งชาติเขาสิบห้าชั้น ตำบล
ขุนช่อง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดจันทบุรี
มีพื้นที่ ๑๒๐ ตารางกิโลเมตร (๗๕,๐๐๐ ไร่)
ครอบคลุมพื้นที่ในตำบลขุนช่อง อำเภอกำ-
แพงแสน มีลักษณะเด่นคือ เป็นป่าดิบชื้นใน
พื้นที่ราบ หรือป่าลุ่มต่ำ และเป็นป่าผืน
เดียวกันกับป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด (ฉะเชิงเทรา
สระแก้ว ชลบุรี ระยอง และจันทบุรี) โดยด้าน
ทิศเหนือจดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่าง-
ฤพานและด้านทิศตะวันออกจดเขตรักษา
พันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว มียอดเขาสูงสุดคือ
ยอดเขาสิบห้าชั้น สูง ๘๐๒ เมตรจาก
ระดับทะเล ปานกลาง มีลำคลองหลายสาย
แต่ที่เปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่คือ คลองโตนด

สภาพป่าส่วนใหญ่เคยผ่านการสัมปทานทำ
ไม้มาก่อน แบ่งเป็นป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง และ
ป่าเต็งรัง ด้านสัตว์ป่า เนื่องจากเป็นผืนป่า
เดียวกับผืนป่ารอยต่อ ๕ จังหวัดดังกล่าว
จึงเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า เช่น
ช้าง กระทิง วัวแดง เสือ และหมิ่น ฯลฯ แหล่ง
ท่องเที่ยวที่สำคัญของอุทยานฯ คือ น้ำตก
เขาสิบห้าชั้น หรือน้ำตกน้ำเป็น และใน
อนาคตอุทยานฯ มีแผนที่จะพัฒนาพื้นที่ให้
เป็นแหล่งศึกษาชีวิตสัตว์ป่าอีกด้วย

ดูที่   น้ำตกเขาสิบห้าชั้น
พิกัดภูมิศาสตร์ N13° 10.388 E102° 00.078

อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลั่ว

อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลั่ว ตำบลพลั่ว อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง มีพื้นที่ ๑๓๕.๕๐ ตารางกิโลเมตร (๘๔,๐๖๒.๕๐ ไร่) ครอบคลุมพื้นที่อำเภอลำปาง อำเภอลำปาง และอำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง ประกาศให้เป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ ใช้ชื่อว่า อุทยานแห่งชาติเขาสระบาบ แต่ภายหลังเปลี่ยนเป็น อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลั่ว เนื่องจากน้ำตกพลั่วมีความสวยงามและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นิยมของประชาชนทั่วไป

สภาพภูมิประเทศของอุทยานฯ ส่วนใหญ่เป็นทิวเขาที่มีระดับความสูงตั้งแต่ ๒๐-๙๒๔ เมตรจากระดับทะเลปานกลาง โดยมียอดเขาสูงสุดคือ ยอดเขามอบหัวกรอก สูง ๙๒๔ เมตร จากระดับทะเลปานกลาง สภาพป่าโดยทั่วไปเป็นป่าดงดิบชื้น ที่จัดอยู่ในเขตพฤษภ-ศาสตรอินโดจีน พรรณไม้ที่สำคัญ เช่น ลำไย (พญาเสือ) ระกำ กะพ้อ และเหวี่ยงป่าตลอดจนกล้วยไม้หลายชนิดที่โดดเด่น อาทิ

เหลืองจันทร์ และเนื่องจากป่าไม้ในเขตอุทยานฯ มีลักษณะเป็นเกาะ เพราะถูกล้อมรอบด้วยพื้นที่เกษตรกรรมและชุมชน ความสมบูรณ์ของสัตว์ป่าจึงมีไม่มากนัก สัตว์ป่าที่สำคัญ เช่น เลียงผาและไก่ฟ้าหลังเงินจันทร์

แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นน้ำตก เนื่องจากบริเวณนี้เป็นแหล่งต้นน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำตกพลั่วที่นักท่องเที่ยวรู้จักกันมานานในเรื่องความสวยงามและเข้าถึงได้อย่างสะดวกแล้ว บริเวณน้ำตกพลั่วยังมีปลาพลวงหินจำนวนมาก และมีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ โดยมีหลักฐานที่สำคัญ คือ *อลงกรณ์เจดีย์และสถูปทรงปรางค์* พระนางเรือล่ม ที่สร้างขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ นอกจากนี้ บริเวณน้ำตกพลั่วยังมีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติระยะทาง ๑.๒ กิโลเมตร ให้เริ่มเดินจากที่ทำการอุทยานฯ ไปสิ้นสุดที่ด้านหน้าอลงกรณ์เจดีย์ และยังมีจุดชมทิวทัศน์กับที่กางเต็นท์ที่สามารถชมทิวทัศน์ชายหาดลำปางและดวงอาทิตย์ตกได้อย่าง

สวยงาม นอกจากนี้ อุทยานฯ ยังมีน้ำตกให้เที่ยวชมอีกหลายแห่ง เช่น น้ำตกคลองนารายณ์ น้ำตกตรอกนอง และน้ำตกมะกอกที่มีความสวยงามแตกต่างกันไป

อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลั่ว ได้รับรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ ๗ ประจำปี ๒๕๕๑ รางวัลดีเด่น ประเภทแหล่งท่องเที่ยว ประเภทธรรมชาติ ภาคตะวันออก

ที่ตั้ง น้ำตกพลั่ว/ อลงกรณ์เจดีย์/ สถูปปรางค์
พระนางเรือล่ม/ หาดลำปาง
พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 31.715 E102° 10.876

อุตู่เรือพระเจ้าตากสิน

อุตู่เรือพระเจ้าตากสิน ตำบลหนองบัว อำเภอมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี สันนิษฐานว่าเดิมเคยเป็นสถานที่ซึ่งสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงใช้เป็นอุตู่เรือ เมื่อครั้งเตรียมยกทัพไปตีพม่าเพื่อกู้เอกราช ในปี ๒๓๑๐ เมื่อหน่วยโบราณคดีได้นำ สำนักโบราณคดี กรมศิลปากร ได้ขุดค้นซากเรือและตรวจสอบชั้นดินทางโบราณคดีตามริมฝั่งอ่าว พบแอ่งน้ำรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ลักษณะคล้ายอุตู่เรืออยู่หลายแห่ง พร้อมทั้ง ส่วนประกอบต่างๆ ของเรือโบราณ ซึ่ง สัมพันธ์กับพระราชพงศาวดารธนบุรี ฉบับ พันจันทนุมาส (เจิม) บันทึกไว้ความว่า ก่อนที่พระเจ้าตากจะยกทัพไปตีพม่า ได้ต่อเรือประมาณร้อยลำที่เมืองจันท โดยเฉพาะ บริเวณวัดเสม็ดงามซึ่งอยู่ไม่ไกล นอกจากนี้ ยังมีการพบต่อไม้ตะเคียนทองอันเป็นวัสดุหลักที่คนโบราณนิยมใช้ต่อเรือเป็นจำนวนมากอีกด้วย

ที่อุตู่เรือพระเจ้าตากสินมีโบราณวัตถุที่สำคัญ คือ เรือเสม็ดงาม เป็นเรือสำเภาท้ายตัด หรือเรือฟู้เจียน ทำด้วยไม้ ยาว ๒๔ เมตร

กว้าง ๗-๘ เมตร มีร่องรอยการตอกหมันและยาชัน ภายในเรือพบเศษภาชนะ เชือกป่าน ขวานเหล็ก และถ้วยชามจีนคุณภาพต่ำ สันนิษฐานว่าเป็นเรือสำเภาที่ต่อขึ้นในจีนใช้แล่นค้าขายอยู่ตามหัวเมืองชายทะเลอ่าวไทย ในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๒๓ ปัจจุบันเรือลำนี้

อยู่ในแอ่งเพื่อรักษาสภาพเรือไว้ ทำให้ไม่สามารถมองเห็นตัวเรือ แต่กำลังมีการพัฒนาให้น้ำใสเพื่อมองเห็นตัวเรือได้

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 53.159 E102° 07.729

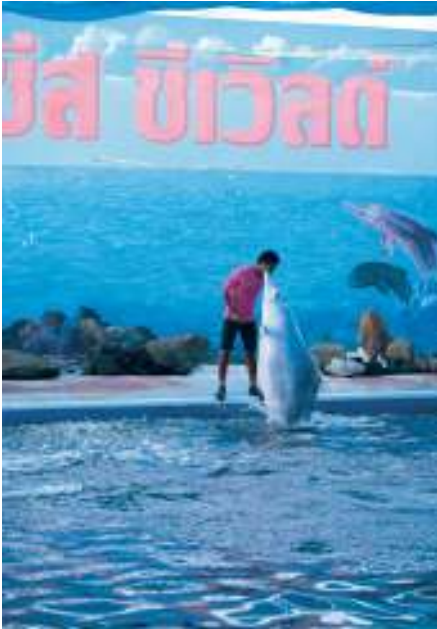
พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นอุตู่เรือสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นอุตู่เรือสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช อยู่ภายในบริเวณของอุตู่เรือพระเจ้าตากสิน ในพิพิธภัณฑ์มีนิทรรศการและศิลปวัตถุที่เกี่ยวข้องกับสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และเรื่องราวท้องถิ่นของเมืองจันทบุรีที่น่าสนใจ ๓ ประการหลัก ได้แก่

๑. พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
๒. ประวัติศาสตร์และวิวัฒนาการทางด้านโบราณคดีของจันทบุรี
๓. เทคโนโลยีการต่อเรือสำเภา เครื่องปั้นดินเผา เครื่องสังคโลก เรือจำลอง และเครื่องใช้สมัยโบราณ ฯลฯ

โอเอซิส ซีเวิลด์

โอเอซิส ซีเวิลด์ ตำบลปากน้ำแหลมสิงห์ อำเภอลแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี เปิดให้บริการครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๑ โดยบริษัท โอเอซิส ซีเวิลด์ จำกัด แต่เดิมเป็นสถานที่เพาะเลี้ยงปลาโลมาแห่งแรกของประเทศไทยและเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้รู้จักปลาโลมาไทยเพิ่มขึ้น จึงได้จัดการแสดงความเฉลียวฉลาดของปลาโลมาที่ได้รับการฝึกมาเป็น

อย่างดี และสามารถปฏิบัติได้ตามคำสั่งของผู้ฝึกได้แม่นยำ นอกจากนี้ โอเอซิส ซีเวิลด์ ยังมุ่งหวังที่จะขยายพันธุ์โลมาเพื่อการศึกษาและอนุรักษ์โลมาไทยที่อาศัยอยู่แถบน่านน้ำตะวันออกอย่างชุกชุม

พิกัดภูมิศาสตร์ N12° 29.337 E102° 04.142

โลมา

ชื่อสามัญ : Dolphin

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Tursiops truncatus*

โลมา หรือที่คนไทยมักเรียกกันว่า ปลาโลมา เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมชนิดหนึ่ง อาศัยอยู่ในทะเลหรือมหาสมุทร ในประเทศไทยพบทั้งบริเวณชายฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน มีทั้งสายพันธุ์โลมาปากขวด และโลมาหัวบาตร สัตว์ชนิดนี้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด แสนรู้ และมีนิสัยน่ารัก ขี้เล่น ไม่ดุร้าย เป็นสัตว์สังคมที่มักอยู่รวมกันเป็นฝูง และออกลูกเป็นตัว มักได้ยินเรื่องเล่าจากชาวประมงหรือนักเดินเรือทั่วโลกที่พบโลมาว่า มีนิสัยอ่อนโยนและชอบช่วยเหลือคนที่กำลังจมน้ำ โลมามีสายพันธุ์ใกล้เคียงกับวาฬหรือปลาวาฬ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในประเทศไทยที่พบในมหาสมุทรและเป็นที่รู้จักกันดีได้แก่ โลมา วาฬ และพะยูน เป็นสัตว์คุ้มครองที่อยู่ในบัญชีรายชื่อสัตว์ใกล้สูญพันธุ์ของโลก (CITES)

หาดเจ้าหลาว

ดัชนีคำ

ก

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอ่าวคุ้งกระเบน ๑๖
กิจกรรมดำน้ำอ่าวคุ้งกระเบน (หินอายุลอบ)
๑๖

กิจกรรมล่องแก่งคลองโป่งน้ำร้อน ๑๖
เกาะจุฬา ๑๗ ๒๓
เกาะนมสาว ๑๗ ๒๓
เกาะเปริด ๑๘

ข

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว ๑๘
เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้งกระเบน ๑๙

เขาศิขณภูมิ ๑๗ ๒๐
เขาลอยแหวน ๒๑
เขาสอยดาว ๒๒

เขาแหลมสิงห์ (วนอุทยานเขาแหลมสิงห์)
๒๓
เขื่อนคีรีธาร ๒๓

ค

คุกซี้ไก่ ๒๔ ๓๓

ง

งานเทศกาลดูปูแป้น ๒๔
งานนมัสการรอยพระพุทธบาทพลวง ๒๐
๒๕ ๗๙
งานประเพณีชักเย่เกวียนพระบาท ๒๕
งานปิดทองพระพุทธรูปไสยาสน์ ๒๖ ๕๕
งานเปิดโลกอัญมณีและของดีเมืองจันท
๒๖ ๓๔

งานมหกรรมทุเรียนโลกจันทบุรี ๒๗ ๗๐
งานรักษะเหลียงจันทวันดอกไม้บาน ๒๗

จ

จุดชมวิวเนินนางพญา ๒๘

ช

ชุมชนเก่าท่าหลวง (ถนนสุขาภิบาล) ๒๘
ชุมชนเขาบายศรี ๒๙ ๕๐

ด

ตลาดจตุจักรจันทบุรี ๓๐
ตลาดชายแดนไทย-กัมพูชา (ช่องผักกาด)
๓๐ ๓๑

ตลาดชายแดนไทย-กัมพูชา (บ้านแหลม)
๓๐ ๓๑

ตลาดน้ำพุ ๓๑
ตลาดเนินสูง ๓๒
ตลาดเฟอร์นิเจอร์บ้านสวนส้ม ๓๒
ตึกแดง ๓๓ ๒๔

ถ

ถนนอัญมณี ๓๔
ถ้ำเขาแก้ว ๓๔
ถ้ำเขาวง ๓๕

น

น้ำตกกระทิง ๓๕ ๗๙
น้ำตกเขาสอยดาว ๑๘ ๓๖
น้ำตกคลองไผ่บุลย์ ๓๖ ๗๙
น้ำตกคลองช้างเช่ ๓๗ ๗๙
น้ำตกคลองนารายณ์ ๓๗ ๘๑
น้ำตกตรอกนอง ๓๘ ๘๑
น้ำตกปถวี ๓๘
น้ำตกพลั่ว ๓๙ ๖๘ ๘๑
น้ำตกมะกอก ๓๙ ๘๑
น้ำตกเขาสิบห้าชั้น ๔๐ ๘๐
น้ำตกหินดาด ๑๘ ๔๐

บ

บ้านบางสระแก้ว ๔๑
บ้านเสม็ดงาม ๔๑ ๖๖
โบราณสถานค่ายเนินวง ๔๒
โบราณสถานเมืองเพนียด ๔๓ ๕๓
โบสถ์คาทอลิกจันทบุรี ๔๔

ป

ป่าชายเลนอ่าวคุ้งกระเบน ๔๕ ๖๕

พ

พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสิน
มหาราช ๔๖ ๕๘ ๗๐

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพานิชย์นาวิ ๔๖
พุทธอุทยานวัดชากใหญ่ ๔๗

ม

แม่น้ำจันทบุรี ๔๘

ย

ยอดเขาพระบาท (อุทยานแห่งชาติเขาศิขณภูมิ)
๔๘

ร

รีสอร์ททะเลเตี้ยดาด ๔๙

ว

วังสวนบ้านแก้ว ๕๐ ๖๓
วัดเขาวงกตจุฬาราม ๕๑
วัดเขาสุกิม ๕๑
วัดตะกาดเจ้า ๕๒
วัดทองทั่ว ๕๓
วัดโบสถ์เมือง ๕๔
วัดไผ่ล้อม ๕๕
วัดพลับ ๕๖
วัดมังกรบุปผาราม ๕๗

ศ

ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ๕๘
ศาลหลักเมืองจันทบุรี ๕๘
ศาลากลางหลังเก่า ๕๙
ศูนย์กิจกรรมธรรมชาติป่าปลาไหล ๖๐
ศูนย์การเรียนรู้พันธุ์พืชพันธุ์ และวัฒนธรรมของ
๖๐ ๖๓ ๗๒
ศูนย์พัฒนาไม้ผลตามพระราชดำริ
จังหวัดจันทบุรี ๖๑
ศูนย์เรียนรู้เกษตรพอเพียงนายวิสิทธิ์ ๖๒
ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดจันทบุรี ๖๓
ศูนย์วัฒนธรรมของ ๖๐ ๖๓ ๗๒

ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี ๖๔

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน

อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๖๕

ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้าน การทอเสื่อจันทบูร
หมู่บ้านเสม็ดงาม ๖๖

ส

สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำเฉลิมพระเกียรติ

๖ รอบพระชนมพรรษา ๖๕ ๖๖

สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ ๒

(ท่าสนอน จันทบุรี) ๖๗

สถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าเขาซอยดาว ๖๗

สถูปทรงปรางค์พระนางเรือล่ม

(อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิ้ว) ๖๘ ๗๗ ๘๗

สวนป่าแกลบ ๖๘

สวนมังคุด ๑๐๐ ปี ๖๙

สวนรุกขชาติชายหาดแหลมเสด็จ ๖๕ ๖๖
๖๙

สวนสละวันชัย-สุมาลี ศรีจันทร์ ๗๐

สวนสาธารณะสมเด็จพระเจ้าตากสิน
มหาราชหรือสวนสาธารณะทุ่งนาเขย
๗๐

สวนสาวสุดใจ ๗๑

สะพานเฉลิมพระเกียรติ

(สะพานปากน้ำแหลมหนู) ๗๑

สะพานสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ๗๒

ห

หมู่บ้านช่อง ๖๐ ๖๓ ๗๒

หมู่บ้านทอเสื่อบางสระแก้ว ๗๓

หาดคุ้งวิมาน ๗๓

หาดเจ้าหลาว ๗๔ ๗๖

หาดแหลมสิงห์ ๗๔

แหล่งโบราณคดีเขาแก้ว ๗๕

แหล่งโบราณคดีบ้านขุนช่อง ๗๖

แหล่งโบราณคดีบ้านคลองบอน ๗๖

แหลมเสด็จ-อ่าวคุ้งกระเบน ๖๕ ๖๖ ๗๖

อ

อลงกรณ์เจดีย์ ๗๗ ๘๑

อ่าวกระทิง ๗๗

อ่าวยาง ๗๗ ๗๘

อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ ๗๙

อุทยานแห่งชาติเขาสิบห้าชั้น ๔๐ ๘๐

อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิ้ว ๓๙ ๖๘ ๗๔
๗๗ ๘๑

อุต้อเรือพระเจ้าตากสิน ๘๒

โอเอซิส ซีเวิลด์ ๘๓

ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน

ดัชนีภาพ

ก	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอ่าวคุ้งกระเบน	๑๖
กิจกรรมดำน้ำอ่าวคุ้งกระเบน (หินอายลอบ)	๑๖
กิจกรรมล่องแก่งคลองโป่งน้ำร้อน	๑๖
เกาะจุฬา	๑๗

เกาะนมสาว	๑๗
เกาะเปริด	๑๘

ข	
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว	๑๘

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้งกระเบน	๑๙
เขาคิชฌกูฏ	๒๐
เขापลอยแหวน	๒๑
เขาสอยดาว	๒๒

เขาแหลมสิงห์ (วนอุทยานเขาแหลมสิงห์)	๒๓
เขื่อนคีรีธาร	๒๓

ค	
คุกขี้ไก่	๒๔

ง	
งานนมัสการรอยพระพุทธรูปหลวง	๒๕
งานประเพณีชักเย่อเกวียนพระบาท	๒๕
งานปิดทองพระพุทธรูปไสยาสน์	๒๖
งานเปิดโลกอัญมณีและของดีเมืองจันทบุรี	๒๖
งานมหกรรมทุเรียนโลกจันทบุรี	๒๗
งานรักษะเหลียงจันทวันดอกไม้บาน	๒๗

จ	
จุดชมวิวนางพญา	๒๘

ช	
ชุมชนเก่าท่าหลวง (ถนนสุขาภิบาล)	๒๘

ชุมชนเขาบายศรี	๒๙
----------------	----

ด	
ตลาดจตุจักรจันทบุรี	๓๐
ตลาดชายแดนไทย-กัมพูชา (ช่องผักกาด)	๓๐

ตลาดชายแดนไทย-กัมพูชา (บ้านแหลม)	๓๑
-------------------------------------	----

ตลาดน้ำพุ	๓๑
ตลาดเนินสูง	๓๒

ตลาดเฟอร์นิเจอร์บ้านสวนส้ม	๓๒
----------------------------	----

ตึกแดง	๓๓
--------	----

ถ	
ถนนอัญมณี	๓๔
ถ้ำเขาแก้ว	๓๔

น	
น้ำตกกระทิง	๓๕
น้ำตกเขาสอยดาว	๓๖
น้ำตกคลองไผ่บุลย์	๓๖

น้ำตกคลองนารายณ์

๓๗

น้ำตกตรอกนอง

๓๘

น้ำตกปลิว

๓๘

น้ำตกพลั่ว

๓๙

น้ำตกมะกอก

๓๙

น้ำตกเขาสิบห้าชั้น

๔๐

น้ำตกหินดาด

๔๐

บ

บ้านบางสระเก้า

๔๑

บ้านเสม็ดงาม

๔๑

โบราณสถานค่ายเนินวง

๔๒

โบราณสถานเมืองเพนียด

๔๓

โบสถ์คาทอลิกจันทบุรี

๔๔

ป

ป่าชายเลนอ่าวคุ้งกระเบน

๔๕

พ

พระบรมราชานุสาวรีย์

๔๖

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพนัสนิคม

๔๖

พุทธอุทยานวัดชากใหญ่

๔๗

ม

แม่น้ำจันทบุรี

๔๘

ย

ยอดเขาพระบาท

๔๘

(อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ)

ร

รีสอร์ตทะเลเตี้ยตาด

๔๙

ว

วังสวนบ้านแก้ว

๕๐

วัดเขาวงกตจุฬาราม ๕๑
 วัดเขาสักกิม ๕๑
 วัดตะกาดเจ้า ๕๒

วัดทองทั่ว ๕๓
 วัดโบสถ์เมือง ๕๔
 วัดไผ่ล้อม ๕๕

วัดพลับ ๕๖

วัดมังกรบุปผาราม ๕๗

ศ

ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ๕๘
 ศาลหลักเมืองจันทบุรี ๕๘
 ศาลากลางหลังเก่า ๕๙
 ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติป่าปลาไหล ๖๐

ศูนย์พัฒนาไม้ผลตามพระราชดำริ ๖๑
 จังหวัดจันทบุรี

ศูนย์เรียนรู้เกษตรพอเพียงนายวิสิทธิ์ ๖๒
 ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดจันทบุรี ๖๓
 ศูนย์วัฒนธรรมของ ๖๓
 ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี ๖๔

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน ๖๕
 อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้าน ๖๖
 การทอเสื่อจันทบูร หมู่บ้านเสม็ดงาม

ส

สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ ๖๖
 เฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบพระชนมพรรษา

สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ ๒ ๖๗
 (ทำสอน จันทบุรี)

สถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าเขาสอยดาว ๖๗
 สถูปทรงปรางค์พระนางเรือล่ม ๖๘
 (อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิ้ว)

สวนป่าเกลบ ๖๘
 สวนมังคุด ๑๐๐ ปี ๖๙
 สวนรุกขชาติชายหาดแหลมเสด็จ ๖๙
 สวนสละวันชัย-สุมาลี ศรีจันทร์ ๗๐

สวนสาธารณะสมเด็จพระเจ้าตากสิน ๗๐
มหาราชหรือสวนสาธารณะทุ่งนาเขย

สวนสาวิสุตใจ ๗๑

สะพานเฉลิมพระเกียรติ ๗๑

(สะพานปากน้ำแหมหนุ)

สะพานสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ๗๒

ท

หมู่บ้านทอเสื่อบางสระแก้ว ๗๓

หาดคังวิมาน ๗๓

หาดเจ้าหลาว ๗๔

หาดแหลมสิงห์ ๗๔

แหล่งโบราณคดีเขาแก้ว ๗๕

แหล่งโบราณคดีบ้านคลองบอน ๗๖

แหลมเสด็จ-อ่าวคังกระเบน ๗๖

อ

อลงกรณ์เจดีย์ ๗๗

อ่าวกระทิง ๗๗

อ่าวยาง ๗๘

อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ ๗๙

อุทยานแห่งชาติเขาสีบ้ำชัน ๘๐

อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลั่ว ๘๑

อุต้อเรือพระเจ้าตากสิน ๘๒

โอเอซิส ซีเวิลด์ ๘๓

แหล่งภาพ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอ่าวคุ้งกระเบน	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด	ตึกแดง	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
กิจกรรมดำน้ำอ่าวคุ้งกระเบน (หินอายลอบ)	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด	ถนนอัญมณี	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
เกาะจุฬา	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด	ถ้าเขาแก้ว	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
เกาะนมสาว	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด	น้ำตกกระทิง	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
เกาะเปริด	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด	น้ำตกเขาสอยดาว	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด	น้ำตกคลองไพบูลย์	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้งกระเบน	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด	น้ำตกคลองนารายณ์	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
เขาคิชฌกูฏ	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด	น้ำตกตรอกนอง	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
เขาพลอยแหวน	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด	น้ำตกปถีว	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
เขาสอยดาว	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด	น้ำตกพลั่ว	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
เขาแหลมสิงห์ (วนอุทยานเขาแหลมสิงห์)	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด	น้ำตกมะกอก	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
เขื่อนศรีนครินทร์	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด	น้ำตกเขาสิบห้าชั้น	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
คุกซี้ไก่อ	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด	น้ำตกหินดาต	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
งานนมัสการรอยพระพุทธบาทพลวง	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด	บ้านบางสระเก้า	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
งานประเพณีชักเย่อเกวียนพระบาท	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด	บ้านเสม็ดงาม	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
งานปิดทองพระพุทธไสยาสน์	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด	โบราณสถานค่ายเนินวง	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
งานเปิดโลกอัญมณีและของดีเมืองจันทน์	การท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย	โบราณสถานเมืองเพนียด	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
งานมหกรรมทุเรียนโลกจันทบุรี	การท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย	โบสถ์คาทอลิกจันทบุรี	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
งานรักษะเหลืองจันทน์วันดอกไม้บาน	การท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย	ป่าชายเลนอ่าวคุ้งกระเบน	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
จุดชมวิวนางพญา	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด	พระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
ชุมชนเก่าท่าหลวง (ถนนสุขาภิบาล)	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพนัสนิคม	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
ชุมชนเขาบายศรี	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด	พุทธอุทยานวัดซากใหญ่	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
ตลาดจตุจักรจันทบุรี	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด	แม่น้ำจันทบุรี	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
ตลาดชายแดนไทย-กัมพูชา (ช่องฝักกาด)	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด	ยอดเขาพระบาท (อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ)	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
ตลาดชายแดนไทย-กัมพูชา (บ้านแหลม)	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด	รีสอร์ทสะเด็ดียด	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
ตลาดน้ำพุ	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด	วังสวนบ้านแก้ว	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
ตลาดเนินสูง	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด	วัดเขาวงกตจรูญวงศาราม	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
ตลาดเฟอร์นิเจอร์บ้านสวนส้ม	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด	วัดเขาสุกิม	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
		วัดตะกาดเจ้า	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
		วัดทองทั่ว	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
		วัดโบสถ์เมือง	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
		วัดไผ่ล้อม	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด
		วัดพลับ	บริษัทณัฐฐานที่ จำกัด

โบสถ์คาทอลิก จันทบุรี

วัดมิ่งกรบุปผาราม	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด	หาดเจ้าหลาว	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด
ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด	หาดแหลมสิงห์	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด
ศาลหลักเมืองจันทบุรี	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด	แหล่งโบราณคดีเขาแก้ว	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด
ศาลากลางหลังเก่า	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด	แหล่งโบราณคดีบ้านคลองบอน	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด
ศูนย์กิจกรรมธรรมชาติป่าปลาไหล	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด	แหลมเสด็จ-อ่าวคุ้งกระเบน	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด
ศูนย์พัฒนาไม้ผลตามพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด	อลงกรณ์เจดีย์	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด
ศูนย์เรียนรู้เกษตรพอเพียงนายวิสิทธิ์	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด	อ่าวกระทิง	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด
ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดจันทบุรี	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด	อ่าวยาง	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด
ศูนย์วัฒนธรรมช่อง	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด	อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด
ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด	อุทยานแห่งชาติเขาสิบห้าชั้น	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด	อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลั่ว	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด
ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้าน การทอเสื่อจันทบูร หมู่บ้านเสม็ดงาม	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด	อุต้อเรือพระเจ้าตากสิน	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด
สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ เฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบ พระชนมพรรษา	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด	โอเอซิส ซีเวิลด์	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด
สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ ๒ (ท่าสอน จันทบุรี)	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด		
สถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าเขาสอยดาว	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด		
สถูปทรงปรางค์พระนางเรือล่ม (อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลั่ว)	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด		
สวนป่าแกลบ	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด		
สวนมัจจุ ๑๐๐ ปี	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด		
สวนรุกขชาติชายหาดแหลมเสด็จ	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด		
สวนสละวันชัย-สุมาลี ศรีจันทร์	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด		
สวนสาธารณะสมเด็จพระเจ้าตากสิน มหาราชหรือสวนสาธารณะทุ่งนาเขย	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด		
สวนสาวสุดใจ	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด		
สะพานเฉลิมพระเกียรติ (สะพานปากน้ำแหลมหนู)	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด		
สะพานสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด		
หมู่บ้านทอเสื่อบางสระแก้ว	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด		
หาดคุ้งวิมาน	บริษัทณัฏฐานที่ จำกัด		

จิตรกรรมฝาผนังวัดไผ่ล้อม

บรรณานุกรม

ASTV ผู้จัดการออนไลน์. (๒๕๕๔). “เมืองจันทน์ ชวนเที่ยวงานเทศกาลดูปูแป้นขึ้นชมธรรมชาติ”. คอลัมน์การท่องเที่ยว. วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔.

สำนักพิมพ์สารคดี. (๒๕๓๘). **จันทบุรี เพื่อความเข้าใจในแผ่นดิน**. กรุงเทพฯ : สารคดี.

กระทรวงวัฒนธรรม. (๒๕๕๓). **กิจกรรมเทศกาลงานประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ประจำปี ๒๕๕๓**. กรุงเทพฯ : กระทรวงวัฒนธรรม.

กระทรวงมหาดไทย. (๒๕๕๓). **๗๕ เทศกาล งานประเพณีทั่วไทยที่คนไทยต้องไปสักครั้ง**. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.

สารโรจน์ ประเสริฐศิริวัฒน์. (๒๕๔๘). **เหล็องจันทบูร**. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี. (๒๕๕๕). **งานรักษ์เหล็องจันทวันดอกไม้บาน ครั้งที่ ๑๑**. เอกสารแผ่นพับ

ธนบูล แจ่มกระจ่าง. บรรณาธิการ. (๒๕๕๕). “เจดีย์พลอยแหวน”. TRIP MAGAZINE. ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๖๘ มิถุนายน ๒๕๕๕.

ธนบูล แจ่มกระจ่าง. บรรณาธิการ. (๒๕๕๕). “ถนนสุขาภิบาล”. TRIP MAGAZINE. ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๖๘ มิถุนายน ๒๕๕๕.

กาญจนา อมรอรช. (๒๕๕๔). **ชุมชนริมน้ำ : ย่านประวัติศาสตร์ชุมชนจันทบุรี**. งานวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน. (ม.ป.ป.). **วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนเขารักษ์บายศรี**. เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน
กรมการท่องเที่ยว.

ASTV ผู้จัดการออนไลน์. (๒๕๕๒). “๒ จุดผ่านแดนถาวร เมืองจันทน์”. คอลัมน์รอบรู้เรื่องเที่ยว. วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๒.

จันทน์กะพ้อ. (๒๕๕๐). **ตลาดชีวิต # ๑**. วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐. [ออนไลน์]

สำนักงานจังหวัดจันทบุรี. (๒๕๕๒). **ตลาดเนินสูง**. [ออนไลน์] <http://www.chanthaburi.go.th/tour/detail/taladnemsung.htm>.

กฤษกร วงศ์กรวุฒิ. (๒๕๔๕). **เที่ยวทั่วไทยไปกับนายรอบรู้ : จันทบุรี**. กรุงเทพฯ : สารคดี.

สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ. (๒๕๔๙). **นามานุกรมพิพิธภัณฑสถานในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม.

ปิยะวรรณ ภักดีภูวดล. (๒๕๕๑). “หอมกลิ่นกักที่บ้านเสม็ดงาม”. OK NATION.NET. ตุลาคม ๒๕๕๑. [ออนไลน์] <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=329335>.

เว็บไซต์

กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (www.dmr.go.th)

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (www.dmp.go.th)

กระทรวงวัฒนธรรม (www.m-culture.go.th)

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล (lc.mahidol.ac.th)

www.fisheries.go.th

www.noknoi.com/magazine/series.php?id=624

www.pmsquare.co.th

www.tourvtthai.com

น้ำตกพลิว

โครงการจัดทำหนังสือ
ทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย ชุดภาคกลางและภาคตะวันออก
เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ในโอกาสเจริญพระชนมพรรษา ๗ รอบ
๕ ธันวาคม ๒๕๕๔

คณะที่ปรึกษา

ประธานกรรมการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
นายกราชบัณฑิตยสถาน
นายวันชัย ศารทูลทัต
นายเสรี วังสไพจิตร
นายพิสิฐ เจริญวงศ์
นางสร้อยทิพย์ ไตรสุทธิ์
คุณหญิงคณิดา เลชะกุล
นางสาววนิดา สถิตานนท์
นางสายสุนีย์ สิงห์ทัศน์
นางศศิอาภา สุคนธ์รัตน์

คณะกรรมการอำนวยการ

ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
ที่ปรึกษาระดับ ๑๑
รองผู้ว่าการด้านสินค้าและธุรกิจท่องเที่ยว
รองผู้ว่าการด้านตลาดในประเทศ
รองผู้ว่าการด้านบริหาร
รองผู้ว่าการด้านนโยบายและแผน
ที่ปรึกษาระดับ ๑๐
อธิบดีกรมการท่องเที่ยว
อธิบดีกรมศิลปากร
อธิบดีกรมการศาสนา
อธิบดีกรมชลประทาน
เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
ผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
ผู้อำนวยการองค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์
ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว

ประธานกรรมการ
รองประธานกรรมการ
รองประธานกรรมการ
รองประธานกรรมการ
รองประธานกรรมการ
รองประธานกรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการดำเนินงาน

รองผู้ว่าการด้านสินค้าและธุรกิจท่องเที่ยว	ประธานกรรมการ
ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคเหนือ	กรรมการ
ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	กรรมการ
ผู้อำนวยการฝ่ายกิจกรรม	กรรมการ
ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคใต้	กรรมการ
ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ	กรรมการ
ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง	กรรมการ
ผู้อำนวยการฝ่ายบริการการตลาด	กรรมการ
ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคตะวันออก	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองประชาสัมพันธ์ในประเทศ	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองกฎหมายและระเบียบ	กรรมการ
ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการการตลาด	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองวารสาร	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองข่าวสารการท่องเที่ยว	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองบริหารจัดการซื้อจัดจ้าง	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองผลิตอุปกรณ์เผยแพร่	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองเผยแพร่โฆษณาในประเทศ	กรรมการ
ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว	กรรมการและเลขานุการ
ผู้อำนวยการกองส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการบริการท่องเที่ยว	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้อำนวยการกองเผยแพร่ความรู้ด้านการท่องเที่ยว	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะผู้จัดทำ

ผู้อำนวยการกองส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว
หัวหน้างานแหล่งท่องเที่ยวภาคกลาง
หัวหน้างานแหล่งท่องเที่ยวภาคเหนือ
หัวหน้างานแหล่งท่องเที่ยวภาคใต้
หัวหน้างานแหล่งท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
นางเพ็ญประภา ธนากร
นายพรพล ปิ่นเจริญ
นางสาวเกศมณี รัศมี
นางสาวปุณณดา ยิ่งสว่าง

บริษัท วิเสจ จำกัด

พิสูจน์อักษรและบรรณาธิการ

ดำเนินการผลิต

ฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

© ๒๕๕๖ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สงวนลิขสิทธิ์ การพิมพ์ซ้ำ
และ/หรือลอกเลียนส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ ไม่ว่าด้วยสื่อใด ๆ
จะกระทำโดยปราศจากการยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของลิขสิทธิ์มิได้

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ
ISBN 978-974-679-268-4

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

๑๖๐๐ ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ แขวงมักกะสัน เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๖๕๐ ๕๕๐๐ โทรสาร ๐ ๒๖๕๐ ๕๕๑๑

Website : www.tourismthailand.org E-mail : info@tat.or.th

